

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Muhammad bin Salmán a jeho vliv na současnou

Saúdskou Arábii

Miroslav Kozak

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Diplomová práce

**Muhammad bin Salman a jeho vliv na současnou Saúdskou
Arábii**

Miroslav Kozak

Vedoucí práce:

Mgr. Veronika Sobotková Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019

.....

Na tomto místě bych rád poděkoval své vedoucí práce Mgr. Veronice Sobotkové Ph.D. za trpělivost a ochotný přístup.

Obsah

1. Úvod a cíl práce	1
2. Královský rod Ál Sa'úd	2
2.1. Původ královské rodiny	2
2.2. Počátek mocenského vzestupu Sa'údovců – Aliance s rodem Ál aš-Šajch	2
2.3. První Stát pod vládou Sa'údovců	4
2.4. Druhý stát pod vládou Sa'údovců	5
2.5. 'Abd-al 'Azíz Ál Sa'úd a založení dnešní Saúdské Arábie	6
2.6. Mocenská Struktura Vládnoucí rodiny	7
2.7. Mocenské skupiny v rámci nejužších potomků zakladatele státu	8
3. Princ Muhammad bin Salmán	11
3.1. Cesta k moci	12
3.2. Zástupce Korunního prince	13
3.3. Korunní princ	14
4. Vliv Muhammada bin Salmána na domácí poměry v Saúdské Arábii	18
4.1. Ekonomické reformy	18
4.2. Vize 2030	19
4.3. NEOM	30
4.4. Sociální reformy	32
4.5. Protikorupční čistka	42
5. Vliv Muhammada bin Salmána na zahraniční politiku země	47
5.1. Válka v Jemenu	48
5.2. Blokáda Kataru	53
5.3. Diplomatická roztržka s Kanadou	56
5.4. Vztahy s USA v éře Donalda Trumpa	58
5.5. Vztahy s Íránem	60
6. Závěr	62
7. Seznam použité literatury a zdrojů	65
7.1. Literatura	65
7.2. Internetové zdroje	67

1. Úvod a cíl práce

S nástupem krále Salmána na saúdskoarabský trůn v roce 2015 došlo v této zemi k sérii dříve nepředstavitelných změn. Jakousi šedou eminencí, jež zpoza trůnu svého stárnoucího otce tyto změny nejen iniciovala, ale také prosadila, je králův syn princ Muhammad bin Salmán. Rychlost jeho mocenského vzestupu, při kterém přeskočil daleko starší a zkušenější členy královské rodiny, šokovala mnohé. Reformy v oblasti ekonomiky a sociálního života v zemi, které začal tento mladý muž zavádět, a způsob jejich realizace, jsou v historii této pouštní země naprosto bezprecedentní. Také zahraniční politika se pod jeho vlivem vychýlila ze své obvyklé pozice, ve které království představovalo aktéra, jenž se uchýloval k nepřímému ovlivňování situace, k daleko asertivnějšímu hájení svých zájmů. Princ, který se zatím ukázal dvojace jako reformátor, stejně tak jako autoritář, který nesnese odpor a není ochoten se s nikým dělit o moc, jak tomu bylo od dob založení dnešní Saúdské Arábie zvykem, může díky svému mladému věku vládnout na rozdíl od předešlých králů desítky let. To vyvolává oprávněné otázky o tom, jaká léta Saúdskou Arábii pod jeho vládou čekají. Tato práce si klade za cíl popsat změny v Saúdské Arábii, jež se udály po nástupu prince Muhammada bin Salmána k moci v oblasti ekonomiky, sociálního života v zemi, vedení vnitřní i zahraniční politiky a opomenuta nezůstane ani situace ve vládnoucí rodině. Práce je rozdělena do několika částí. V první části popíši původ a mocenský vzestup dnešní vládnoucí rodiny až k založení současné Saúdské Arábie. Ve druhé části zasvětlím čtenáře do tajů její vnitřní struktury. A v třetí části se budu věnovat osobě Muhammada bin Salmána. Objasním jednotlivé kroky, pomocí kterých se mu podařilo postupně stoupat po mocenském žebříčku, až dosáhl současné pozice, korunního prince, a jak se jeho mocenský vzestup promítl nejen uvnitř Saúdské Arábie samotné i ve vztahu k jejím zahraničním rivalům i spojencům. A jaká může být úspěšnost dnes započatých reforem v budoucnu a také míru rizika jejich nesplnění a to, jak se je zatím daří prosazovat. Toto téma jsem si vybral kvůli svému dlouhodobému zájmu o tuto zemi. Co se týče přepisu arabských slov v textu, používám zde hlasový odraz c a zaznamenávám také hamzu. Příslušníky vládnoucí dynastie v této práci označuji jako Saúdoince a obyvatelé Saúdské Arábie jako Saúdy, či Saúdské Araby.

2. Královský rod Ál Sa'úd

2.1. Původ královské rodiny

Rod Ál Sa'úd neboli Sa'údovci pochází z klanu Masálich kmene Banú Wá'il, který spadá pod severoarabský kmenový svaz 'Aniza.¹ První předek rodu Ál Sa'úd, který je doložen historií, byl Máníc al-Murídí,² který původně obýval oblast ad-Durú na Východě dnešní Saúdské Arábie nedaleko Qátifu.³ V roce 1446 však z této oblasti emigroval rod Muradů, jehož vůdcem nebyl nikdo jiný než právě Máníc a na pozvání svého příbuzného Díra'c, kterému podléhala oáza Hadžr se Muradové usadili v oblasti dnešního Nadždu. Tam založili osídlení, které vešlo ve známost jako Dar'íja. Dar'íja se postupem času stala prosperujícím sídlem a důležitým centrem tamní oblasti. Vojensky zdatní Muradové zpacifikovali sousední kmeny a donutili je emigrovat. Postupem času se rozdělili na tři skupiny. Největší část zůstala v Dar'íji, zbylé dvě menší části emigrovali do oblasti oáz Durma nacházející se v pohoří Džabal Tuwajq a oázy Aba-al Kibáš na Severu.⁴ Na přelomu sedmnáctého století, kdy Dar'íja hospodářsky upadala v důsledku sucha a nájezdů, však došlo na rozdělení místních Muradů na dvě větve a to Muqrínovce a Wathbánovce. Právě Wathbánovci, kteří vybudovali nové sídlo v al-Chasíbu vládli až do poloviny osmnáctého století. Roku 1720 se ale vládcem stal Sa'úd bin Muhammad, který byl Muqrínovec.⁵ Právě od něj odvozuje vládnoucí rodina své jméno. Za reálného praotce rodu Ál Sa'úd je ale považován až Sa'úduv syn Muhammad,⁶ který vyhnal konkurenční Wathbánovce z oblasti Nadždu.⁷

2.2. Počátek mocenského vzestupu Sa'údovců – Aliance s rodem Ál aš-Šajch

Právě v době vlády emíra Muhammada bin Sa'úda se stala událost, jež předurčila osud jeho rodu. Do oázy Dar'íja přišel náboženský kazatel Muhammad bin 'Abd al-Wahháb. Stalo se tak pravděpodobně na pozvání jedné z místních rodin, jejíž členové patřili k jeho stoupencům.⁸ Muhammad bin 'Abd-al Wahháb pocházel z oázy Ujajná z rodiny tamních soudců. Jeho náhled na svět byl mimo jiné ovlivněn Hanbalismem, se kterým se seznámil

¹ GOMBAR, E. 2004, s. 28.

² MENDEL, M. 2016, s. 86.

³ NADAV, S. 2015, s. 59.

⁴ MENDEL, M. 2016, s. 60.

⁵ Ibid, s. 63.

⁶ Ibid. S. 87.

⁷ Ibid. s. 63.

⁸ COMMINS, D. 2009, s. Neuvedena.

během svého pobytu v Medíně. Po skonu otce převzal jeho úřad soudce. Z této pozice začal s uplatňováním své vlastní interpretace islámského učení, která považovala Islám vyznávaný většinou muslimů v tehdejší světě za zkažený a infiltrovaný cizími vlivy. Největší důraz byl kladen na dodržování *tawhídu*, tedy jedinečnosti boží. Z tohoto důvodu odmítal modloslužebnictví například ve formě uctívání světců, či přírodních symbolů. A bojoval proti němu kdykoliv to bylo možné. Již za jeho života jej proslavily činy, mezi které patří zničení hrobu bratra chalífy Umara, pokácení stromu, kterému se místní lidé kořili, nebo ukamenování ženy, která se i přes několik varování chlubila cizoložstvím. Tyto činy nakonec vedly k jeho vyhnání z rodné Ujájny, i přes počáteční přízeň místního emíra.⁹ Ve svém nově objeveném útočišti byl kazatel z Ujájny nakonec přijat místním vládcem. Podle záznamu jednoho z místních kronikářů k tomu byl emír Muhammad přemluven jednou ze svých manželek. Během jejich prvního setkání Muhammad bin cAbd-al Wahháb přirovnal náboženské poměry v tehdejší Nadždu k předislámské éře *džáhilije*. Muhammad bin Sa^cúd přislíbil kazateli podporu, kterou ale podmínil dvěma podmínkami. Zaprvé jej musí setrvale podporovat i po jejich společném vítězství, zadruhé si dar^cíjský pán vymínil, aby mu bylo uznáno právo na výběr sklizně z úrody v jeho oáze. První podmínka byla bez problémů přijata, ale na druhou podmínku Muhammad cAbd-al Wahháb reagoval tak, že odvětil vládci, že mu Bůh dopřeje daleko větší odměnu než to co žádá.¹⁰ Tak bylo v roce 1744 uzavřeno spojenectví dvou Muhammadů. Kazatele Muhammada bin Abd-al Wahhába a emíra Muhammada bin Sa^cúda, které vešlo ve známost jako smlouva z Da^críje.¹¹ A dalo vzniknout teokratickému státu,¹² kde politické vedení bylo v rukou Muhammada bin Sa^cúda, kdežto duchovní vedení spadalo pod kompetence Muhammada bin cAbd-Al Wahhába. Oba dva rozhodovali ve vzájemné shodě.¹³ Toto pragmatické manželství bylo výhodné pro oba aktéry. Saúdský vládce zahalil své mocenské ambice náboženskou legitimitou.¹⁴ V duchu ibn Chaldúnovské poučky, že v arabském prostředí se lze dostat k moci jedině skrz náboženství,¹⁵ zatímco druhý účastník paktu získal kmenového vůdce, který je ochoten prosazovat jeho učení vojenskou silou. Vzájemná provázanost byla také stvrzena sňatkem mezi jejich dětmi. binSa^cúdovým synem cAbd-al cAzízem a cAbd-al Wahhábovou dcerou. Podle mínění některých badatelů

⁹ BERÁNEK, O. 2007, s. 40-42.

¹⁰ COMMINS, D. 2009, strana neuvedena.

¹¹ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentierství: Přetrvávající principy Saúdského státu?, s. 102.

¹² GOMBÁR, E. 2004, S. 38.

¹³ MENDEL, M. 2016, s. 89.

¹⁴ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentierství: Přetrvávající principy Saúdského Státu?, s. 102.

¹⁵ GOMBÁR, E. 2004, S. 11.

právě propojení náboženské a politicko-vojenské moci dalo Saúdovcům jejich výjimečné postavení islámských vládců s právem na titul *imáma*, který se dědí podle arabských zvyklostí po rodové linii v souladu se *sunnou*. Právě tento status odlišuje způsob vládnutí od ostatních monarchií v Zálivu a tvoří jeden ze základních stavebních kamenů legitimacy královské rodiny.¹⁶ Odkaz společenství uzavřeného v Dar'íje přetrvává již více než dvě a půl století¹⁷ a stojí za vznikem všech tří územních útvarů pod vládou saúdovského rodu, včetně dnešního Saúdského království.¹⁸ A tvoří i nadále jeho ideologický základ.¹⁹ Náboženští učenci zastávají významné posty, které jsou finančně velmi dobře placeny a určují společenské normy ve státě. Za to ale legitimizují rozhodnutí královské rodiny z pozic náboženských autorit.²⁰ Elitou mezi saúdským duchovenstvem samozřejmě představuje rod Ál aš-Šajch, jehož příslušníci jsou přímými potomky Muhammada bin 'Abd al- Wahhába.²¹ Nicméně význam tohoto rodu mocensky spojeného s vládnoucí rodinou už od 18. století poklesl.²² Na počátku aliance měl zakladatel wahhábovské nauky na starost řízení náboženských záležitostí, ale mohl se vyjadřovat i k věcem týkajících se politického rozhodování.²³ Po jeho smrti ale začali Saúdovci nad jeho potomky mocensky dominovat. Počínaje rokem 1929 se klerici stali součástí korpusu státního aparátu.²⁴ Jejich vliv ale obvykle tradičně vzrůstá v případě mocenského soupeření ve vládnoucí rodině.²⁵ Nicméně faktem zůstává, že se výklad Islámu v podání oficiálních ulámá podřizuje potřebám státu.²⁶

2.3. První Stát pod vládou Saúdovců

Kombinace síly zbraní bojovníků rodu Ál Saúd a víry wahhábovského učení se ukázala jako velice efektivní.²⁷ V roce 1773 bylo dobyté dnešní Saúdskoarabské hlavní město Rijád a v průběhu dalších bojů se stoupencům wahhábismu podařilo dobýt i Východní část dnešního Saúdské Arábie a navíc ovládnout Bahrajn, Katar, území, na kterém se rozkládají současné Spojené Arabské Emiráty, část Hidžázu a také jistá území Jemenu. Nájezdy na

¹⁶ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentierství: Přetrvávající principy Saúdského Státu?, s. 102-103.

¹⁷ COMMINS, D. 2009, s. Neuvedena.

¹⁸ BERÁNEK, O. 2007, s. 16.

¹⁹ VIDEN, A. wahhábismus, Tribalismus a Rentierství: Přetrvávající principy Saúdského Státu?, s. 89.

²⁰ BERÁNEK, O. 2007, s. 15-16.

²¹ GOMBÁR, E. 2004, s. 55.

²² BERÁNEK, O. 2007, s. 51.

²³ BERÁNEK, O. 2007, s. 16.

²⁴ Ibid. s. 51.

²⁵ Ibid. S. 53.

²⁶ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentierismus: Přetrvávající principy Saúdského Státu?, s. 97-98.

²⁷ BERÁNEK, O. 2007, s. 16.

Sýrii a Irák ale už tak úspěšné nebyly.²⁸ Vláda stoupců wahhábovské víry byla nakonec ukončena osmanským místodržícím Egypta Muhammadem ʿAlím Pašou, který zakročil z popudu osmanského sultána, jenž nemohl strpět chování Wahhábovců ve svatých městech, která formálně opatroval. Nejprve byl dobyt Hidžáz, včetně svatých míst a poté i srdce wahhábovského státu oáza Darʿíja.²⁹ Členové obou spojeneckých rodů, tedy Ál aš-Šajch i Ál Saʿúd byli odvezeni do Egypta.³⁰ A tehdejší vládce ʿAbdallah ibn Saʿúd byl později převezen do Istanbulu, kde byl nakonec veřejně popraven.

2.4. Druhý stát pod vládou Saʿúdců

Po zničení Saúdského státu se Nadžd ocitl pod formální nadvládou Osmanů, které ale ve skutečnosti nezajímal, na rozdíl od Východního pobřeží a Hidžázu. Egyptské jednotky opustily Nadžd v roce 1824.³¹ Právě v tom roce obnovil moc Saʿúdců Turkí bin Abdulláh bin Muhammad bin Saúd,³² když znovuobnovil dávné spojení svého rodu s rodem Ál-aš Šajch.³³ Právě známost propojení wahhábovské nauky se Saʿúdcovi byl významný faktor, který jim pomohl v opětovném mocenském vzestupu. Poté začali opět expandovat. V roce 1830 se jim podrobila oblast Hasá a již o tři roky později byla pod jejich nadvládou celá oblast pobřeží Zálivu. Během tohoto období se ale začaly projevovat spory³⁴, které vedly k vypuknutí střetu uvnitř rodu.³⁵ Roku 1834 Turkiho zabil jeho bratranec Mišárí, kterého posléze uznali náboženští učenci z rodu zakladatele wahhábismu. Tato událost názorně ilustruje fakt, že pro legitimizaci moci je nutné získat uznání ze strany kléru. Ale ani Mišárí neunikl zavraždění, kterého se dopustil syn předchozího vládce Turkiho, Fajsal, přičemž také on si nechal přednostně uzнат své nově nabyté mocenské postavení náboženskými učenci, a až teprve následně kmenovými představiteli.³⁶ Spory se nevyhnuly ani jeho synům ʿAbdalláhovi, Saʿúдови a Muhammadovi. Saʿúd se dostal do sporu se svým starším bratrem ʿAbdalláhem, který měl původně po jejich otci převzít moc.³⁷ Bratrovražednou rivalitu mezi bratry významně přižívoval kmenový původ jejich matek. ʿAbdalláhova matka pocházela z rodu Ál Saʿúd, kdežto ta Saʿúдова byla původem

²⁸ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentierství: Přetrvávající principy Saúdského Státu?, s. 103.

²⁹ BERÁNEK, O. 2007, s. 17.

³⁰ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentierství: Přetrvávající principy Saúdského Státu?, S. 103-104.

³¹ BERÁNEK, O. 2007, s. 17.

³² VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentierství: Přetrvávající principy Saúdského Státu?, s. 104.

³³ BERÁNEK, O. 2007, s. 17.

³⁴ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentierství: Přetrvávající principy Saúdského Státu?, s. 104.

³⁵ BERÁNEK, O. 2007, s. 17.

³⁶ VIDEN, A. Wahhábismus, Tribalismus a Rentierství: Přetrvávající principy Saúdského Státu?, s. 104.

³⁷ BERÁNEK, O. 2007, s. 17.

z kmene °Adžmán, který byl vojensky poražen právě °Abdalláhem.³⁸ Po litém boji nakonec převzal oěže vlády do svých rukou Sa°úd. Na bratrovu uzurpaci moci zareagoval °Abdulláh tím, že si přivolal na pomoc Osmany. Tento čin si navíc nechal schválit duchovním šajchem Muhammadem bin °Adžlánem, který také žádost o osmanskou intervenci vyřizoval. V důsledku oslabení plynoucího z rivalských bojů uvnitř rodu, tak Sa°údoenci ztratili Východní provincii a poté byly poraženi Rašídovci.³⁹

2.5. °Abd-al °Azíz Ál Sa°úd a založení dnešní Saúdské Arábie

Poté co ztratili Rijád, uchýlili se Saú°doenci do kuvajtského exilu. Právě pobyt v relativně kosmopolitním Kuvajtu ovlivnil budoucího zakladatele třetího Saúdského státu a pomohl mu rozvinout jeho státnické schopnosti a dát mu širší rozhled než měl jeho otec °Abd ar-Rahmán, který byl typický kmenový náčelník z Nadždu, postrádající vědomosti o okolním světě a žijící uzavřen v tradičních wahhábovských dogmatech, za jejichž horizont nedohlédl.⁴⁰ Na politické vyzrávání mladého °Abd al-°Azíze měl nepochybně také vliv jeho kuvajtský patron a mentor, kterým byl pozdější vládce tohoto emirátu šajch Mubárak As-Sabáh.⁴¹ Právě od něj se během svého pobytu v kuvajtském exilu jeho sa°údoenský chráněnc učil umění politiky.⁴² To se následně projevilo při procesu utváření státního celku v dnešní podobě, který by nevznikl nebýt °Abd-al °Azízova politického citu pro vytváření spojení, diplomatické obratnosti a charismatu.⁴³ 15. ledna 1902 přepadli sa°údoenská bojovníci pod °Abd-al °Azízovým velením a s podporou Kuvajťanů Rijád, který nakonec obsadili.⁴⁴ Tato událost je v Saúdské Arábii oslavována dodnes a slouží jako připomínka mužné statečnosti zakladatele státu a stala se jedním z důležitých fundamentů saúdskoarabského národního uvědomění.⁴⁵ Saúdská Arábie v dnešní podobě byla vytvořena mezi léty 1902-1932. Po dobytí Rijádu následovalo obsazení Nadždu, Hasy, Džabal Šammaru, °Asíru a Hidžázu. V roce 1927 bylo vyhlášeno království Hidžázu a Nadždu a po propojení s dalšími územními celky bylo v roce 1932 vyhlášeno současné Saúdskoarabské království.⁴⁶

³⁸ MENDEL, M. 2016, s. 127.

³⁹ BERÁNEK, O. 2007, s. 18.

⁴⁰ MENDEL, M. 2016, s. 151.

⁴¹ DARLOW, M; BREY, B. 2010, s. 80.

⁴² MENDEL, M. 2016, s. 151.

⁴³ VIDEN, A. Wahhábiismus, Tribalismus a Rentiérismus, přetrvávající principy Saúdského Státu?, s. 106.

⁴⁴ GOMBAR, E. 2004, s. 43.

⁴⁵ BERÁNEK, O. 2007, s. 18.

⁴⁶ VIDEN, A. Wahhábiismus, Tribalismus, Rentiérismus, Přetrvávající principy Saúdského Státu?, s. 106.

2.6. Mocenská Struktura Vládnoucí rodiny

Po založení moderního Saúdského státu se jeho zakladatel věnoval konsolidaci své moci a marginalizaci svých příbuzných, kteří by ji mohli ohrožovat.⁴⁷ To se nakonec podařilo a nástupnictví bylo zúženo na jeho přímé potomky,⁴⁸ kteří tvoří skupinu na vrcholu hierarchického žebříčku a mají titul královská výsost.⁴⁹ Největším dílem královu autoritu zpochybnili jeho bratřenci z otcovy strany, které vedl emír [°]Abd-al [°]Azíz bin Sa[°]úd bin Turkí⁵⁰ také zvaný Sa[°]úd Ál Kabír. Právě po něm je pojmenovaná tato větev Saúdovské rodiny Ál Kabír, neboli Kabírovci. Sám král [°]Abd-al [°]Azíz ale nazval skupinu odbojných příbuzných [°]Aráif, což je beduínský výraz pro velbloudy, kteří byli ukořistěni nepřáteli v boji, ale později se vrátili zpět. Tato skupina se považovala za rovnou [°]Abd-al [°]Azízovi a požadovala svůj podíl na moci.⁵¹ Později se spojila s kmenem [°]Adžman, s kterým byli spřízněni skrz svou matku, a postavila se Abd-al Azízovi v boji.⁵² Po jejich vojenské pacifikaci byli omilostněni a jejich vůdce Sa[°]úd Ál Kabír si vzal královu sestru Núru.⁵³ A jeho bratr se oženil s další sestrou Munírou. Jiná větev, která mohla představovat potencionální nebezpečí, byla větev Ál Džulúwí, která odvozovala svůj původ od [°]Abdalláha bin Džulúwího bin Turkího⁵⁴, který byl synem emíra Turkího.⁵⁵ Až do nástupu krále Fahda na trůn se z této vedlejší větve vládnoucí dynastie rekrutovali guvernéri na ropu bohaté Východní provincie. Další větví je Ál Thunaján, která je stejně tak jako ostatní vedlejší větve vyjmuta z nástupnictví, ale po dobu vlády krále Fajsala si udržovala jistou míru vlivu díky králově oblíbené ženě [°]Iffat, která z ní pocházela.⁵⁶ Další vedlejší větve rodu Ál Sa[°]úd jsou Ál Turkí a Ál Farhán. Příslušníci všech těchto vedlejších větví rodu Ál Sa[°]úd mají titul jeho výsost,⁵⁷ neobsazují vrcholné mocenské pozice a nemají tolik privilegií, jako přímí potomci [°]Abd al-[°]Azíze Ál Sa[°]úda,⁵⁸ ale přesto i tito níže postavení členové vládnoucí dynastie pobírají měsíční renty a těší se i jiným privilegiím.⁵⁹

⁴⁷ GOMBÁR, E. 2004, s. 47.

⁴⁸ BERÁNEK, O. 2007, s. 34.

⁴⁹ STENSLIE, S. 2012, s. 35.

⁵⁰ GOMBÁR, E. 2004, s. 47.

⁵¹ SABRI, SH. 2001, s. 213.

⁵² GOMBAR, E. 2004, s. 47.

⁵³ SABRI, SH. 2001, s. 213.

⁵⁴ GOMBAR, E. 2004, s. 47-48.

⁵⁵ STENSLIE, S. 2012. S. 30.

⁵⁶ KECHICHIAN, J. 2001, s. 4.

⁵⁷ STENSLIE, S. 2012. S. 35.

⁵⁸ PETERSON, E. J. 2013, s. 49.

⁵⁹ BERÁNEK, O. 2007, s. 21.

2.7. Mocenské skupiny v rámci nejužších potomků zakladatele státu

Zakladatel Saúdské Arábie upevňoval své mocenské postavení uvnitř nově vzniklého státu také prostřednictvím sňatků. Jeho manželky pocházely z řad rodin náčelníků významných kmenů, vlivných usedlých rodin, rodin významných duchovních a také vedlejších větví rodu Ál Saúd. Tato taktika přispěla k neutralizaci potenciálních protivníků a zajištění mocenského přežití jeho rodové větve. Nakonec se počet jeho potomků vyšplhal na 43 synů a 50 dcer.⁶⁰ Jiné údaje hovoří o 36 synech, ještě větším počtu dcer a 260 vnucích a pravnučích.⁶¹ Právě z jejich řad se rekrutovali budoucí vládcí země, guvernéri provincií a významní ministři.⁶² Vliv na mocenské postavení jejich synů v rámci hierarchie mezi přímými potomky krále Ibn Saúda měl rodový původ jejich matek. Jak již bylo řečeno výše, Abdal Azíz si bral ženy z různých segmentů společnosti. Například matka krále Fajsala pocházela z rodiny Ál-aš Šajch tvořené přímými potomky kazatele Muhammada ibn Abd-al Wahhába. Králové Chálid a Abdalláh odvozovali svůj původ po mateřské linii k významným kmenovým svazům. Baní Chálid v případě krále Chálida a Šammar v případě krále Abdalláha. Matka králů Fahda a Salmána pocházela z významné usedlé Nadžské rodiny Ál Sudajr.⁶³ Z tohoto rodu pocházela také matka samotného zakladatele státu krále Abd al-Azíze Ál Saúda, Sára bint Ahmad Ál Kabír.⁶⁴ Abd-al Azízovy manželky ale pocházely i z oblastí mimo jeho zemi. Například matky princů Mansúra, Talála a Muqrína. Mansúr a Talál měli arménské matky, které byly otrokyně, zatímco matka prince Muqrína byla konkubína jemenského původu.⁶⁵ Uvnitř nejužšího okruhu potomků Abd-al Azíze ibn Saúda můžeme identifikovat několik mocenských center. Mocenským centrem se rozumí skupina sestavená z prince, jeho synů, a jejich přívrženců mezi prostým obyvatelstvem, okruhem technokratů, kteří je podporují, jejich poradci, případně jejich stoupci mezi určitými sociálními složkami společnosti. Tato podpora může být navázána na určité kmeny, nebo regiony v zemi.⁶⁶ Největší a nejmocnější mocenské centrum představovali takzvaní Sudajríovci. Tato skupina byla původně tvořena sedmi syny Abd al Azíze a Hassy bint Sudajrí.⁶⁷ Králem Fahdem, korunním princem

⁶⁰ GOMBÁR, E. 2004, s. 48.

⁶¹ BERÁNEK, O. 2007, s. 33.

⁶² GOMBÁR, E. 2004, s. 48.

⁶³ AL- RASHEED, M. MYSTIQUE OF MONARCHY. S. 53.

⁶⁴ MENDEL, M. 2016, s. 219.

⁶⁵ AL- RASHEED, M. MYSTIQUE OF MONARCHY. S. 53.

⁶⁶ BERÁNEK, O. 2007. s. 35

⁶⁷ STENSLIE, S. 2012, s. 30.

sultánem, korunním princem Najífem,⁶⁸ dále princem Turkím, princem °Abd ar-Rahmánem,⁶⁹ bývalým ministrem vnitra princem Ahmadem a současným králem Salmánem.⁷⁰ Z původní sudajriovské sedmičky jsou dnes naživu pouze poslední dva jmenovaní.⁷¹ Jejich společná matka Hassa jim svým vlivem usnadnila mocenský vzestup,⁷² zároveň ale svým synům kladla na srdce, aby se vzájemně podporovali a byli jednotní proti ostatním princům.⁷³ To se projevilo například v březnu 1975, kdy tehdejší král Chálid prosadil jmenování prince °Abdalláha do funkce druhého místopředsedy vlády. °Abdalláh, jehož matka Fahda bint Ási Ál Šurajm pocházela z rodu Rašídovců, tradičních nepřátel Saúdovců, se měl stát třetím nejvlivnějším mužem země. To zalarmovalo sudajriovské bratry, kteří se pokusili °Abdalláha odstavit a na jeho místo prosadit tehdejšího ministra obrany sudajriovce Sultána. Král Chálid ale prince °Abdalláha podržel.⁷⁴ Sudajriovci tradičně vždy ovládali ministerstvo obrany a vnitra.⁷⁵ Z druhé generace Sudajriovců je dnes nepochybně nejdůležitější osobou korunní princ Muhammad bin Salmán. Další známý sudajriovec druhé generace, i když daleko méně významný než princ Muhammad, je princův vlastní bratr princ Chálid,⁷⁶ který působil jako saúdský velvyslanec v USA a dnes je náměstkem na ministerstvu obrany.⁷⁷ Další významné mocenské centrum se soustřeďuje kolem potomků bývalého krále °Abdalláha. Tradiční mocenskou oporou tohoto centra byla Národní garda,⁷⁸ která funguje jako protiváha pravidelné armády. Zatímco pravidelná armáda, tradičně kontrovaná některým ze sudajriovských bratrů, je postavena na základech pravidelných hidžázských ozbrojených sil, které sloužily ještě bývalým vládcům Hidžázu Hášimovcům, národní garda byla vybudována na troskách ichwánské náboženské milice tvořené beduíny.⁷⁹ Tato ozbrojená síla je stále postavena na kmenových základech.⁸⁰ Obě ozbrojené složky mají navíc jiné kompetence. Armáda má za povinnost bránit zemi před vnějším nepřítelem, kdežto Národní garda chrání ropnou infrastrukturu,⁸¹

⁶⁸ PARTRICK, N. 2018, s. neuvedena.

⁶⁹ AL- RASHEED, M. MYSTIQUE OF MONARCH. S. 53.

⁷⁰ PARTRICK, N. 2018, s. neuvedena.

⁷¹ King's Salman's brother returns to Riyadh, Amid khashoggy crisis. *Al Jazeera English*. 31. 10. 2018

⁷² STENSLIE, S. 2012, s. 37.

⁷³ HIRO, D. 2019, s. 137.

⁷⁴ MENDEL, M. 2016. s. 324-325.

⁷⁵ STENSLIE, S. 2012, s. 33.

⁷⁶ PARTRICK, N. 2018, s. NEUVEDENA.

⁷⁷ KALIN, S; RASHAD, M; EL-SHERIF, M; PAUL, S; ALISTAIR, B. Brother of saudi crown prince named deputy defence minister. *Reuters*. 23. 2. 2019.

⁷⁸ AL- RASHEED, M. Circles of power: Royals and society in Saudi Arabia, s 204.

⁷⁹ SAOULI, A. 2012, s. neuvedena.

⁸⁰ AL WASMI, N. National Guard: Protectors of Royal family and the and Islam's holliest sites. *The National*. 8. 11. 2017.

⁸¹ SAOULI, A. 2012, s. neuvedena.

islámská svatá města Mekku a Medínu , členy královské rodiny a má za úkol zajišťovat i vnitřní bezpečnost. V případě nutnosti se ale může zapojit i do boje po boku armády. V čele této mocné ozbrojené složky stál král ⁸² Abdallah od roku 1963 do roku 2010, tedy celých čtyřicet sedm let⁸² a poté předal její velení svému synovi Mit⁸³ abovi.⁸³ I další lidé z nejbližšího okolí bývalého monarchy měli v národní gardě významné pozice. Například Abd-al Muhsin at-Tuwáidžirí, který byl jeho osobní poradce a měl úzké vztahy i s princem Mi⁸⁴ tabem zastával v národní gardě funkci zástupce velitele.⁸⁴ Abdallahovo mocenské centrum je navíc v daleko těsnějších vztazích s obyvatelstvem beduínského původu, než zbytek královské rodiny, který má blíže k obyvatelům odvozujícím svůj původ od tradičně usedlých rodin.⁸⁵ Díky původu své matky se Abdallah také těšil oblibě v oblasti Háilu, který je tradičním centrem Šammarovského kmenového svazu. Aby mohlo čelit intrikám mocných Sudajriovských konkurentů, spoléhalo se toto mocenské centrum tradičně na prince s méně urozeným původem.⁸⁶ Například prince Muqrina, jehož matkou byla jemenská konkubína. Muqrin, který navíc nemá žádné vlastní sourozence, což jej spolu s jeho po matce neurozeným původem ve vládnoucí rodině izoluje, byl jedním z blízkých Abdallahových spojenců.⁸⁷ Další mocenské centrum tvoří synové krále Fajsala, kteří těží z odkazu svého otce. Jsou zapojeni do charitativní činnosti nadací krále Fajsala, které jsou aktivní po celém muslimském světě a jejich aktivity jsou otevřeny i mimo něj. Jejich jméno bylo ale poškozeno v důsledku vyšetřování jejich činností, ve spojitosti s útoky z 11. září 2001. I přes svůj vznešený patrilineární ale i matrilineární původ, který je spojuje s rodinou Ál-aš Šajch je jejich vliv omezený. Toto mocenské centrum je podporováno tradičními obchodními rodinami z Hidžázu jako jsou Naqšbandiové a Chášukdzíové. Dodnes se díky reputaci svého otce, krále Fajsala, za jehož vlády pocházela většina státních technokratů právě z Hidžázu, těší v tomto regionu podpory. Navíc, tradiční oporou tohoto mocenského centra je vedlejší větev královské rodiny Ál Thuájjan.⁸⁸

⁸² STESLIE, S. 2012, s. 33.

⁸³ MENDEL, M. 2016. S. 334.

⁸⁴ STESLIE, S. 2012, s. 33.

⁸⁵ MC DOWALL, A. Saudi tribalism lingers for kingdom's settled beduin. *Reuters*. 25. 1. 2012.

⁸⁶ MENDEL, M. 2016, s. 324-325.

⁸⁷ Saudi Arabia replaces crown prince in sweeping shake-up. *Financial Times*. 29. 4. 2015.

⁸⁸ AL- RASHEED, M. Circles of Power: Royals and society in Saudi Arabia.s. 206- 207.

3. Princ Muhammad bin Salmán

Princ Muhammad bin Salmán se narodil v Džiddě 31. srpna 1985. Jeho matkou je princezna Fahda bint Falah bin Sultán bin Hathlín, která pochází z kmene 'Adžmán⁸⁹ a je jedinou dosud žijící manželkou otce prince Muhammada současného krále Salmána.⁹⁰ O jeho dětství toho není moc známo. Jeho bývalý učitel angličtiny vzpomíná na jedenáctiletého prince jako na dítě, které se rádo předvádělo před svými mladšími bratry a místo učení angličtiny dávalo přednost hraní si s ochrankou paláce.⁹¹ Podle dalšího zdroje se mladý princ během svých studií velice zajímal o mocenské postavení rodin svých spolužáků a snažil se získat přízeň těch, o kterých věděl, že pochází z mocných rodin. Často pořádal hostiny pro své spolužáky v poušti, při kterých se rád nechával velebít. Bývalý americký velvyslanec v království Joseph Westphal uvedl, že se princ Muhammad již jako teenager zajímal o společenské a politické záležitosti a tak jej jeho otec, nynější král Salmán, potěšený zájmem svého syna s sebou brávil na důležitá jednání, kde mladý princ pozorně poslouchal a nabíral zkušenosti. Už v mládí se ale ukázala i jiná část princovy povahy. Podle jedné historky, která neoficiálně koluje Rijádem, nicméně kterou potvrdil jeden z princových přátel, mladý Muhammad přišel za katastrálním úředníkem a domáhal se přepisu pozemků na své jméno. Úředník ale odmítl a tak mu byla poslána obálka, ve které byla kulka. Tímto činem si Muhammad bin Salmán vysloužil přezdívku Abú Rasása neboli otec kulky.⁹² Dotčený úředník si ale později stěžoval tehdejšímu králi 'Abdalláhovi, jenž vykázal horkokrevného synovce ze dvora.⁹³ Princ Muhammad studoval právo na univerzitě krále Sa'úda a své studium úspěšně dokončil na bakalářské úrovni v roce 2007, jako čtvrtý nejlepší student svého ročníku.⁹⁴ V kontrastu k svým bratrům a mnoha královským princům, kteří absolvovali prestižní univerzity v zahraničí, nemá zkušenost s delším pobytem mimo království.⁹⁵ Ale na rozdíl od nich je silně spjat se Saúdskou Arábií.⁹⁶ Navíc zůstal nablízku svému otci, což mu umožnilo ještě více si získat jeho náklonnost.⁹⁷ V roce 2008 se tehdy třiatřicetiletý princ Muhammad bin Salmán stal

⁸⁹ Profile: Crown prince Muhammad Bin Salman. *Al Jazeera English*. 21.6. 2017.

⁹⁰ PARTRICK, N, Domestic Factors and Foreign Policy. s, 13.

⁹¹ MBS: My strange experience of teaching the saudi crown prince. *BBC*. 9. 12. 2018.

⁹² FILKINS, D. Saudi prince's Quest to Remake The Middle East. *The New Yorker*. 2. 4. 2018.

⁹³ HENDERSON, S. Saudi Arabia Hits Brakes On Reforms. *The Atlantic*. 22. 5. 2018.

⁹⁴ WALDMAN, P. The \$2 Trillion Project to Get Saudi Arabia's Economy Off Oil. *Bloomberg*. 21. 4. 2016.

⁹⁵ Saudis impatient workaholic prince with very thin skin. *The Guardian*. 13.10.2018.

⁹⁶ FILKINS, D. A Saudi Prince's Quest to Remake The Middle East. *The New Yorker*. 2. 4. 2018.

⁹⁷ GRAHAM-HARRISON, E. Saudis impatient workaholic prince with very thin skin. *The Guardian*. 13. 10. 2018.

členem vládní expertní komise, která se zabývala odbornými finančními záležitostmi.⁹⁸ Podle Jeho tehdejšího nadřízeného ʿIssama bin Saʿída se již tenkrát projevil princův temperament a netrpělivost s pomalostí byrokratických procesů.⁹⁹ Ve stejném roce se oženil s princeznou Sarah bint Mašhūr bin ʿAbd-al ʿAzíz Ál Saʿúd, se kterou má tři děti.¹⁰⁰ V roce 2009 začal pracovat přímo po boku svého otce, který tehdy zastával post guvernéra Rijádu, jako jeho poradce. V této funkci se velmi osvědčil a stal se generálním tajemníkem Rijádské Rady pro konkurenceschopnost a členem dozorčí rady Albeer Society v oblasti Rijádu.¹⁰¹ V roce 2011 se Salmán stal ministrem obrany, přestože Muhammad patřil k nejbližšímu okruhu jeho spolupracovníků, tehdejší král ʿAbdalláh mu zakázal vstup na ministerstvo obrany. Podle samotného Muhammada bin Salmána se tak stalo kvůli stížnostem některých zpátečnických spolupracovníků jeho otce, kteří byli proti jeho snaze zefektivnit chod otcova úřadu a prince obvinili, že jim zamezuje přístup k tehdejšímu rijádskému guvernérovi a uzurpuje si moc. Znechucený Muhammad odešel pracovat do nadace svého otce, kterou restrukturalizoval a navíc vybudoval vlastní nadaci, která se zaměřuje na saúdskoarabskou mládež.

3.1. Cesta k moci

Zatímco se Muhammad bin Salmán věnoval filantropickým aktivitám, jeho otec byl v roce 2012 jmenován korunním princem. Půl roku poté povolal svého syna zpátky a jmenoval jej hlavou svého dvora.¹⁰² Právě tento okamžik se stal odrazovým můstkem jeho mocenského vzestupu. Stal se skutečně pravou rukou svého otce. Tato pozice mu umožnila získat na rozhodování korunního prince nepřímý vliv, jelikož všechny záležitosti směřované k princovi Salmánovi musely projít přes jeho syna, přičemž se spekuluje, že již v té době na tom dnešní král nebyl zdravotně zrovna nejlépe a trpěl demencí v počátečním stádiu.¹⁰³ Na milost předtím ne zrovna milovaného příbuzného vzal i král ʿAbdalláh a jmenoval ho státním ministrem a pověřil jej dohledem nad kanceláří ministerstva obrany. Princ s sebou na ministerstvo přivedl západní konzultantské společnosti a s jejich pomocí začal restrukturalizaci. Změnil kritéria pro výběr zprostředkovatelů a snažil se zracionalizovat a zefektivnit nákupy zbraní. Z tohoto důvodu také založil na ministerstvu úřad, který měl za

⁹⁸ SMITH NITCH, M. Inside the incredible journey of millennial Saudi prince Muhammad Bin Salman's rise to power. *Business Insider*. 26. 4. 2016.

⁹⁹ WALDMAN, P. THE \$2 Trillion Project To Get Saudi Arabia's economy Off Oil. *Bloomberg*. 21.4.2016.

¹⁰⁰ Profile: Crown prince Muhammad Bin Salman *Al Jazeera English*. 14. 12. 2017

¹⁰¹ SMITH NITCH, M. Inside the incredible journey of millennial Saudi prince Muhammad Bin Salman's rise to power. *Business Insider*. 26. 4. 2016.

¹⁰² WALDMAN, P. The \$ 2 Trillion Project To Get Saudi Arabia's Economy Off Oil. *Bloomberg*. 21. 4. 2016.

¹⁰³ LAW, B. The most dangerous man in the world?. *Independent*. 8. 1. 2016.

úkol armádní smlouvy analyzovat. Spousta kontraktů byla poslána k přezkoumání. Byla posílena pravomoc právního oddělení. Princovou snahou také bylo skrze tato opatření omezit korupci, jejíž míra byla na ministerstvu obrany vzhledem k nevýhodným smlouvám velká.¹⁰⁴ 25. ledna 2015 zemřel král ʿAbdalláh a králem se stal Salmán.¹⁰⁵ Pro Muhammada bin Salmána to znamenalo další významný kariérní posun a ve svých dvaceti devíti letech se stal nejmladším ministrem obrany na světě.¹⁰⁶ Kromě toho byl jmenován předsedou nově ustanoveného výboru, který dozíral na ekonomiku země a byl i nadále hlavou tentokrát už královského dvora svého otce.

3.2. Zástupce Korunního prince

Ještě větší mocenský posun v hierarchii čekal raketově vycházející hvězdu saúdskoarabské královské rodiny za tři měsíce,¹⁰⁷ V dubnu 2015 byl odvolán tehdejší korunní princ Muqrin a na jeho místo byl dosazen princ Muhammad bin Nájif, tehdejší ministr vnitra,¹⁰⁸ který po otci pochází ze sudajriovského mocenského okruhu.¹⁰⁹ A Muhammad bin Salmán byl jmenován zástupcem korunního prince, přičemž jeho další vládní funkce, tedy vedení ministerstva obrany a Výboru pro ekonomické a rozvojové záležitosti, zůstaly nadále v jeho rukou. Ve vedení královského dvora jej nahradil Hamad-as Suwajlím.¹¹⁰ Taková koncentrace moci, navíc v rukou tak mladého člena královské rodiny, je něco naprosto mimořádného. Muhammad bin Salmán se tak stal klíčovým hybatelem událostí, zpoza královského trůnu svého královského otce.¹¹¹ Při jmenování svého oblíbeného syna do pozice třetího nejmocnějšího muže monarchie, král Salmán nerespektoval vůli svého předchůdce a nevlastního bratra ʿAbdalláha, aby pořadí nástupnictví zůstalo v linii synů zakladatele státu krále ʿAbd al-ʿAzíze a porušil ustálený rodinný zvyk tím, že odvolal svého nevlastního mladšího bratra prince Muqrina a na jeho místo jmenoval svého synovce prince Najífa¹¹², tedy ʿAbd al-ʿAzízova vnuka, přičemž úplně odstavil své plnokrevné sudajrijské bratry, kteří v té době ještě byli naživu. Turkiho, Ahmada a ʿAbd-ar Rahmána. Tímto krokem definitivně pohřbil proklamovanou jednotu první generace Sudajriovců.

¹⁰⁴ WALDMAN, P. The 2 \$Trilion Project To Get Saudi Arabia's Economy Off Oil. *Bloomberg*. 21. 4. 2016.

¹⁰⁵ AL- RASHEED, M. MYSTIQUE OF MONARCHY. S. 45.

¹⁰⁶ SMITH NITCH, M. Inside the incredible journey of millenial Saudi prince Muhammad Bin Salman's rise to power. *Bussines Insider*. 26. 4. 2016.

¹⁰⁷ WALDMAN, P. The 2 Trilion Project To Get Saudi Arabia's Economy Off Oil. *Bloomberg*. 21. 4. 2016

¹⁰⁸ AL- RASHEED, M. MYSTIQUE OF MONARCHY. S. 46.

¹⁰⁹ MARTIN, P. Why Saudi king spurned half- brother and restored The Sudairy Seven royal lineage. *The Globe and Mail*. 29. 4. 2015.

¹¹⁰ Saudi king names son as a deputy crown princ. *Al Arabiya English*. 29. 4. 2015.

¹¹¹ AL-RASHEED, M. MYSTIQUE OF MONARCHY. S. 46.

¹¹² Ibid. 45-46.

Jmenování Muhammada bin Najífa do funkce druhého muže státu ale nebyl opravdový úmysl krále Salmána. Byla to pouze strategie k vytvoření předpolí, aby mohl učinit tah, který se v moderních dějinách království po smrti jeho otce zakladatele země krále °Abd al-Azíze pokusil neúspěšně učinit pouze bývalý král Sa°úd. A to změnit systém nástupnictví tak, aby se příštím vládcem země stal jeho oblíbený syn Muhammad.¹¹³ Tomu nahrával i fakt, že novopečený korunní princ Muhammad bin Nájif nemá mužské potomky, které by eventuálně mohl prosazovat, ale pouze dvě dcery.¹¹⁴ Zástupce korunního prince Muhammad bin Salmán mezitím kultivoval svou image mladého, progresivního reformátora, poskytoval obsáhlé rozhovory v saúdských médiích, které posilovaly jeho obraz tvrdě pracujícího, na výkon orientovaného člověka, který se svou zemi snaží připravit na postropnou éru. Nový zástupce korunního prince ale neopomněl ani budovat svůj obraz v zahraničí, kde se snažil prodat jako nová tvář své země, která je připravena ji zmodernizovat, zliberalizovat a přiblížit západním standardům.¹¹⁵ Stal se oblíbeným mezi saúdskou mládeží, která ocenila mimo jiné jeho moderní metody komunikace a proklamované vizionářství, kterými se prezentoval například během návštěvy Spojených Států, kde mimo jiné navštívil Silicon Valey a setkal se s řadou představitelů tamních společností, například se zakladatelem Facebooku Markem Zuckerbergem¹¹⁶

3.3. Korunní princ

21. června 2017 byl tehdejší korunní princ Muhammad bin Nájif odvolán ze své dosavadní pozice a na jeho místo byl jmenován Muhammad bin Salmán. V novodobých dějinách země se jednalo o velmi významnou událost, neboť takový krok předtím neučinil nikdo jiný než otec - zakladatel moderního Saúdského státu král °Abd-al °Azíz, když v roce 1931 jmenoval svým následníkem svého syna Sa°úda.¹¹⁷ Nicméně již dubnové změny ve složení vládního kabinetu a vedení bezpečnostních složek státu, kdy klíčová místa byla obsazena lidmi loajálními k Muhammadu bin Salmánovi, oslabily reálnou výkonnou moc tehdejšího korunního prince ve prospěch jeho bratrance a naznačovaly, že se král chystá na post následníka trůnu dosadit svého syna.¹¹⁸ Nebylo neobvyklé, že Muhammad bin Salmán zasahoval do rezortu ministerstva vnitra, které bylo v gesci Muhammada bin Najífa a

¹¹³ Ibid. S. 53-54.

¹¹⁴ FILKINS, D. A Saudi Prince's Quest to Remake The Middle East. *New Yorker*. 24. 2018.

¹¹⁵ MAZETTI, M.; HUBBART, B. Rise of Saudi Prince Muhammed bin Salman Shatters Decades of Royal Tradition. *New York Times*. 15. 10. 2016.

¹¹⁶ Young Saudis thumbs up: Deputy crown prince has done us proud. *Arab News*. 24. 6. 2016.

¹¹⁷ AL- RASHEED, M. MYSTIQUE OF MONARCHY. S. 46.

¹¹⁸ FRANCE-PRESSE, A. Saudi prince Muhammad Bin Salman is now de facto ruler of the kingdom. *Public Radio International*. 21. 6. 2017.

údajně bez jeho vědomí měnil personální složení. To vše údajně s požehnáním krále Salmána. Již v roce 2015 se ukázalo, jak limitovaný je vliv Muhammada bin Najífa. I přes jeho postavení druhého nejmocnějšího muže v zemi, byl jeho dvůr sloučen s dvorem krále. Cílem tohoto opatření bylo znemožnit Muhammadu bin Najífovi vybudovat si vlastní mocenskou základnu, s jejíž pomocí by mohl konkurovat Muhammadovi bin Salmánovi.¹¹⁹ Ačkoliv záznam videa, který zanedlouho po jmenování Muhammada bin Salmána na post korunního prince začala vysílat státní média a jenž se dostal se i na sociální sítě, ukazoval nového korunního prince, jak prokazuje tradičním políbením ruky úctu svému předchůdci, podle některých zdrojů nebylo předání moci ze strany Muhammada bin Najífa dobrovolné. Princ byl prý povolán na setkání s králem, místo krále na něj ale čekali představitelé královského dvora, kteří ho informovali, že je odvolán ze všech svých pozic, údajně kvůli své závislosti na užívání léků, které bral na utišení bolesti po atentátu, který na něj byl spáchán. Tyto léky údajně ovlivňovaly jeho úsudek a činily jej nezpůsobilým vykonávat vysokou státní funkci. Muhammad bin Najíf ale odmítl akceptovat své odvolání a podepsat se pod dokument, jež oznamoval jeho rezignaci.¹²⁰ Princ byl následně uvězněn v paláci, byly mu zabaveny všechny komunikační prostředky a jeho ochranka byla vyměněna. Poté byla svolána královská Rada věrnosti, která se sestavuje z 34 princů, která naprostou většinou 31 hlasů rozhodla o uvolnění Muhammada bin Najífa ze všech funkcí a zvolila za nového následníka trůnu Muhammada bin Salmána. Tři princové, kteří se postavili proti Muhammadovi bin Salmánovi, byli: princ Ahmad bývalý ministr vnitra a jediný žijící vlastní bratr krále Salmána, princ [°]Abdulazíz bin [°]Abdallah, syn bývalého krále [°]Abdalláha a princ Muhammad bin Sa[°]ad, který předtím zastával funkci zástupce guvernéra Rijádského regionu. Princ Muhammad bin Najíf nakonec nátlaku ustoupil, a požádal o audienci u krále, tam následně souhlasil se svým odstoupením a podepsal svou rezignaci.¹²¹ Kontrola nad složkami ministerstva vnitra přešla na jeho bratrance Muhammada bin Salmána¹²² a novým ministrem vnitra byl jmenován princ [°]Abdulazíz bin Sa[°]úd bin Najíf.¹²³ Po své rezignaci byl princ Muhammad bin Najíf převezen do svého paláce v Džiddě, kde je údajně spolu s jeho dcerami pod dozorem držen v domácím

¹¹⁹ Addiction and intrigue: inside the Saudi palace coup. *Reuters*. 19. 7. 2017.

¹²⁰ HUBBART, B; MAZZETTI, M; SCHMITT, E. Saudi king's son plotted effort to oust his rival. *New York Times*. 18. 7. 2017.

¹²¹ Addiction and intrigue: inside the Saudi palace coup. *Reuters*. 19. 7. 2017.

¹²² Saudi crown prince Muhammad Bin Salman power behind the throne. *BBC News*. 22. 10. 2018

¹²³ Saudi Arabia names new interior minister. *Arab News*. 21.6.2017.

vězení.¹²⁴ Podle zdrojů agentury Reuters chtěl bývalý korunní princ i se svou rodinou odjet do Velké Británie, či do Švýcarska, ale bylo mu zakázáno opustit zemi.¹²⁵ V USA mezitím za prince Muhammada bin Salmána loboval jeho blízký spojenec korunní princ Abú Dhabí největšího ze sedmi emirátů v rámci Spojených Arabských Emirátů, Muhammad bin Zájid, kterého se současným korunním princem pojí úzké vztahy. Navíc je známo, že Muhammad bin Zájid nikdy neměl Muhammada bin Najífa v lásce, stejně tak, jako jeho otce, kterého dokonce podle uniklých diplomatických depeší jednou přirovnal k opici a prohlásil, že v jeho případě by i uvěřil v platnost Darwinovi teorie. Údajně všichni lobbisté, kteří u americké administrativy ve Washingtonu prosazovali Muhammada bin Salmána, byli placeni z peněz pocházejících z Abú Dhabí.¹²⁶ I přestože se Muhammad bin Najíf těšil uznání ze strany amerických bezpečnostních složek, americká administrativa v čele s Donaldem Trumpem si za svého koně nakonec zvolila Muhammada bin Salmána.¹²⁷ Král Salmán navíc při jmenování svého syna korunním princem porušil další tabu, když mírně upravil znění článku 5 základního zákona vlády, což je dokument, který byl přijat v roce 1992 králem Fahdem a který ustanovuje pravidla nástupnictví. Článek 5 ve svém současném znění definuje Saúdskou Arábii jako dědičnou monarchii, kde nástupnictví přechází po linii synů krále Abd Al Azize a na děti jejich dětí. Vybrán má být ten nejschopnější, který má složit přísahu věrnosti a který má vládnout v souladu s Koránem a Sunnou. Dále dává králi pravomoc jmenovat, ale i odvolat korunního prince. Výklad textu v některých pasážích není jednoznačný, například není definováno, podle jakých kritérií by měl být vybrán nejvhodnější kandidát a dává prostor k spekulacím a dosazení si vlastních měřítek. V praxi ale dává králi pravomoc jmenovat kohokoliv dle vlastního uvážení. Král tak zajistil nástupnictví nejen svému oblíbenému synovi Muhammadovi, ale nepřímo i jeho potomkům.¹²⁸ Mocenský vzestup mladého prince Muhammada jistě hnul žlučí starším členům královské rodiny, které tento mladý a nezkušený králův syn přeskočil. O tom svědčí i několik anonymních výzev, které byly uveřejněny online a které vyzývají k převratu a odstavení krále Salmána a jeho syna. Podle neověřených spekulací jsou autoři těchto výzev tři princové. Princ Sultán Ibn Turkí, princ Sa'úd Ibn Sajf an-Násr Ibn Saúd a princ Turkí Ibn Bandar. První výzva nese název varování všem z rodu Ál Sa'úd a byla zveřejněna na internetu v září 2015. V této výzvě se připomíná odkaz zakladatele státu

¹²⁴ HUBBART, B; SCHMIT, E; MAZZETI, M. Depused Saudi prince is said to confined in palace. *New York Times*. 28. 6. 2017.

¹²⁵ Addiction: and intrigue: inside the Saudi palace coup. *Reuters*. 19. 7. 2017.

¹²⁶ FILKINS, D. Saudi prince's quest to remake The Middle East. *New Yorker*. 9. 4. 2018.

¹²⁷ BIANCO, C. Muhammad Bin Salman's reforms: Obstacles, opposition and questions of stability. S. 29-30.

¹²⁸ AL-RASHEED, M. MYSTIQUE OF MONARCHY. S. 55.

krále [°]Abd-al [°]Azize, který určil nástupnictví na základě dvou atributů. Tím prvním je seniorita a druhým jsou dispozice k vykonávání funkce. Zároveň svým nástupcům vštěpoval, aby nepletly politické záležitosti a obchod. Výzva také upozorňovala na snižující se segment sociálních výhod, kterým se mohou obyvatelé země těšit, korupci, ostrakizaci výše postavených princů a narušení koncepce sdíleného vládnutí v rámci vládnoucí rodiny na úkor stability. Apeluje na přeživší [°]Abd al-Azízovi syny, především prince Talála, Ahmada a Turkího, aby napravili tento stav a odstavili krále Salmána a také tehdy ještě korunního prince Muhammada bin Najífa, který je zde nazván arogantním, ale především Muhammada bin Salmána, který je zde doslova označen za zloděje a ničitele státu. Druhá výzva, jež byla zveřejněna, nesla název vysvětlení a obsahovala pět bodů. Oznamovala, že ani bývalý král Sa[°]úd, který byl po nátlaku zbytku rodiny donucen rezignovat, se nedopustil tolika přehmatů jako současný monarcha Salmán, zpochybňovala mentální schopnosti krále Salmána vládnout a obviňovala jeho syna Muhammada, že zneužívá otcova zdravotního stavu k tomu, aby sám řídil stát, navíc špatně. Dále projevuje obavy nad zacházením s finančními prostředky země a svěřením státních fondů do rukou Muhammada bin Salmána, vyzývá k uvážlivé zahraniční politice, která nebude nahrávat zájmům Íránu v arabských státech a konečně požaduje, aby se vedení královského dvora ujímaly osoby, které nebudou prospěchářsky zneužívat tohoto postavení k osobnímu prospěchu. V této souvislosti jsou zde explicitně zmíněna jména [°]Abd-al [°]Azíze bin Fahda, syna krále Fahda a Chálida at-Tuwa[°]idžího, bývalé hlavy dvora krále [°]Abdalláha. Tyto dvě výzvy k palácovému převratu si přečetlo v roce 2015 přes dva milióny lidí.¹²⁹ Všichni tři údajní autoři, kteří v době zveřejnění dleli mimo království v Evropě, byli uneseni zpět do Saúdské Arábie. Podle informací dalšího Saúdskoarabského prince v exilu Chálida bin Farhána byli princové Turkí bin Bandár a Sa[°]úd bin Sajf an-Násr v Saúdské Arábii popraveni.¹³⁰

¹²⁹ Ibid. S. 60-61.

¹³⁰ EL MAWY, R. Saudi Arabia's missing princes. *BBC*. 15. 8. 2017.

4. Vliv Muhammada bin Salmána na domácí poměry v Saúdské Arábii

4.1. Ekonomické reformy

Začátek vlády krále Salmána se nesl ve znamení úsporných opatření, které si vyžádala padající cena hlavní saúdskoarabské vývozní komodity, ropy.¹³¹ Úkolem provést ekonomické reformy, pomocí kterých by se země stala méně závislou na cenách ropy, byl králem pověřen Muhammad bin Salmán.¹³² Počátek pádu cen ropy začal již v roce 2014, tedy ještě za vlády Salmánova předchůdce ‘Abdalláha, který se ale na rozdíl od svého nástupce opíral po většinu své vlády o vysoké ceny ropy, až ve výši 147 dolarů za barel.¹³³ Od května 2014 klesla cena ropy z částky 115 dolarů za barel až na hodnotu pod 70 dolarů za barel v prosinci téhož roku.¹³⁴ Pokles pokračoval i v roce 2015, kdy barel stál 50 dolarů.¹³⁵ Tento další pokles měl za následek deficit ve výši zhruba patnácti procent HDP.¹³⁶ To si vyžádalo přijetí úsporných opatření ve formě zdražení pohonných hmot, elektřiny a vody, která vešla v platnost na začátku roku 2016.¹³⁷ Nicméně zhruba půl roku po uvedení těchto opatření v platnost si nespokojenost saúdské veřejnosti s velkým nárůstem životních nákladů, způsobených hlavně vzrůstem cen vody a elektřiny, vyžádala hlavu tehdejšího ministra zodpovědného za tento resort.¹³⁸ Počátkem roku 2016 navíc klesla cena ropy na své jedenáctileté minimum 35 dolarů za barel.¹³⁹ Vláda posléze sáhla i na příjmy státních zaměstnanců, kterým přestala vyplácet bonusy a snížila platy ministrům o 20% a členům poradního sboru o 15%.¹⁴⁰ To představovalo závažný krok, jelikož státní zaměstnanci tvoří zhruba šedesát procent Saúdu v pracovním procesu. Tito lidé náhle pocítili náhlý výpadek příjmu zhruba ve výši třiceti procent bez předchozího varování, nebo konzultací s vládou, která by poskytla vysvětlení tohoto bezprecedentního kroku.¹⁴¹ To byl pro většinu saúdské populace, která je z valné většiny tvořena lidmi mladšími třiceti

¹³¹ FITCH, A. Saudi king Faces Economic Challenges As Reign Begins. *Wall Street Journal*. 23. 1. 2015.

¹³² STANCATIM, M; AL OMRAN, A. Saudi Arabia Approves Economic Reform Program. *Wall Street Journal*. 25. 4. 2016.

¹³³ Al-Rasheed, M. Introduction. *The Dilemas of New Era*. S. 15-16.

¹³⁴ E.L. The Economist Explains Why oil prices is falling. *The Economist*. 8. 12. 2014.

¹³⁵ LA MONICA R, P. Warning: Oil drops below 50. *CNN Money*. 5. 1. 2015

¹³⁶ KINNINMONT, J. Vision 2030 and Saudi Arabia's Social Contract Austerity and Transformation. Chatham House. S. 9.

¹³⁷ KEER, S. Saudi unveils radical austerity programme. *FINANCIAL TIMES*. 28. 12. 2015.

¹³⁸ Saudi King Fires utilities minister Amid Outrage Over Price Hikes. *Voice Of America*. 24. 4. 2016.

¹³⁹ Oil Price falls below \$ 35 a barrel to fresh 11 year low. *BBC News*. 6. 1. 2016.

¹⁴⁰ CARRY, G; NEREIM, V. Saudi King Cuts Once Untouchable Wage Bill To Save Money. *Bloomberg*. 27. 9. 2016.

¹⁴¹ HOUSE ELLIOT, K. Saudi Arabia in Transition. From Defence to Offense, But How to Score? S. 11. *BELFER CENTER*.

let šok, jelikož tato mladá většina populace po dobu svého dospělého života zažívala pouze ekonomický růst, z kterého profitovala.¹⁴² I přes přijetí výše zmíněných opatření byla výše deficitu státního rozpočtu v tomto roce třináct procent HDP.¹⁴³ Muhammad bin Salmán označil během rozhovoru pro televizi Al Arabíja rok 2015 za tzv. Quick fix, kdy se musely rychle učinit kroky, které stabilizovaly ekonomickou situaci. Zároveň řekl, že rok 2016 již bude systematictěji naplánován a v roce 2017 již budou aktivní programy Vize 2030.¹⁴⁴

4.2. Vize 2030

Vize 2030 byla osobně představena tehdy ještě zástupcem korunního prince Muhammadem bin Salmánem v dubnu 2016, během tiskové konference, která byla živě přenášena saúdskoarabskou státní televizí.¹⁴⁵ Vize 2030 představuje plán na ekonomickou diverzifikaci země během patnácti let. Má pomoci významně snížit závislost země na vývozu ropy a podnítit rozvoj nových odvětví ekonomiky a zajistit zemi dlouhodobě udržitelný rozvoj i poté co poklesne význam ropy jako hlavního zdroje energie. Princ Muhammad prohlásil na konferenci, že projekty Vize 2030 budou pokryty i přes nízké ceny ropy. Náklady na jejich uskutečnění jsou kalkulovány na cenu třicet dolarů za barel, která je podle prince jistá, i kdyby poptávka po ropě dosáhla úplného dna.¹⁴⁶ Za své hlavní cíle si vize 2030 vytyčila zvýšit podíl soukromého sektoru ze současných 40% na 65%, zvýšit podíl zahraničních investic ze 3,8% na 5,7%, zvýšit podíl neropné ekonomiky na tvorbě HDP země z 16% na 50%,¹⁴⁷ K tomu má pomoci také rozvoj těžebního průmyslu, se zaměřením na fosfáty, bauxit, zlato a další suroviny, jež se nacházejí na území Saúdské Arábie.¹⁴⁸ Aby se podpořilo toto potenciálně lukrativní odvětví ekonomiky, vybuduje se v oblasti At-Turaif na Severu země, kde se podle odhadu nachází asi sedm procent světových zásob fosfátu, průmyslové město Waad aš-Šamál se zaměřením na těžbu a zpracování tohoto nerostu. Projekt má vytvořit třicet tisíc pracovních míst a je očekáváno, že se i díky němu Saúdská Arábie stane druhým největším producentem umělých hnojiv na

¹⁴² Ibid. S. 8.

¹⁴³ KINNINMONT, J. Saudi Vision 2030 and Saudi Arabia's Social Contract. Austerity and Transformation. Chatham House. S. 9.

¹⁴⁴ Full Transcript Prince Muhammad Bin Salman's Al Arabiya interview. *Al Arabiya English*. 25. 4. 2016.

¹⁴⁵ HOUSE ELLIOTT, K. Saudi Arabia in Transition From Defense to offense, But How to Score? BELFER CENTER. S. 10.

¹⁴⁶ CLINCH, M; GAMBLE, H. Saudi Arabia unveils 15-year plan to transform its economy. *CNBC*. 25. 4. 2016.

¹⁴⁷ KINNINMONT, J. Vision 2030 And Saudi Arabia's Social Contract Austerity and Transformation. CHATHAM HOUSE. S. 11.

¹⁴⁸ AL- GHALAYINI M, K, B. Mining a rich seam for the Saudi economy. *Arab News*. 16. 2. 2019.

světě.¹⁴⁹ Další průmyslové město Ras al-Chajr, které se zaměří také na výrobu hnojiv, ale například také na těžbu bauxitu a následnou výrobu hliníku vznikne na Východě země zhruba osmdesát kilometrů od Džubajlu.¹⁵⁰ Země se chce více zaměřit také na náboženský turismus k Islámským svatým místům a navýšit počet poutníků až na třicet milionů. Pro tento účel bude vybudováno největší Islámské muzeum na světě,¹⁵¹ dále chce zvýšit konkurenceschopnost ekonomiky tak, aby se stala ze současné devatenácté největší světové ekonomiky patnáctou, zaměřit se na saúdizaci v ropném průmyslu a zvýšit podíl rodilých Saúdů z čtyřiceti procent na sedmdesát pět, rozvinout vlastní zbrojní průmysl, který by zajišťoval padesát procent zbrojních dodávek pro potřeby saúdkoarabské armády.¹⁵² Proto byla založena Státní zbrojařská společnost, která se má zabývat vývojem a výrobou rozličných typů zbraní. To přispěje podle vládních plánů k tvorbě čtyřiceti tisíc pracovních míst v strojní a technologické oblasti. Společnost bude na jejich vývoji také spolupracovat se saúdkoarabskými univerzitami.¹⁵³ V souladu s touto strategií byl také založen Hlavní Úřad pro Zbrojení, který má za úkol koordinovat výzkum a vývoj v této oblasti a dbát na využití místních zdrojů. V Saúdské Arábii již dnes fungují závody západních zbrojařských společností, které v nich zaměstnávají domácí personál.¹⁵⁴ Například díky Saúdsko-Britskému Programu Spolupráce v Obraně společně s britskou zbrojařskou společností BAE SYSTEMS se v Saúdské Arábii uvedl do provozu první letoun Hawk Jet, na jehož vývoji a výrobě se do značné míry podílela domácí saúdská pracovní síla. Království také položilo základy pro svůj vlastní výzkum v oblasti nukleární energie a programu na výrobu satelitů.¹⁵⁵ Země uzavírá kontrakty v oblasti rozvoje vlastního zbrojního průmyslu i s jinými zeměmi než Spojenými Státy a státy západní Evropy. Například již dříve byla uzavřena dohoda mezi Saúdskou Arábii a ukrajinským výrobcem letadel firmou Antonov o vývoji a výrobě letounu pro vedení elektronického boje.¹⁵⁶ Země má také za cíl navýšit podíl financí ve veřejném investičním

¹⁴⁹ TASHKANDI, H. Waad- Al Shammal. Saudi launches new city to boost mining capacity. *Arab News*. 23. 11. 2018.

¹⁵⁰ Industrial City in Ras Al -Khair points in the kingdom's economic future. *Saudi Gazzete*. 26. 11. 2016.

¹⁵¹ Full Text of Saudi Vision 2030. *Al Arabiya English*. 26. 4. 2016.

¹⁵² KINNINMONT, J. Vision 2030 and Saudi Arabia's social Contract Austerity and Transformation. CHATHAM HOUSE. S. 11.

¹⁵³ HAZAIMEH, H. Saudi Arabia launches national defence company. *Arab News*. 18. 5. 2017.

¹⁵⁴ Saudi Arabia Lays the Foundation for a Defences Industry of Its Own. *Stratfor*. 9. 11. 2018.

¹⁵⁵ Saudi Arabia launches first locally assembled Hawk Jet training aircraft. *Arab News* 1. 4. 2019.

¹⁵⁶ HABTOR, A. Saudi- Ukrainian Partnership Produces Electronic Warfare Aircraft. *ASHARQ AL AWSAT* 16. 12. 2016.

fondy z 600 bilionů saúdských rijálů až na 7 bilionů saúdských rijálů.¹⁵⁷ A učinit z něj největší investiční fond na světě.¹⁵⁸ K tomu má pomoci také veřejná nabídka pěti procent akcií státní ropné společnosti Saudi Aramco, která může vynést až sto miliard dolarů. Tyto prostředky budou poté převedeny do Státního Investičního Fondu, jenž bude investovat v zemi, ale i v zahraničí.¹⁵⁹ Veřejná nabídka akcií Aramca se má uskutečnit na domácí burze v Rijádu, ale také v zahraničí. Ve hře jsou New York, Londýn či Hongkong.¹⁶⁰ Dále si vládní dokument klade za cíl zvýšit podíl žen na pracovní síle z 22% na 30%.¹⁶¹ Ženy dnes v zemi tvoří šedesát procent absolventů univerzit a podle mnohých jsou motivovanější a více produktivní zaměstnanci než muži. Větší zapojení žen do pracovního procesu nepovede pouze k ekonomickým změnám, ale i sociálním. Již dnes se saúdské ženy, které jsou zaměstnané, vdávají později než jejich nepracující spoluobčanky. Je mezi nimi i více neprovdaných žen. V posledních letech také začaly ženy obsazovat vedoucí pozice v státních institucích. Například v čele Saúdskoarabské burzy cenných papírů, nebo ve vedení významné banky. Samotný princ Muhammad bin Salmán považuje větší podíl žen na pracovní síle v zemi za ekonomickou nutnost.¹⁶² Aby se usnadnil přístup saúdským ženám na pracovní trh, umožnila saúdská vláda ženám vstup do mnoha oblastí, jež pro ně byly předtím zapovězeny. Pracují například v zábavních parcích, v pohostinství, jako účetní a prodávají v obchodech pro ženy.¹⁶³ Od roku 2018 mohou ženy saúdskoarabské národnosti pracovat také jako letušky.¹⁶⁴ Ženám bylo umožněno pracovat i z domova, což uvítaly hlavně ženy z oblastí mimo velká města. Od tohoto opatření se očekává, že vytvoří přes sto čtyřicet tisíc pracovních míst.¹⁶⁵ I přes snahu vlády vytvořit odpovídající pracovní podmínky pro ženy, Národní komise pro lidská práva nedávno informovala o stížnostech na diskriminaci uchazeček o zaměstnání, které si zakrývají obličej závojem.¹⁶⁶ Podle vládních statistik vzrostl počet saúdských žen pracujících v soukromém sektoru v roce

¹⁵⁷ KINNINMONT, J. Vision 2030 and Saudi Arabia's social Contract Austerity and Transformation. CHATHAM HOUSE. S. 11.

¹⁵⁸ Full Text Saudi Vision 2030. *Al Arabiya English*. 26. 4. 2016.

¹⁵⁹ HOUSE ELLIOT, K. Saudi Arabia in Transition From Defence to Offense but How to Score?. *BELFER CENTER*. S. 24.

¹⁶⁰ EL GAMAL, R; LAWLER, A. Hong Kong, London, New York shortlisted for Aramco IPO: Source. *Reuters*. 11. 1. 2018.

¹⁶¹ KINNINMONT, J. Vision 2030 and Saudi Arabia's Social Contract. Austerity and Transformation. CHATHAM HOUSE. S. 11.

¹⁶² HOUSE ELLIOT, K. Saudi Arabia in Transition From Defence to Offence, But How to Score? *BELFER CENTER*. S. 15-17.

¹⁶³ ANDERSON, R. Four new job roles opened to Saudi women. *Gulf Business*. 21. 4. 2016.

¹⁶⁴ Now Saudi women can work as a flight attendants. *Khaleej Times*. 9. 3. 2019.

¹⁶⁵ TOUMI, H. 130% spike in Saudi women joining workforce 11,1 million expects in private sector. *Gulf News*. 4. 7. 2017.

¹⁶⁶ Some companies refuse to hire niqab-wearing women. *NSHR. Saudi Gazette*. 25. 12. 2018.

2016 o 130% oproti roku 2012.¹⁶⁷ Další cíl Vize je snížit nezaměstnanost obecně na 7%, zvýšit podíl malých a středních podniků na hrubém domácím produktu z 20% na 35%, zvýšit výdaje obyvatel země na kulturu z 2,9 na 6%. V této souvislosti byl ustanoven Hlavní úřad pro zábavu,¹⁶⁸ který si konzervativní odpůrci zábavy v zemi přejmenovali z anglického názvu General Entertainment Authority na General Evil Authority, čili Hlavní úřad zla.¹⁶⁹ V roce 2020 má v zemi být založeno již více než čtyři sta padesát klubů, a díky podpoře zábavy v nejrůznějších formách má vzniknout sto tisíc pracovních míst.¹⁷⁰ Saúdové si navíc tradičně stěžovali na velmi omezené možnosti navštěvovat kulturní akce. Jednu z mála kulturních událostí v zemi tradičně představoval Festival saúdskoarabské kultury nazývaný Džanadríja, jehož součástí jsou například tradiční závody velbloudů. Další problém, kromě omezené dostupnosti, představovaly také finanční náklady, jež byly větší než v sousedních zemích a proto řada hlavně mladých Saúdů raději jezdila do zahraničí, kde byla kultura dostupnější a levnější.¹⁷¹ Podle vládních statistik Saúdové každoročně utratili za zábavu během svých pobytů v zahraničí částku, která svoji hodnotou představuje přibližně pět procent saúdskoarabského HDP.¹⁷² Jihozápadně od Rijádu v oblasti Qiddíja byla zahájena stavba Zábavního města, které se podle plánu bude rozkládat na ploše tři sta třicet čtyři kilometrů čtverečních. Po dokončení první fáze tohoto projektu popisovaného jako Saúdský Disneyland, se v roce 2022 budoucí návštěvníci mohou těšit na tematické parky, sportovní rekreační střediska, a nebude chybět ani safari. Podle odpovědných činitelů tento projekt, částečně financovaný Saúdskoarabským investičním fondem, přitáhne zahraniční investice a bude mít finanční návratnost.¹⁷³ Očekává se, že sem zavítá zhruba 1,5 miliónů lidí ročně.¹⁷⁴ Saúdská Arábie má v plánu s pomocí Francie založit i vlastní operu, která bude sídlit v Džiddě a národní orchestr.¹⁷⁵

¹⁶⁷TOUMI, H. 130% Spike in Saudi women joining workforce, 11,1 milion expacts in private sector. *Gulf News*. 4. 7. 2017.

¹⁶⁸VAN DER BERG, W. Fun in the Kingdom: Tourism and entertainment. *Al Arabiya English*. 20. 9. 2016.

¹⁶⁹HOUSE ELLIOT, K. Saudi Arabia in Transition From Defence to Offence, But How to Score?. BELFER CENTER. S. 15.

¹⁷⁰ABU-NASR, D; ALMASHABI, D. Why Saudi Arabia Is Suddenly Allowing a Lot more Fun. *Bloomberg*. 5. 1. 2017.

¹⁷¹VAN DER BERG, W. Fun in the Kingdom: Tourism and entertainment. *Al Arabiya English*. 20. 9. 2016.

¹⁷²KINNINMONT, J. Saudi Arabia: Why is going to Cinema suddenly ok. *BBC*. 17. 4. 2018.

¹⁷³Saudi Arabia pushes back launch of entertainment city. *Arab News*. 24. 4. 2018.

¹⁷⁴KALIN, S; MARWA, R. Saudi Arabia launches multi-billion dolar entertainment resort. *Reuters*. 28. 4. 2018.

¹⁷⁵USHER, S. Saudi Arabia inks deal with France to set up opera and orchestra. *BBC News*. 9. 4. 2018.

Jiným cílem je zdvojnásobit počet památek v Saúdské Arábii pod hlavičkou UNESCO.¹⁷⁶ To může výrazně napomoci rozvoji klasického turismu v zemi, kde bylo až do nedávné doby téměř nemožné dostat turistická víza a klasický cestovní ruch zde prakticky neexistoval. To se změnilo rozhodnutím saúdské vlády otevřít zemi i pro nemuslimské zahraniční návštěvníky od roku 2018.¹⁷⁷ Pro ty, kteří se rozhodnou navštívit zemi kvůli kulturní akci, například koncertu, nebo sportovní události, je k dispozici zrychlený proces vydávání víz v elektronické podobě, které jim umožní čtrnáctidenní pobyt v zemi a budou fungovat zároveň jako vstupenka na dotyčnou událost. Tyto elektronická víza ovšem budou garantovat volný pohyb svým majitelům pouze v určité oblasti. Tento druh víza vyjde návštěvníka království zhruba na sto sedmdesát dolarů.¹⁷⁸ Další významný krok k podpoře turismu země učinila plánem výstavby turistického resortu u Rudého Moře, který bude autonomní a kde nebudou platit přísná pravidla nejen v oblasti oblékání a oddělování pohlaví, ale i jiná společenská pravidla zde budou volnější než ve zbytku země.¹⁷⁹ Nicméně mezi památkami zařazenými na seznamu UNESCO se nachází i památky z předislámské éry, například Madáin Sálíh, saúdskoarabská verze Jordánské Petry, postavená taktéž Nabatejci, nebo památky z doby kamenné v oáze Al-Ahsa. Podle prince Sultana bin Salmána, který vede Saúdskou komisi pro turismus a národní dědictví bylo již předtím, než vláda vzala tyto památky z předislámské éry v ochranu, řada z nich zničena, či poškozena. Komise proto zahájila dialog o této záležitosti s náboženskými autoritami, včetně Nejvyššího Muftího, s kterým každé dva měsíce konzultuje nejnovější objevy v této oblasti.¹⁸⁰ Další ambiciózní cíle jsou mít tři saúdskoarabská města v žebříčku sto nejlépe hodnocených měst světa, či učinit ze země regionálního lídra v logistických službách,¹⁸¹ zvýšit efektivitu vládních služeb pomocí rozvoje digitální infrastruktury. Víze také apeluje na zodpovědnost Saúdů ve fiskální oblasti a vůči společnosti. Jedním z cílů je proto navýšit úspory domácností z 6% na 10%.¹⁸² Princ se nechal slyšet během rozhovoru pro televizi al ^cArabíja, v průběhu kterého vysvětloval ekonomické reformy, že jedním z důležitých cílů je racionalizovat vládní subvence, z kterých těží hlavně bohatí lidé. Proto se

¹⁷⁶ KINNINMONT, J. Vision 2030 and Saudi Arabia's Social Contract. Austerity and Transformation. CHATHAM HOUSE. S, 11.

¹⁷⁷ AL KHALISI, Z; QUEST, R. Saudi Arabia Will Issue tourist visa in 2018. *CNN Money*. 22. 11. 2017.

¹⁷⁸ KALIN, S. Saudi Arabia to offer visitor visa for sporting events and concerts. *The Independent*. 26. 9. 2018.

¹⁷⁹ Saudi Arabia Plans Massive Red Sea Tourist Resort Where Women May Wear What They Want. *Haaretz*. 2. 8. 2017.

¹⁸⁰ KALLIN, S. Saudi bid to protect pre-Islamic sites upends religious dictates. *Reuters*. 9. 7. 2018.

¹⁸¹ KINNINMONT, J. Vision 2030 and Saudi Arabia's Social Contract Austerity and Transformation. CHATHAM HOUSE. S, 11.

¹⁸² Full text of Saudi Arabia's Vision 2030. *Al Arabiya English*. 27. 4. 2016.

budou postupně liberalizovat ceny energií.¹⁸³ Aby ale zvyšování životních nákladů příliš finančně nezatížilo středně a nízkopříjmové Saúdy, byl zřízen vládní program, jež má zvýšené náklady těmto lidem kompenzovat. Ekonomické zatížení má dopadnout hlavně na bohaté Saúdy a cizí státní příslušníky, kteří v zemi žijí.¹⁸⁴ Dále je plánováno zvýšit podíl neziskového sektoru z 1% na tvorbě HDP na 5%.¹⁸⁵ Implementaci všech cílů Vize má zajistit Národní transformační program, pod jehož záštitou budou různá ministerstva, jejichž resorty mají co dočinění s oblastmi, jichž se Vize 2030 týká, spolupracovat v rámci jedné agendy k dosažení jejich cílů.¹⁸⁶ Zatímco státní média tento plán hlasitě propagovala a chválila, reakce Saúdů na sociálních sítích, která slouží jako tradiční barometr nálad v zemi, byly různorodé. Někteří tento projekt a jeho patrona prince Muhammada bin Salmána oceňovali a Vizi 2030 označovali jako něco, co do konzervativní země přinese svěží vítr, ale někteří jiní upozorňovali, že tak výrazné změny prohloubí ekonomickou nerovnost ve společnosti. Další vznášeli pochybnosti ohledně reálného zlepšení postavení žen. V online prostoru ale nebyli aktivní jen řadoví saúdskoarabští občané, ale i vláda, která právě prostředím sociálních sítí, hlavně Facebook, Instagram, Youtube a Twitter využívá k prezentaci Vize 2030.¹⁸⁷ Podle zastánců představuje Vize 2030 na poměry v zemi naprosto novou iniciativu, která se neomezuje pouze na ekonomiku, ale také na sociální prostředí v zemi, dobročinnost a kulturní aspekty, což umožní vytvořit v zemi podmínky pro udržitelný rozvoj. Dále poukazují na to, že reflektuje stížnosti obyvatelstva na zdlouhavou byrokracii a nabízí efektivní zjednodušení.¹⁸⁸ Text Vize 2030 vychází z analytické zprávy západní konzultantské společnosti McKinsey a také proto je vize podle kritiků naprosto nerealistická, jelikož analytici, kteří vypracovali zprávu, na základě které byla Vize 2030 vyhlášena, se dívali pouze na ekonomické faktory, ale naprosto nezohlednili socio-kulturní prostředí Saúdské Arábie. Skeptici například oprávněně poukazují na to, že v zemi, kde je naprosto zakázaná konzumace alkoholu, je jakýkoliv rozvoj klasického turismu vlastně nemožný. Další problém spočívá v neefektivitě státního sektoru, který zaměstnává drtivou většinu rodilých Saúdů, ale také soukromý sektor, který je sice efektivnější, ale je do značné míry závislý na státních zakázkách. Další věc je

¹⁸³ Full Transcript of Prince Mohammed Bin Salman's interview. *Al Arabiya English*. 26.4.2016.

¹⁸⁴ Watch& read Muhammed bin Salman's full Interview. *Al Arabiya English*. 3.5.2017.

¹⁸⁵ Full text of Saudi Arabia's Vision 2030. *Al Arabiya English*. 27. 4. 2016.

¹⁸⁶ ALKHEREIJI, M. Saudis amplify efforts to make Vision 2030 a reality. *The Arab Weekly*. 15. 10. 2017

¹⁸⁷ SHILOH, N. Saudi Vision 2030: One Vision many views. *Moshe Dayan Center for Middle Eastern and African Studies*. 31. 5. 2016.

¹⁸⁸ AL- HARTHI FAHAD, M. Is Vision 2030 realistic? *Arab News*. 3. 5. 2016.

populace zvyklá na podmínky rentiérského státu.¹⁸⁹ Pozitivní zprávou může být jasná deklarace cílů vize a zavedení jasně strukturovaných mechanismů, které mají za úkol monitorovat plnění těchto cílů, tím se tato vize liší od předchozích deseti diverzifikačních programů. Tento plán, jak připravit zemi na budoucnost po ropě, ale ohrožuje zaběhnutý status quo v zemi a může narazit na tichý odpor úředníků, členů vládnoucí rodiny, či kleriků kteří se budou bát o své postavení v rámci přesunu zdrojů. Další problém v reálné implementaci Vize může představovat saúdskoarabský školský systém, který stále není moc kompatibilní s potřebami pracovního trhu a neprodukuje absolventy, kteří by měli předpoklady pracovat v soukromém sektoru.¹⁹⁰ I přestože ministerstvo školství nedávno oznámilo zavedení základů filozofie a kritického myšlení stejně tak, jako programů sloužících k prohloubení technických schopností studentů.¹⁹¹ Další problém který brání většímu rozvoji soukromého sektoru v zemi je z velké části korupce, rozbujelá byrokracie, neprůhledný právní systém. Ačkoliv reformní snahy korunního prince vzbudily slova chvály u mezinárodních institucí, někteří ekonomové toto nadšení nesdílí a považují Vizi 2030 za víceméně marketingovou strategii, u které je navíc zřejmé, že nebude plně aplikována.¹⁹² Skepticismus se ozývá dokonce i uvnitř země, například populární saúdskoarabský ekonomický komentátor Bardžás al-Bardžás, kritizoval jeden z nejdůležitějších bodů reformu a to privatizaci pěti procentního podílu saúdskoarabské státní ropné společnosti Saudi Aramco, který označil za hazard s hlavním zdrojem saúdskoarabských příjmů.¹⁹³ Právě prodej podílu v ropném gigantu, který je tahounem současné saúdskoarabské ekonomiky, vzbuzuje mezi Saúdy značné emoce a rozpaky.¹⁹⁴ Někteří saúdskoarabsští občané vnímají prodej podílu této největší ropné firmy na světě jako rozprodávání národního bohatství, navíc pro zemi za nevýhodných podmínek, v období nízkých cen ropy, které určují hodnotu této společnosti.¹⁹⁵ Saúdskoarabský korunní princ, ale tyto úvahy označil za socialistický způsob myšlení a řekl, že i zakladatel království, jeho děd král Abd Al Azíz měl podle dokumentů v úmyslu v době založení Aramca nabídnout část akcií k odkupu.¹⁹⁶ Navíc zmínil i přehnanou závislost země na

¹⁸⁹ VAN DEN BEUKEL, J. Saudi Arabia needs realism not 2030 vision. *Energy Post*. 19. 5. 2016.

¹⁹⁰ TURNER, R. Saudi Arabia: Diversification remains elusive as economic crisis persists. *FAIR OBSERVER*. 19. 8. 2016.

¹⁹¹ AL-FAWWAZ, N. New curricula in Saudi schools to include philosophy, critical thinking. *Al Arabiya English*. 6. 12. 2018.

¹⁹² O' TOOLE, G. Can Saudi Arabia's economic reform succeed? *Al Jazeera English*. 26. 11. 2017.

¹⁹³ WALDMAN, P. \$ 2 Trillion project To Get Saudi Arabia's Economy Off Oil. *Bloomberg*. 21. 4. 2016.

¹⁹⁴ KANE, F. Will Saudi Aramco sell save a kingdom? *The Telegraph*. 6. 8. 2017.

¹⁹⁵ KRANE, J. Saudi Aramco IPO pits Foreign Investors Against Saudi Citizens. *The Washington Post*. 9. 8. 2017.

¹⁹⁶ Watch & Read Muhammad Bin Salman's Full interview. *Al Arabiya English*. 3. 5. 2017.

jedné komoditě, která znemožnila rozvoj jiných odvětví.¹⁹⁷ Podle jednoho účastníka, který byl přítomen jednání, s Muhammadem bin Salmánem saúdský princ řekl, že během dvaceti let přestanou být zisky z ropy dostatečně rentabilní a proto musí do té doby zajistit přeorientování ekonomiky jeho země na jiné zdroje příjmů. Přesto se zdá, že plán na prodej podílu klenotu Saúdské Arábie vzbuzuje negativní emoce nejen u velké části řadových občanů, ale i u značné části členů královské rodiny. Podle jistých zpráv se král Salmán po konzultacích s některými členy královské rodiny, bankéři a také představiteli společnosti rozhodl zrušit plánovanou veřejnou nabídku akcií Aramca.¹⁹⁸ Právě privatizace státní ropné společnosti ale představuje klíčový bod princových ekonomických reforem. Její neuskutečnění, či neúspěch může představovat zásadní ránu pro úspěšnost dalších kroků na to navázaných. Naopak v případě úspěchu by to výrazně posílilo legitimitu ekonomických reforem a postavení prince jako hlavní síly, která je prosadila, zvýšilo důvěru zahraničních investorů v zemi a urychlilo další kroky k diverzifikaci ekonomiky.¹⁹⁹ Za údajným královým rozhodnutím, kterým by zásadně zkomplikoval reformní snahu svého syna, by mohly být podle analytiků pochybnosti o hodnotě společnosti, navzdory proklamacím Muhammada bin Salmána o tom, že má hodnotu dvou bilionů dolarů.²⁰⁰ Ačkoliv princ Muhammad uvedl, že uvedení pěti procentního podílu na trh je v zájmu jak Saúdské Arábie, tak i Aramca, protože tento krok přispěje k větší transparentnosti a potírání případné korupce,²⁰¹ saúdskoarabští činitelé nejsou nadšeni z představy, že by se musely odkrýt detaily finančních transakcí uvnitř Aramca. Král tímto rozhodnutím mohl také demonstrovat fakt, že i když svěřil svému synovi velkou část pravomocí a učinil jej do značné míry spolutvůrcem politiky země, je to konec konců on, kdo pořád vládne.²⁰² Muhammad Bin Salmán ale veškeré spekulace o zrušení uvedení části Aramca na trh popřel a uvedl, že veřejná nabídka akcií se uskuteční nejpozději na začátku roku 2021.²⁰³ Podle informací deníku Wall Street Journal mají k princově přehnanému reformnímu apetitu výhrady i někteří technokraté, kterými se princ obklopil. Mezi ty, kteří nejsou zrovna nadšeni grandiózností některých jeho reformních plánů, zahrnujících mimo jiné i

¹⁹⁷ Full Transcript of prince Muhammad Bin Salman's Al Arabiya interview. *Al Arabiya English*. 27. 4. 2016.

¹⁹⁸ Exclusive: Saudi king tipped the scale against IPO Aramco. *Reuters*. 27. 8. 2018.

¹⁹⁹ DEUOLGAONKAR, P. A failed Aramco IPO would jeopardise all KSA reforms: Report. *Arabian Business*. 4. 5. 2017.

²⁰⁰ Exclusive: Saudi king tipped the scale against IPO Aramco. *Reuters*. 27. 8. 2018.

²⁰¹ Transcript: Interview with Muhammad bin Salman. *The Economist*. 6. 1. 2016.

²⁰² Exclusive: Saudi king tipped the scale against IPO Aramco. *Reuters*. 27. 8. 2018.

²⁰³ FLANDERS, S; NEREIM, V; ABU-NASR, D; RAYYOUK, N; SHAHINE, A; HAMADE, R. Saudi Crown Prince Discusses Trump, Aramco, Arrests: Transcript. *Bloomberg*. 5. 10. 2018.

rozprodání podílu v Aramcu, patří údajně i ministr energetiky Chálid Faláh, nebo ministr financí Muhammad al Džaddán. Právě část vládních činitelů, jež patří do princova nejbližšího okruhu, vyjadřuje svůj nesouhlas s podobou reformních kroků tím, že neustále brání jejich reálnému uvedení v život. Právě to je podle amerického deníku také důvod, proč se například neustále odkládá privatizace státního ropného gigantu. Podle spekulací se bude termín uvedení na burzu neustále posouvat, až se nakonec neuskuteční. Stejným způsobem byly odloženy i jiné plány, například výstavba největšího solárního pole světa,²⁰⁴ na jehož výstavbě se měla podílet japonská společnost Soft Bank,²⁰⁵ privatizace státního majetku, či investice do technologických projektů. Ministr energetiky Chálid Faláh údajně vynakládá obrovské úsilí, aby zabránil privatizaci Aramca na burze v New Yorku kvůli obavám z případných právních důsledků,²⁰⁶ spojených s přijetím zákona JASTA, který umožňuje rodinám obětí útoků z 11. září 2001 Saúdskou Arábii zažalovat za údajnou podporu teroristů, kteří jej spáchali.²⁰⁷ Mezi vládními činiteli a představiteli Aramca má prý i kolovat zpráva, která analyzuje dopad veřejné nabídky akcií společnosti. V této zprávě se píše, že aby se hodnota Aramca dostala na úroveň dvou biliónů dolarů, jak požaduje korunní princ, musely by se pohonné hmoty začít v království prodávat za obvyklou tržní cenu, to by způsobilo jejich zdražení až na trojnásobek, což by se pravděpodobně nesetkalo s velkým pochopením ze strany saúdskoarabské populace. Dalším sporným bodem mezi Muhammadem bin Salmánem a jeho ministry, tentokrát ministrem financí, byl princův záměr zvýšit saúdskoarabské investice ve společnosti Uber z tři a půl miliardy dolarů na dvojnásobek. Proti tomu se ale ministr Muhammad Al Džaddán postavil s argumentem, že tak velký podíl již představuje riziko. Navýšení investičního podílu v Uberu tak bylo nakonec odloženo.²⁰⁸ Saúdská vláda nedávno neoficiálně přiznala, že některé cíle ekonomické diverzifikace země jsou v původně plánovaném měřítku nesplnitelné a proto byl přepracován Plán národní transformace. Některé deklarované cíle z něj byly vyjmuty, jiné cíle přidány a dalším byla prodloužena lhůta dosažení.²⁰⁹ Zmírněna byla například kvóta na zvýšení zaměstnanosti žen, nově na

²⁰⁴ Passive resistance from Saudi bureaucrats blocking crown prince's reform plans: Report. *Middle East Eye*. 5. 2. 2019.

²⁰⁵ DICHRISTOPHER, T. Soft Bank and Saudi Arabia are creating world's biggest solar power generation project. *CNBC*. 27. 3. 2018.

²⁰⁶ Passive resistance from saudi bureaucrats blocking crown prince reform plans: Report. *Middle East Eye*. 5. 2. 2019.

²⁰⁷ ELMENSHAWY, M. JASTA: Still thorn inside of US- Saudi relation. *Al Jazeera English*. 26. 3. 2018.

²⁰⁸ Passive resistance from saudi bureaucrats blocking crown prince's reform plans: Report. *Middle East Eye*. 5. 2. 2019.

²⁰⁹ ANDERSON, R. Saudi to scale back reform plan. *Gulf Business*. 7. 9. 2017.

24% do roku 2020 a některé programy zabývající se zlepšení kvality života, zdravotní péče, nebo vzdělávání státních zaměstnanců. Do programu byla navíc přijata opatření, která se budou zaměřovat na boj s korupcí, aby se zlepšilo postavení země v globálním indexu korupce, zvýšení podílu maloobchodního sektoru v ekonomice, a lepší integraci zdravotně znevýhodněných na trhu práce.²¹⁰ Naopak jiné programy, například plán privatizace, plán reformy finančního sektoru, nebo vládní plán na zvýšení podílu vlastnického bydlení, jež byly původně také zahrnuty do Plánu národní transformace, se přesunou pod křídla jednotlivých ministerstev. Podle ekonomů jsou navíc saúdskoarabské úřady v prosazování ekonomických reforem příliš těžkopádné a nedokáží splnit jakýkoliv reformní cíl, který vyžaduje delší období než tři roky. Některá původní opatření měla až příliš velký dopad na ekonomiku a velmi přiškrtila spotřebu. Nová verze Plánu národní transformace se má zaměřit mimo jiné právě na byrokratické reformy. Podle některých analytiků ale předefinování reformních opatření vnese zmatek mezi zahraniční investory.²¹¹ Další cíl, který byl původně plánován, ale evidentně nebude splněn, je vyrovnaný státní rozpočet v roce 2019. Princ Muhammad to ale obhajuje tím, že odložení plánu na vyrovnaný státní rozpočet z roku 2019 až na rok 2023 bylo v souladu s doporučením řady významných bankovních institucí zahrnující i Světovou Banku. Větší fiskální expanze podle něj pomůže vytvořit pracovní místa, podpořit ekonomický růst a přilákat více investic. Stejně tak se Saúdské Arábii dlouhodobě nedaří snížit nezaměstnanost, která je v současné době na úrovni třinácti procent, čili mírně vyšší než v době uvedení Vize 2030. Navzdory úporné snaze vlády o to, aby Saúďové vykonávali i zaměstnání, která byla dříve vyhrazená cizincům, podpořenou rozsáhlými deportacemi cizích pracovníků a stanovením vládních kvót v některých odvětvích ekonomiky, tato snaha naráží na neochotu mladých Saúďů vykonávat jistý druh práce. Například na Rijádském zlatém trhu, po vládním rozhodnutí, že prodavači mají být pouze saúdské národnosti, musela spousta obchodů zavřít a další čelí problémům při najímání Saúďů ochotných takto pracovat. Jeden saúdský majitel obchodu se vyjádřil, že tato vládní nařízení poškozují jeho podnikání a hanlivě dodal, že ti nejvytrvalejší příslušníci saúdské národnosti, kteří si zkusí tento typ práce, u něj vydrží nanejvýš dva dny.²¹² I někteří saúdskoarabsští komentátoři přiznávají, že pracovní morálka mladých Saúďů není dobrá a musí se změnit. Některé společnosti najímají rodilé Saúdy pouze proto, aby naplnily vládní

²¹⁰ NEREIM, V. Saudi Arabia Quietly Revises Prince's Transformation plan. *Bloomberg*. 1. 11. 2018.

²¹¹ ANDERSON, R. Saudi to scale back reform plan. *Gulf Business*. 7. 9. 2017.

²¹² At Riyadh gold souk, saudization spells salesman scarcity. *Middle East Eye*. 21. 3. 2018.

kvóty.²¹³ Podle Světové Banky je tato praktika mezi firmami v Saúdské Arábii tak rozšířená, že reálně je saúdskoarabskými občany obsazeno pouze deset procent kapacity těchto míst, která jsou pro ně v rámci procesu saudizace ekonomiky vyhrazených. Zbytek je obsazen Saúdy pouze papírově, jelikož v realitě tito fiktivní saúdstí zaměstnanci pobírají od společností pouze nějaký finanční obnos, aby jim pomohli splnit nařízení vlády, ale do práce nechodí a jejich činnost vykonávají cizinci.²¹⁴ I přestože v saúdských médiích lze shlédnout pochvalné reportáže o saúdských občanech, kteří pionýrsky pracují na pozicích tradičně vyhrazených gastarbaiterům z ciziny, řada odborníků upozorňuje, že než se změní náhled společnosti na jisté pracovní pozice například v oboru služeb, nebo stavebnictví, potrvá to minimálně dekádu.²¹⁵ Zaměstnat rodilé Saúdy v těchto odvětvích bylo vždy velmi komplikované, protože spousta z nich trpí takzvaným Mudírským syndromem, což je označení pro specifické pojetí vlastní cti, podle kterého je pracovní pozice bez patřičné autority a respektu vnímána jako podřadná. To je jeden z důvodů, proč se snaha vlády o saudizaci, tedy nahrazení cizí pracovní síly saúdskými občany, která existuje již od osmdesátých let dvacátého století, tradičně potýká s malým úspěchem.²¹⁶ Navíc Spousta pracovních pozic v zemi je obsazovaných na základě protekce.²¹⁷ O tom svědčí i statistika ministerstva práce z roku 2016, podle které pracuje ve státním sektoru již více než patnáct let přes sedmdesát šest tisíc saúdských zaměstnanců, kteří jsou negramotní.²¹⁸ Podle prince je ale současná vyšší míra nezaměstnanosti pouze dočasná a jedná se o vedlejší účinek, který provází ekonomickou transformaci země. Dle jeho názoru se obyvatelstvo přizpůsobí novým ekonomickým podmínkám a nezaměstnanost začne postupně klesat v roce 2019 a do roku 2030 se podaří snížit nezaměstnanost na slíbených sedm procent. Zároveň upozornil na to, že zatímco nezaměstnanost mezi muži je na běžné hodnotě pěti, či šesti procent, nezaměstnanost žen je daleko vyšší, přičemž neexistují žádné statistiky o tom, kolik žen vlastně skutečně práci hledá.²¹⁹ V důsledku zvýšení cen ropy v roce 2017 na úroveň padesáti dvou dolarů za barel bylo státním zaměstnancům v dubnu toho roku znovuobnoveno vyplácení bonusů.²²⁰ Podle některých saúdskoarabských občanů tento krok svědčí o tom, že se reformní kurz neudrží, podle jiných ale vláda učinila k lidem po sérii

²¹³ Saudization spells salesman scarcity at souq. *Gulf News*. 21. 3. 2018.

²¹⁴ Dr. BASSNAWI, M. We must put an end fake saudization. *Saudi Gazzete*. 22. 12. 2017.

²¹⁵ Saudization spells salesman scarcity at souq. *Gulf News*. 21. 3. 2018.

²¹⁶ HENRY, M, C; SPRINGBORG, R. 2001. S. 181.

²¹⁷ BERÁNEK, O. 2007, s.203.

²¹⁸ SUBHI, M. Thousands of illiterate Saudis working in government sector. *Al Bawaba*. 11. 8. 2016.

²¹⁹ FLANDERS, S; NEREIM, V; ABU- NASR, D; RAYYOUK, N; SHAHINE, A; HAMADE, R. Saudi Crown Prince Discusses: Trump, Aramco, Arrests: Transcript. *Bloomberg*. 5. 10. 2018.

²²⁰ Saudi Arabia's King Salman reverses public sector pay cuts. *BBC News*. 23. 4. 2017.

úsporných kroků konečně vstřícné gesto.²²¹ Princ Muhammad v roce 2017 v televizním rozhovoru pro stanici MBC řekl, že toto vládní rozhodnutí nebylo nadhodilé, ale již v době oznámení o zastavení vyplácení odměn pro státní zaměstnance bylo považováno pouze za dočasné a že vláda průběžně vyhodnocovala ekonomickou výkonnost země a jakmile byly podmínky příznivé, rozhodla se finanční podporu státním zaměstnancům obnovit. Dále uvedl, že považuje dosavadní reformní kroky vlády v ekonomické oblasti za úspěšné. Podle něj je velmi důležité, že se zemi podařilo v době krize, kdy se podstatně snížily příjmy z ropy, na rozdíl od krize v osmdesátých a devadesátých letech minulého století, zredukovat negativní dopady na hlavní ekonomické indikátory země, jako inflaci nebo nezaměstnanost. Dále zmínil, že i finanční deficity země jsou daleko nižší, než bylo očekáváno a neropné příjmy se během dvou let podařilo téměř zdvojnásobit ²²²

4.3.NEOM

Dalším projekt, který Muhammad bin Salmán představil světu v říjnu 2017 během Investiční konference pořádané Saúdskoarabským investičním fondem je futuristické město NEOM.²²³ Název NEOM představuje zkratku složenou z výrazu NEO čili nový a arabského slova mustaqbal, neboli budoucnost.²²⁴ NEOM se bude rozkládat u Rudého moře, na ploše dvacet devět tisíc čtverečních kilometrů, přes území tří zemí kromě Saúdské Arábie také Jordánska a Egypta a bude zaměřeno na umělou inteligenci,²²⁵ která bude také řídit každý jeho aspekt. Energetické potřeby mají být plně kryty z obnovitelných zdrojů.²²⁶ Město nemá být zaměřeno pouze na saúdskoarabskou populaci, ale bude mít mezinárodní charakter. Město údajně nebude představovat potenciálního ekonomického konkurenta ostatním podobně orientovaným metropolím v regionu, například Dubaje, ale má s nimi spolupracovat a vzájemně se doplňovat. Podle vyjádření prince Muhammada to naopak ostatním státům v regionu pomůže. Například Kuvajt bude moci exportovat přes NEOM rychleji a levněji do Evropy.²²⁷ Během představování tohoto projektu princ

²²¹ Saudi Arabia in Transition From Defence to Offence, But How to Score? S. 3. BELFER CENTER

²²² Watch & Read: Muhammad Bin Salman's full interview. *Al Arabiya English*. 3. 5. 2017.

²²³ NAGRAJ, A. Saudi to begin construction at 500 Bn Neom development in 2019. *Gulf Business*. 16. 1. 2019.

²²⁴ HAMDAN, L. NEOM airport planned for Saudi Arabia's megacity. *Arabian Business*. 16. 8. 2018.

²²⁵ CAREY, G; NEREIM, V; CANNON, CH. Sun Sea and robots. Saudi Arabia's Scifi City in The Desert. *Bloomberg*. 26. 10. 2017.

²²⁶ DICKINSON, E. Saudi Arabia Is Betting Its Future On Desert Megacity. *Foreign Policy*. 3. 11. 2017.

²²⁷ CAREY, G; NEREIM, V; CANNON, CH. Sun Sea and Robots. Saudi Arabia's scifi City in The Desert. *Bloomberg*. 26. 10. 2017.

prohlásil, že tento projekt není určen konvenčním společnostem ani lidem, ale snílkům.²²⁸ Zahájení výstavby první fáze je naplánováno na rok 2019 a dokončena bude v roce 2020. Náklady na výstavbu tohoto futuristického města jsou naplánovány na půl biliónu dolarů,²²⁹ přičemž finanční rezervy království krátce po ohlášení výstavby tohoto projektu, se pohybovaly okolo 489 miliard dolarů.²³⁰ Nicméně je pravděpodobné, že konečná cena bude ještě vyšší, některé odhady hovoří až o dvojnásobku.²³¹ Jedním z kritiků tohoto princova projektu byl i nedávno tragicky zesnulý saúdskoarabský novinář Džamal Chášukdží. Ten poukazoval na jeho enormní finanční nákladnost a nebezpečí spojená s jeho případným ekonomickým neúspěchem, který by mohl vést až k hospodářskému úpadku státu. Navíc upozornil na fakt, že navzdory této nákladnosti o něm svévolně rozhodl prakticky Muhammad bin Salmán sám bez konzultace, přičemž jakákoliv širší diskuze i o tak pro tuto zemi zásadní věci je pro něj naprosto nepřípustná.²³² Navíc řada analytiků připomíná, že podobné projekty v současné Saúdské Arábii již byly zahájeny v minulosti a neskončily příliš úspěšně. Například Ekonomické město krále Abdulláha, které je taktéž v blízkosti Rudého Moře, měly dle plánu obývat dva milióny obyvatel. V roce 2016 jich zde ale žilo pouze pět tisíc.²³³ Nebo Finanční čtvrť krále Abdalláha v Rijádu, která je dodnes z větší části neobsazená.²³⁴ V klíčovém dokumentu ekonomické diverzifikace současné Saúdské Arábie, Vizi 2030 je dokonce explicitní zmínka o tom, že Ekonomické město krále Abdulláha, ale ani ostatní Ekonomická města, jejichž výstavbu zahájil bývalý král Abdallah a která měla přispět k vybudování znalostní ekonomiky v Saúdské Arábii, nesplnila svůj účel a budou přebudována, tak aby lépe vyhovovaly potřebám ekonomiky země.²³⁵ Toto přirovnání svého projektu NEOM k projektům, o které se země pokoušela v minulosti a které byly špatně naplánované, a i když jsou již dokončeny, jejich využití není úplné, ale princ naprosto odmítá.²³⁶ NEOM bude čerpat hlavně z investic pocházejících od investorů ze soukromého sektoru, což může ale podle některých ekonomů

²²⁸ BALLARD, B. Saudi Arabia's 500 bn mega-city aims to boost economic diversification. *World Finance*. 25. 10. 2017.

²²⁹ PUKAS, A; FLANAGAN, B. Saudi Arabia to start first phase of NEOM Project. *Arab News*. 16. 1. 2019.

²³⁰ RASHAD, M; KALIN, S. Update 1- Saudi forex reserves rising capital outflows due to investment. C. bank. *Reuters*. 16.9.2018.

²³¹ SALACANIN, S. Saudi Arabia's Neom megacity: desert destination or futuristic flop? *Al Araby*. 22. 3. 2018.

²³² Khashoggi on Life under MBS: Nobody Dares to Speak. *Al Jazeera English*. 20. 10. 2018.

²³³ CAREY, G; NEREIM, V; CANNON, CH. Sun, Sea and Robots. Saudi Arabia's Scifi City in The Desert. *Bloomberg*. 26. 10. 2017

²³⁴ NAKHOUL, S; KALIN, S. New Saudi megacity is prince's desert dream. *Reuters*. 27. 10. 2017.

²³⁵ Full text of Saudi Arabia's Vision 2030. *Al Arabiya English*. 26. 4. 2016.

²³⁶ SALACANIN, S. Saudi Arabia's NEOM megacity: desert destination or futuristic flop? *Al Araby*. 22. 3. 2018.

představovat jistý kámen úrazu, kvůli nedostatečné transparentnosti a prozatímnímu nedostatku informací se nemusí podařit přilákat investory s odpovídajícím finančním kapitálem. Skeptici také poukazují na absenci dlouhodobé strategie rozvoje, při plánování této ekonomické zóny, která navíc byla oznámena nahodile, což přispívá k jisté nečitelnosti záměrů Saúdské Arábie.²³⁷ Na druhou stranu, na rozdíl od výše jmenovaných snah o diverzifikaci saúdské ekonomiky v minulosti, v tomto případě lze díky koncentraci moci v rukou duchovního otce projektu prince Muhammada počítat s jednotnějším plánováním, důslednějším implementacím vládních nařízeních, větší efektivitou a lepší spolupráci mezi vládními úřady. NEOM může navíc posloužit jako nástroj bohaté Saúdské Arábie k rozšíření jejího vlivu na nepoměrně chudší Egypt a Jordánsko. NEOM bude mít vlastní pravidla ohledně pracovního práva, daní a také autonomii v soudním systému. Zájem investovat zde do oblasti spjatých s energetikou, umělou inteligencí, či vysokorychlostní dopravou již projevili například Ruský investiční fond. Japonská Soft Bank zase bude mít na starosti vybudování solární sítě. Svůj zájem vybudovat v této oblasti hotel projevili i investor Richard Branson,²³⁸ který ale kvůli nedávné vraždě saúdského novináře Džamála Chášukdžího pozastavil všechny své plánované investiční dohody, které se Saúdskou Arábií uzavřel, včetně své účasti na projektech u Rudého Moře, na které měl dohlížet.²³⁹ Řízením rozvoje NEOMU byl původně pověřen bývalý výkonný ředitel a prezident firmy Siemens AG, Klaus Kleinfeld který se ale později stal poradcem Muhammada bin Salmána a na svém postu byl vystřídán Nadhmí an-Nasrem.²⁴⁰

4.4. Sociální reformy

Spolu s ekonomickými reformami v zemi, kráčí společně i sociální změny. Saúdskoarabská populace je mladá, více než šedesáti pěti procenty je tvořena osobami mladšími třiceti let.²⁴¹ A věkový medián v zemi vykazuje hodnotu 29,9 let.²⁴² Navíc spousta mladých Saúdů obou pohlaví studovalo na vládní náklady v zahraničí a mají jiný náhled na svět, než předchozí generace. Právě na tuto část populace země se zaměřují

²³⁷ NAKHOUL, S; KALLIN, S. New Saudi mega-city is prince's desert dream. *Reuters*. 27. 10. 2017.

²³⁸ SALACANIN, S. Saudi Arabia's NEOM megacity : desert destination or futuristic flop? *Al Araby*. 22. 3. 2018.

²³⁹ CAVALIERE, V. Richard Branson temporarily suspends ties with Saudi government. *CNN*. 12. 10. 2018

²⁴⁰ Klaus Kleinfeld named adviser to Saudi crown prince, NEOM appoints new CEO. *Arab News*. 3. 7. 2018

²⁴¹ BRUTTON, B; LEBEDEVA, N. Muhammad Bin Salman, Saudi Arabian Prince, Pushes Rapid Change. *NBC News*. 30. 11. 2016.

²⁴² The World Factbook Saudi Arabia.

nejen ekonomické, ale především sociální změny.²⁴³ Některé restriktce se ve světle moderních technologií časem ukázaly jako absurdní. Například výzkum z roku 2014 ukázal, že dvě třetiny saúdskoarabských uživatelů internetu se každý týden dívají alespoň na jeden film online. Navíc si kdykoliv mohli zajet podívat do kina v sousedním Bahrajnu, nebo Dubaji. Jistým paradoxem bylo i to, že i na palubách státního leteckého dopravce Saúdiá, se filmy běžně promítaly. Přesto až do roku 2018 byla kina v zemi uzavřena.²⁴⁴ Sami filmoví producenti ze Saúdské Arábie považovali dlouhodobý zákaz kin v zemi v době Youtube za nesmyslný.²⁴⁵ 18. dubna 2018 se konečně po pětatřiceti letech v Saúdské Arábii otevřela kina. Toho hned využily mezinárodní zábavní řetězce. Například AMC Entertainment získala povolení na otevření asi čtyřiceti kin v různých částech království během patnácti let.²⁴⁶ Nespala ale ani konkurence a expandovat na nově objevený saúdskoarabský trh zábavy začala i konkurenční společnost ze sousedních Spojených Arabských Emirátů VOX CINEMAS, která v Džiddě otevřela dokonce první kino v regionu se zaměřením na děti. Podle vyjádření Generální Komise pro audiovizuální média, jež má na starosti rozvoj audiovizuálního průmyslu, kina měsíčně navštíví zhruba padesát devět tisíc diváků, z kterých přibližně sedmdesát sedm procent tvoří rodiny.²⁴⁷ O tom, že se poměry v zemi pomalu uvolňují, svědčí i konání historicky prvního Comic Conu na území Saúdské Arábie v Džiddě v roce 2017. Tuto třídní událost navštívilo zhruba dvacet tisíc návštěvníků. I když i v tomto případě zde musela být dodržena jistá pravidla. Například oddělení mužů od žen, na celou akci dohlížela po dobu konání místní policie a účastníci akce museli dodržovat pravidelné modlitby. I přesto je ale konání této události v zemi, kde, jakékoliv podezření z užití magie může vést dokonce až k popravě, nepochybně úspěchem. Pořádání Comic Conu nezabránilo ani výzvy konzervativních kleriků, kteří konání této události odsoudili a přirovnali její účastníky k uctívacům ďábelských sil.²⁴⁸ K bojkotu této ale i podobných událostí vyzval dokonce i imám Prorokovy mešity Hussajn Ál aš-Šajch. K veřejné kritice svého kolegy se připojil i bývalý imám Velké mešity v Mekce Ādíl Kalbání, který nařkl státní instituce z toho, že pořádají

²⁴³ BRUTTON, B; LEBEDEVA, N. Muhammad Bin Salman, Saudi Arabian Prince, Pushes Rapid Change. *NBC News*. 30. 11. 2016.

²⁴⁴ KINNINMONT, J. Saudi Arabia: Why is going to Cinema suddenly ok. *BBC*. 17. 4. 2018.

²⁴⁵ FRANCE- PRESSE, A. Saudi Arabia to allow cinemas in kingdom after 35 years ban. *The Telegraph*. 11. 12. 2017.

²⁴⁶ Saudi Arabia's first cinema to open on April 18. *Arabian Business*. 5. 4. 2018.

²⁴⁷ TOUMI, H. UAE'S VOX CINEMAS continues expansion in Saudi Arabia. *Gulf News*. 30. 1. 2019.

²⁴⁸ NOFAIL, I; PAUL, k; BOLTON, A. Saudi gamers get together at kingdom's first ever Comic Con. *Reuters*. 19. 2. 2017.

akce, jež podporují špatné stránky lidské povahy, a dodal, že lidé by se měli obracet k Bohu. Také někteří řadoví saúdskoarabští občané kritizovali na Twitteru nejen konání samotného Comic Conu, ale také Hlavní úřad pro zábavu. Jejich hanlivý hashtag nová katastrofa pro zábavu v Rijádu se stal hitem. I když jsou oba výše zmínění náboženští představitelé v Saúdské Arábii velmi známí a uznávaní, ani jeden z nich nepatří k Radě nejvyšších učenců, která představuje jedinou instituci s právem vydávat oficiální fatwy v království. Množství Saúdů, kterým nově uvolněná pravidla v sociálním prostoru nejsou po chuti, ventilovalo svou zlobu na sociálních sítích také tím, že poukázali na fakt, že zatímco někteří jejich spoluobčané se hloupě baví, Saúdští vojáci umírají při obraně země na její jižní hranici s Jemenem v souvislosti s tamním konfliktem. Na stejných sociálních sítích se ale zmobilizovali i příznivci probíhajících změn, kteří kontrovali hashtagem Hlavní úřad pro zábavu nás učinil šťastnými, jež se taktéž stal populárním²⁴⁹ Navzdory úspěchu Comic Conu po organizační stránce, se tato záležitost nakonec neobešla bez následného problému. Hlavní úřad pro zábavu oznámil, že pořadatel této kulturní akce, kterým byla společnost Time Entertainment, v průběhu události porušil jisté podmínky, jejichž znění ale nebylo v prohlášení úřadu nijak specifikováno, za kterých bylo pořádání události povoleno a bude penalizováno.²⁵⁰ K otevření kin se vyjádřil i nejvyšší saúdskoarabský muftí Šajch ʿAbdulazíz Ál aš-Šajch, který ve svém pravidelném televizním pořadu uvedl, že doufá v to, že příslušné zodpovědné úřady v zemi, jež mají na starosti oblast zábavy jsou k tomuto kroku vedeny dobrými úmysly a že zajistí, aby byly respektovány morální hodnoty. Zároveň ale varoval před možným negativním vlivem tohoto rozhodnutí na tradiční kulturní normy v saúdské společnosti. Jmenovitě před možností porušení segregace pohlaví a obsahem filmů.²⁵¹ Toto poněkud dvojsmyslné vyjádření uvedlo saúdskoarabskou veřejnost ve zmatek, a příznivci i odpůrci otevření kin si ho interpretovali po svém. Podle některých komentářů v médiích byla sice slova nejvyšší náboženské autority v zemi formulována opatrně, ale v konečném důsledku se, i když upozornil na jistá možná úskalí tohoto kroku, jako například šíření ateismu, nebo pornografie, nejvyšší muftí otevřeně proti otevření kin nepostavil.²⁵² Dalším významné změny v socio-kulturní oblasti se týkaly postavení žen v saúdskoarabské společnosti. První vlašťovkou bylo povolení ženám jednorázově vstoupit poprvé v historii při příležitosti

²⁴⁹ Paul, K. Comics and music shows draw rebuke from clerics. *Reuters*. 26. 2. 2017.

²⁵⁰ AL-SULAMI, M. GENERAL AUTHORITY for ENTERTAINMENT acknowledges Comic Con violation in Jeddah. *Arab News*. 24. 2. 2017.

²⁵¹ SHARMAN, J. Saudi Arabia religion Chief say legalising cinemas risks mixing of sexes and rotten influence. *The Independent*. 15. 1. 2017.

²⁵² AL-RASHEED, A. Saudi Arabia's big debate on Cinema, concerts. *Arab News*. 16. 1. 2017.

oslav osmdesátého sedmého výročí založení země na Mezinárodní stadion krále Fahda v Rijádu.²⁵³ Na oficiální povolení vstoupit na sportovní stadiony a účastnit se fotbalových utkání si ale saúdskoarabské ženy musely počkat až na začátek roku 2018.²⁵⁴ V minulosti měly podobnou výsadu pouze zahraniční návštěvnice a to ještě na speciální povolení. Například v roce 2015 přijely do saúdskoarabského hlavního města shlédnout zápas svého týmu fanynky z Austrálie. Stejně tak bylo umožněno zhlédnout zápas místního fotbalového týmu americkým ženám, které přijely s delegací Kongresu. Nicméně navzdory zákazu byly před rokem 2018 zaznamenány případy pokusu některých Saúdek o vniknutí na stadion a zhlédnutí utkání naživo. Například v Džiddě v roce 2015.²⁵⁵ Kvůli přítomnosti žen, byly nově na stadionech vybudovány sekce pro rodiny, které budou sloužit i samotným ženám a budou odděleny od částí vyhrazených pro muže. Dále byly vybudovány také oddělené modlitební prostory, toalety a kuřácké prostory, oddělené vstupy a parkovací místa. I toto opatření vlády k zmírnění sociálních restrikcí se po svém uveřejnění dočkalo pozitivních i záporných reakcí na Twitteru. Zatímco zastánci reformy tento krok uvítali, konzervativní část saúdskoarabské populace argumentovala, že prostředí sportovních stadionů, kde mužští fanoušci často nadávají a skandují, není pro ženy vhodné. O tom, že toto téma bylo hojně diskutováno, svědčí i to, že twitterový hashtag o vstupu žen na stadiony měl za krátkou dobu padesát tisíc tweetů.²⁵⁶ I samotné sportovní kluby byly v lákání potenciální ženské části fanouškovské základny aktivní v online prostoru a dokonce byly i nabízeny abáje v klubových barvách.²⁵⁷ Další novinkou bylo umožnění vstupu ženám do armády, kde se ale nemají přímo podílet na bojových operacích.²⁵⁸ Musí také splnit dvanáct kritérií. Být věkem mezi dvaceti pěti až třiceti pěti lety, mít saúdskoarabskou státní příslušnost, vyrůst v království s výjimkou těch, jejichž rodiny byly dlouhodobě v zahraničí z pověření vlády, být vyšší než 155 cm, mít adekvátní poměr váhy k výšce, mít minimálně středoškolské vzdělání, projít lékařskou prohlídkou a osobním pohovorem, nesmí být vdané za cizince, musí mít čistý trestní rejstřík, nesmí mít předchozí zaměstnání u vládní, či vojenské instituce, musí žít ve stejné oblasti, kde budou vykonávat svou práci a jejich mužský opatrovník musí taktéž žít v této oblasti a vykonávat zde i své povolání.²⁵⁹ Byly také omezeny pravomoci náboženské policie, která již nemá pravomoc zatýkat, ani vyžadovat

²⁵³ KALIN, S. National celebrations open saudi sport stadium to women for first time. *Reuters*. 23. 9. 2017.

²⁵⁴ Saudi women allowed into stadiums for first time to watch soccer. *CBS NEWS*. 12. 1. 2018.

²⁵⁵ RACHEL, R. Saudi women to be allowed into sports stadium next year- but they must sit in the family section. *The Independent*. 12. 11. 2017.

²⁵⁶ Saudi women allowed into stadiums for first time to watch soccer. *CBS NEWS*. 12. 1. 2018.

²⁵⁷ Saudi women to enter futbol stadium for the first time. *Arabian Business*. 12. 1. 2018.

²⁵⁸ Saudi Arabia allows women to join military. *BBC*. 26. 2. 2018.

²⁵⁹ 12 criteria for Saudi women to join army as a soldiers. *Saudi Gazette*. 26.2. 2018.

průkaz totožnosti jako v minulosti, ale musí informovat standardní policejní orgány. Příslušníkům náboženské policie bylo také doporučeno, aby se na veřejnosti chovali vůči objektům jejich zájmu vstřícněji.²⁶⁰ Toto rozhodnutí přivítali hlavně mladí Saúdové, kteří se dlouhodobě cítili tímto orgánem omezováni, naopak pro konzervativní část veřejnosti bylo toto opatření traumatizující.²⁶¹ Další opatření vlády k posílení ženské emancipace v společnosti umožnilo ženám založit si vlastní podnikání bez nutnosti mít povolení svého mužského opatrovníka²⁶². Systém opatrovnictví celkově byl rozmělněn, když bylo ženám dáno právo také na využívání vládních služeb, zdravotní péče, a vzdělání, taktéž bez potřeby mít povolení svého opatrovníka.²⁶³ Tato opatření podpořil svým vyjádřením člen Nejvyšší rady duchovních šajch ^{Abdalláh al-Maní}, který uvedl, že dospělé svéprávné ženy by měly mít naprosto stejná práva jako muži v oblasti financí a právních záležitostí, s výjimkou sňatku, kde je zapotřebí souhlasu ženina opatrovníka. Nejvyšší saúdská duchovní autorita šajch ^{Abd al-^cAzíz Ál aš-Šajch} ale označil takové požadavky za odporující Koránu a sunnitské verzi Islámu. Vyjádření jeho kolegy v Radě Nejvyšších Duchovních bylo ještě o to překvapivější, přihlédneme-li k jeho předchozímu výroku z roku 2009, kdy prohlásil, že hraní pohybově náročných her jako fotbal, nebo basketbal může poškodit ženám panenskou blánu a způsobit tak, že přijdou o panenství.²⁶⁴ Patrně jeden z nejrevolučnějších kroků v oblasti ženské emancipace v historii země se ale udál 24. června 2018, kdy bylo oficiálně saúdskoarabským ženám dovoleno řídit motorová vozidla.²⁶⁵ Již celá léta před vydáním královského dekretu, který ženám toto právo dal, se uvnitř saúdskoarabské společnosti vedla debata o zrušení tohoto zákazu. Zákaz měl svůj původ ve fatvě, kterou v říjnu 1990 vydal tehdejší nejvyšší muftí země ^{Abd al-^cAzíz bin Báz}, ve které také stojí, že žena která bude přistižena při řízení, má být potrestána. Tato fatwa již bezprostředně po svém uveřejnění vyvolala v jistých společenských kruzích nevoli, která se projevila již šestého listopadu téhož roku ve formě protestu čtyřiceti sedmi žen, jež tento zákaz porušily a projely se ulicemi hlavního města Rijádu. Následně ovšem byly zadrženy policií. V průběhu let zazněly v saúdskoarabském veřejném prostoru řady různých názorů jak pro zachování zákazu, tak pro jeho zrušení. Odpůrci zákazu argumentovali tím, že pro zákaz neexistují žádné náboženské důvody, jelikož nemá oporu

²⁶⁰ Saudi Arabia strips religion police of arresting power. *Al Jazeera English*.13.4.2016.

²⁶¹ HUBBART, B.Saudi prince asserting power, brings cleric to heel. *New York Times*.5.11.2017.

²⁶² Saudi women can now start a business without male guardian permission. *Gulf Business*. 18. 2. 2018.

²⁶³ ALKHEREIJI, M. Saudi women no longer required permission to launch own business. *The Arab Weekly*. 25. 2. 2018.

²⁶⁴ Male guardianship in Saudi should apply only for marriage- cleric. *GULF BUSINNES*. 11. 9. 2016.

²⁶⁵ NAAR, I. Historic day as Saudi women get behind the wheel to drive. *Al Arabiya English*.24. 6. 2018.

ani v Koránu ani v Sunně a dokonce ani v saúdskoarabských předpisech, které se zabývají dopravou. Zároveň upozorňovali na poněkud kuriózní fakt, že tento zákaz způsobuje, že spousta saúdskoarabských rodin je závislých na zahraničních řidičích, kteří žijí v zemi již řadu let sami bez partnerek, přitom pochází z jiného často promiskuitního kulturního prostředí a mohou představovat jisté nebezpečí nejen pro saúdské ženy ale i děti, které vozí. V této souvislosti zároveň upozorňovali na to, že zahraniční řidiči tvoří část návštěvníků nelegálních nevěstinců, které jsou v Saúdské Arábii tajně provozována taktéž dalšími cizinci. Navíc v Saúdské Arábii bylo veřejným tajemstvím, že mimo velká městská centra země, na venkově, či v odlehlých pouštních oblastech ženy běžně řídí automobily, což potvrdil během rozhovoru s americkými novináři i tehdejší král ^cAbdalláh.²⁶⁶ Ale i samotná saúdskoarabská média informovala o ženách, které žily v odlehlejších pouštních oblastech a řízení automobilu považovaly za běžnou součást svých životů. O tom svědčí i reportáž televizní stanice al-^cArabíja z roku 2016, která informovala o starší saúdské ženě jménem Wazna, která již od dětství řídí nákladní automobil, přestože nevlastní řidičský průkaz. V reportáži Wazna řekla, že řízení automobilu je její životní nutnost, k zajištění základních potřeb pro ni i její rodinu.²⁶⁷ Dalším častým argumentem tehdejších odpůrců nařízení zakazujícího ženám řídit byly ekonomické benefity, které by země měla ze zrušení zákazu.²⁶⁸ Na ekonomickou nevýhodnost tohoto nařízení upozornil i princ al-Walíd bin Talál, který během rozhovoru pro televizi Rotana Chálidžíja řekl, že podle ředitele konzultantské společnosti Mc Kinsey by mohlo Saúdskou Arábii opustit až jeden milión zahraničních řidičů, kdyby byl uvolněn zákaz řízení pro ženy. To by dle princova názoru velmi pomohlo rozpočtu mnoha saúdskoarabských rodin.²⁶⁹ Podle jeho odhadu, byly průměrné náklady typické saúdskoarabské rodiny za zahraniční řidiče zhruba tři tisíce osm set saúdských rijalů, což je ekvivalent jednoho tisíce amerických dolarů měsíčně.²⁷⁰ Podle statistiky uveřejněné v roce 2014 v saúdskoarabském deníku Arab News zaměstnávalo 87,2 procenta saúdskoarabských rodin řidiče.²⁷¹ Dalším častým názorem bylo, že v sousedních menších monarchiích Zálivu, které jsou taktéž muslimské a sdílí se Saúdskou

²⁶⁶ ADMON, Y. The public Debate in Saudi Arabia on Women Driving. *The Middle East MEDIA RESEARCH INSTITUTE*. 13. 11. 2017.

²⁶⁷ AL-HARBI, M. Meet Wazna: Saudi elderly woman who drives a truck. *Al Arabiya English*. 18. 10. 2016.

²⁶⁸ ADMON, Y. The Public Debate in Saudi Arabia on Women Driving. *The Middle East Media Research Institute*. 13. 11. 2007.

²⁶⁹ Saudi prince Al- Waleed Bin Talal: Is Arab Destruction, MB Smell spreads in Saudi Arabia, Iran Cannot Be Trusted, Saudi Women should Be Allowed to Drive. *MIDDLE EAST MEDIA RESEARCH INSTITUTE. TV MONITOR PROJECT*. 2. 4. 2013.

²⁷⁰ Prince Al Waleed says women driving ban hurts saudi economy. *BBC*. 30. 11. 2016.

²⁷¹ 87,2 per cent of Saudi families have drivers. *Arab News* 22. 10. 2014.

Arábií velmi podobnou kulturu, ženy běžně řídí. Zastánci zákazu poukazovali zase na to, že i v těchto státech využívá spousta rodin zahraniční řidiče, takže ekonomický užitek by nebyl zase tak velký, jelikož spousta žen by stejně neřídilo. Dále někteří dopravní experti, kteří byli obhájci zákazu, poukazovali na to, že již v té době byla silniční doprava v zemi poznamenána častými zácpami a dopravními nehodami a vpuštění žen na silnice by situaci ještě zhoršilo. Proti argumentům protistrany o ekonomickém užitku zrušení zákazu vytasili jeho příznivci vlastní, podle kterých, kdyby začaly saúdské ženy řídit, bylo by zapotřebí najmout více personálu, který by zabezpečoval věci s tím spojené, tedy další obsluhu na čerpací stanice, více prodejců motorových vozidel, autodílů a další profese, jež v Saúdské Arábii tradičně vykonávali zahraniční gastarbaiteři, čili v konečném důsledku by se zemi tento krok ekonomicky nevyplatil. Poukazovali i na praktické problémy související s genderovou segregací. Například v případě zranění ženy při autonehodě, nebo při čekání než na místo nehody dorazí policie. Rozdílné názory na toto téma panovaly i mezi duchovními. Někteří duchovní například tehdejší člen Poradního Shromáždění Šajch °Abd-al-Muhsin al-°Ubajkán poukazovali na to, že zákaz sice nelze vynucovat z náboženských pozic, jelikož řízení žen není vlastně ani úplně povoleno, ale ani zcela zakázáno a připomněl fakt, že v zemi se běžně ví, že ženy mimo velká města řídí motorová vozidla a duchovní proti tomu nevystupují. Podle jeho názoru by ale uvolnění zákazu ve velkých městech způsobilo zmatek a vedlo ke konfliktům uvnitř společnosti. Další náboženský učenec, který je také členem Národního Shromáždění šajch Sálíh al-Fawzán dodal, že ženy snadno zpanikaří a v krizových situacích na silnicích mají daleko horší reakce než muži, takže bude lepší věci ponechat, tak jak jsou. Další duchovní Šajch °Abd-al Fattáh Aššur prohlásil, že pokud se ženy při řízení svého vozidla budou chovat v souladu s učením Islámu, nevidí problém jim ho umožnit. Navzdory tomu vydalo 118 náboženských učenců prohlášení, ve kterém upozorňovali na potenciální důsledky uvolnění nařízení jako například to, že by si ženy, které budou řídit, kvůli lepší viditelnosti mohly sejmut během řízení své závoje, nebo by se musely identifikovat během silničních kontrol, což by vedlo k erozi saúdskoarabských islámských hodnot a přivedlo společnost k úpadku morálky. Nejasnosti a neshody na tuto problematiku ale panovaly i mezi ženami samotnými. V roce 2005 byla králi °Abdalláhovi zaslána petice pěti seti saúdských žen, mezi kterými byly i vysokoškolsky vzdělané akademičky, doktorky, učitelky i studentky, která požadovala, aby monarcha nepodléhal nátlaku těch, kteří požadují umožnit ženám řízení. Svůj požadavek zdůvodňovaly tím, že to neodpovídá přirozené roli ženy, která by měla zastávat hlavně roli matky a věnovat se dětem a domácnosti. V roce 2007 při příležitosti saúdskoarabského

národního dne, však králi zaslalo svou petici také tisíc žen, které v ní naopak požadovaly po králi, aby jim řízení motorových vozidel umožnil. V minulosti byly na možnost povolit ženám řízení dotazováni, většinou zahraničními novináři, také členové královské rodiny. Již zmíněný král ʿAbdalláh v rozhovoru pro ABC po svém nástupu na trůn v roce 2005 prohlásil, že on sám je zastávce ženských práv a věří, že v budoucnu saúdskoarabská společnost sama dospěje k rozhodnutí umožnit ženám řízení. Ale že on sám v té době ještě nevydá nařízení, které by to umožnilo, protože nechce jednat proti vůli přinejmenším části svého lidu. Podle názoru bývalého ministra vnitra princ Nájif toto téma nebylo v tehdejší Saúdské Arábii na pořadu dne. Princ Saʿúd al-Fajsal, bývalý ministr zahraničí zase řekl, že on sám by sice proti uvolnění zákazu nic neměl, ale že impulz k tomu musí přijít zezdola saúdskoarabské společnosti a nelze jej vynucovat vládním nařízením. V podobném duchu se vyjádřil i tehdejší korunní princ Sultán, který uvedl, že pokud o to vládu požádají mužští opatrovníci žen, začne se tím zabývat, ale pokud ne, vláda nemá právo je nutit, aby svým ženám umožnili řízení.²⁷² V podstatě stejná vyjádření o tom, že zákaz řízení pro ženy není náboženskou, ale společenskou záležitostí, jejíž uvolnění je vnitřní záležitostí společnosti, nikoliv vlády, bylo možno slyšet od dnešního korunního prince Muhammada bin Salmána rok před oficiálním oznámením zrušení zákazu.²⁷³ Podle jednoho bývalého vysoce postaveného činitele americké armády, který s princem o této záležitosti hovořil, ještě před rozhodnutím o zrušení nařízení zakazující ženám řídit, byl Muhammad bin Salmán rozhodnut dát ženám toto právo, které je podle něj v souladu s islámskými hodnotami a při této příležitosti princ upozornil na to, že i v dobách proroka Muhammada ženy jezdily na tradičních dopravních prostředcích té doby, velbloudech, a proto nevidí důvod, proč by nemohly řídit auta, ale čeká, až se mu podaří oslabit mocný vliv duchovních do té míry, aby to mohl prosadit.²⁷⁴ Tato příležitost se naskytla v prosinci 2016, kdy byla Rada nejvyšších duchovních králem Salmánem rozšířena o dva kleriky, kteří byli nakloněni reformním změnám. Tím byl vytvořen prostor pro pozdější akceptaci změn.²⁷⁵ Během rozhovoru s americkými novináři princ zase uvedl, že ženy a muži jsou si absolutně rovni a že doba, kdy ženy nemohly řídit, je černá skvrna v historii Saúdské Arábie a je definitivně

²⁷² ADMON, Y. The Public Debate in Saudi Arabia on Women Driving. *THE MIDDLE EAST MEDIA RESEARCH INSTITUTE*. 13. 11. 2007.

²⁷³ JAWAD, H. Saudi decree to allowing women to drive car is about politics, not religion. *THE CONVERSATION*. 28. 9. 2017.

²⁷⁴ WALDMAN, P. The \$2 Trillion Project to Get Saudi Arabia's Economy off oil. *Bloomberg*. 21.4.2016.

²⁷⁵ KINNINMONT, J. Vision 2030 and Saudi Arabia's Social Contract Austerity and Transformation. *CHATHAM HOUSE* s. 20.

pryč.²⁷⁶ Zrušení nařízení zakazující ženám řídit nebylo ze strany vlády konzultováno s veřejností, která se skládá z různých vrstev, jež mají na vládní rozhodnutí různé názory. Podle některých Saudů se jednalo o přirozený důsledek reformního procesu, jenž byl zahájen již za vlády předchozího krále °Abdalláha. Jiní zase považují přijetí opatření za způsob, kterým korunní princ Muhammad bin Salmán veřejně demonstroval svou převahu nad náboženským establishmentem. Podle mnoha Saúdů to byl právě on, kdo přesvědčil svého otce k zrušení zákazu. Někteří další si ale myslí, že se jedná o pouhé gesto, které má království ukázat v pozitivním světle před jeho zahraničními partnery, ale reálnou situaci žen v zemi obecně moc nezlepší. V současné chvíli se zdá, že nejvíce na této situaci trápí konzervativní klérus, jehož společenská autorita a vliv na dění v zemi oslabily.²⁷⁷ Ale i mezi duchovními se v tomto ohledu objevily odlišné postoje. Například již zmiňovaný Šajch °Abdalláh al-Manía podpořil královský dekret, jež odvolává zákaz řízení pro ženy. Toto opatření je podle něj v zájmu státu a král jeho vydáním jedná v souladu s jeho povinností dbát o veřejné blaho a prosperitu země.²⁷⁸ Ale například Šajch Sa°d Al Hidžrí jen pár dní před oznámením rozhodnutí o zrušení zákazu prohlásil, že ženy by neměly řídit, jelikož na to postrádají dostatečnou inteligenci. Jeho slova vzbudila značný rozruch. Zastánci ženských práv pobouřeně požadovali jeho odvolání, zatímco konzervativní část veřejnosti mu vyjadřovala sympatie. Vláda zareagovala nakonec jeho odvoláním, které odůvodnila tím, že respekt k ženám patří k tradičním hodnotám Islámu. Po svém odvolání se kál i samotný klerik, který své vyjádření označil za uklouznutí.²⁷⁹ Zajímavé byly i mediální reakce na krok vlády umožnit ženám řízení. Většina oficiálních saúdských médií reagovala velmi pozitivně a chválila královo rozhodnutí jako něco přelomového. O jeho významu svědčí i množství karikatur v saúdském tisku, které ho zobrazovaly jako záležitost, která posílí roli žen ve společnosti, nebo humornou formou upozorňovala na předefinování tradičních rolí mužů a žen v saúdské společnosti. Nicméně v prostoru sociálních sítí a také v mediích sousedních Zálivových zemí se objevily karikatury, jež upozorňovaly a zesměšňovaly pokrytectví některých saúdských mužů, hlavně duchovních a intelektuálů, jenž po vydání králova nařízení, které dává ženám právo řídit, zázračně změnili svůj postoj a z osob, které toto právo ženám po léta odjímal, se náhle stali jeho

²⁷⁶ O'DONNELL, N. SAUDI ARABIA'S HEIR TO THE THRONE TALKS TO 60 MINUTES. *CBS NEWS*. 19. 3. 2018.

²⁷⁷ JAWAD, H. Saudi decree allowing women to drive car is about politics, not religion. *THE CONVERSATION*. 28. 9. 2017.

²⁷⁸ Sheikh al- Manea: The basis for the decision allowing women to drive explained. *Al Arabiya English*. 28. 9. 2017.

²⁷⁹ Saudi cleric suspended for saying women should not drive because they are quarter brained. *Al Araby*. 23. 9. 2017.

nadšení opěvovatelé.²⁸⁰ Zrušení zákazu bylo využito i komerčně. Společnost Coca Cola začala vysílat v Saúdské Arábii reklamu se sloganem změna má chuť, ve které otec učí dceru řídit, ta se po počátečních rozpacích, kdy se snaží s autem rozjet, ale nejde jí, to napije nápoje a konečně se rozjede.²⁸¹ Reakce běžných Saúdských občanů na Twitteru byly taktéž různorodé. Kromě pozitivních reakcí, které se projevíly sdílením hashtagů jako: Jsem svůj vlastní opatrovník nebo Saúdské ženy mohou řídit,²⁸² se ale objevovaly také nesouhlasné reakce Saúdských mužů, o kterých svědčí hashtag, Nebudeš řídit, který byl na Twitteru zase šířen odpůrci královského nařízení.²⁸³ Podle analýzy tweetů ze Saúdské Arábie na toto téma bylo čtyřicet tři procent pozitivních, třináct procent negativních a zbytek byl neutrální.²⁸⁴ I přes tato pozitivní čísla již v době ohlášení zrušení zákazu saúdská policie zatkla muže z východu země, který na sociálních sítích vyhrožoval všem budoucím řidičkám upálením v jejich autech.²⁸⁵ O tom, že někteří obyvatelé Saúdské Arábie kategoricky odmítají toto reformní rozhodnutí vlády a jsou ochotni to veřejně demonstrovat, svědčí i dva incidenty, které se odehrály nezávisle na sobě v Mekce a Džiddě v horizontu několika měsíců od implementace vládního rozhodnutí. V obou případech byla auta ve vlastnictví žen terčem útoků žhářů.²⁸⁶ Podle vládních statistik poklesl počet zahraničních řidičů pracujících v saúdských domácnostech ke konci roku 2018 oproti roku 2017 o 7%. Přes tento pokles zpráva ministerstva práce upozorňuje na zajímavý fakt, že do země přijelo i sto osmdesát jedna žen ze zahraničí, které si zde vydělávají jako řidičky.²⁸⁷ Princ Muhammad bin Salman během rozhovoru pro americkou televizní stanici CBS uvedl, že současná mladá generace v Saúdské Arábii se stala obětí událostí roku 1979, kdy došlo v Íránu k Islámské revoluci a v Saúdské Arábii k obsazení Velké mešity v Mekce radikály. To mělo za následek utužení vnitřních poměrů v zemi. Podle prince byla Saúdská Arábie před rokem 1979 až do oněch inkriminovaných událostí

²⁸⁰ SHANEE, B. The Lifting Of The Saudi Ban On Women Driving As Reflected In Cartoons. *THE MIDDLE EAST MEDIA RESEARCH INSTITUTE*. 10. 10. 2017.

²⁸¹ GROSSMAN- RUIZ, S. New Coke Ad About Saudi women Driving Has People Feeling All Kinds of Way. *Huffpost*. 11. 6. 2017.

²⁸² Saudi Arabia driving ban on women to be lifted. *BBC*. 27. 9. 2017.

²⁸³ PIERPOINT, G. Saudi women troll men telling them You wont drive. *BBC*. 16. 5. 2018.

²⁸⁴ BRIDGE, S. Twitter reacts positively to lifting of Saudi women driving ban. *Arabian Business*. 5. 7. 2018.

²⁸⁵ SHAMSEDDINE, R; KALIN, S. Saudi man arrested after threatening women drivers. *Reuters*. 29. 9. 2017.

²⁸⁶ SAKOUTI, A. Women motorist's car set on fire in front of her house in Jeddah. *Saudi Gazzete*. 17.12.2018.

²⁸⁷ Number of expat drivers in households drops 7%. *Saudi Gazzete*. 1. 4. 2019.

ve svém vývoji podobná ostatním Zálivovým monarchiím. V zemi fungovala kina, ženy běžně pracovaly a řídily i automobily.²⁸⁸

4.5. Protikorupční čistka

Pět měsíců po svém jmenování do funkce korunního prince²⁸⁹ stál Muhammad bin Salmán za protikorupčním tažením, v jehož síti uvázli mnozí z předních saúdskoarabských podnikatelů a členů královské rodiny. Pouhé hodiny poté, co byla ustanovena nová antikorupční komise pod jeho vedením, začalo zatýkání, jež nemělo v moderní historii země obdoby.²⁹⁰ Mezi zatčenými bylo jedenáct princů a dalších čtrnáct osob z řad úředníků, podnikatelů, již bývalých ale i tehdy ještě činných ministrů. Mezi nejprominentnější zadržené patřili princ al-Walíd bin Talál, majitel společnosti Kingdom Holding Group²⁹¹ a tehdejší nejbohatší osoba na Blízkém Východě,²⁹² princ Mi^ʿtab bin ^ʿAbdallah, syn bývalého krále a ministr národní gardy, princ Turkí bin ^ʿAbdallah bývalý guvernér Rijádu, princ Turkí bin Nássir bývalá hlava úřadu pro meteorologii a životní prostředí, Walíd al-Ibrahím předseda a zakladatel MBC Media Group, Chálid at-Tuwa^ʿidží bývalá hlava královského dvora krále ^ʿAbdalláha, ^ʿÁdíl Faqíh tehdejší ministr ekonomiky a plánování, ^ʿAmr ad-Dabbágh bývalý prezident Hlavního Úřadu pro Investice, Sálih ^ʿAbdalláh al-Kámil předseda společnosti Dallah Al Barakah Group, Sa^ʿúd At-Tubaiší bývalá hlava královského protokolu, Ibrahím al-Assaf tehdejší státní ministr, který byl také člen Rady Aramca²⁹³ a předtím zastával funkci ministra financí,²⁹⁴ Bakr bin Ládin majitel stavební firmy Bin Ládin Group, Saúd ad- Dáwiš bývalý výkonný ředitel saúdského telecomu a Chálid al-Mulhim bývalý generální ředitel státního leteckého přepravce Saúdiá.²⁹⁵ Někteří z zatčených byli pozváni do paláce a tam zadrženi, jako například princ Mi^ʿtab, který dlel na své farmě v Rijádu, když byl v noci náhle z paláce povolán na schůzku, jiní byli zatčeni bezpečnostními orgány přímo ve svých domovech. Všichni byli poté transportováni do Rijádského hotelu Ritz Carlton, jež byl již předtím pro tento účel vyklizen a hosté, kteří tam byli ubytováni byli rozvezeni do jiných hotelů. Zadržným bylo ještě předtím, než byli přemístěni do detence za zdmi hotelu, kde byli naprosto izolováni od okolního světa, umožněno informovat své rodiny.²⁹⁶ Již během samotného zatýkání byl podle spekulací zabit syn bývalého krále Fahda ^ʿAbd al-Azíz bin Fahd, který se silám, které si pro něj přišly, bránil. Další princ Mansúr bin Muqrin, syn bývalého korunního prince Muqrina, zemřel během záhadné havárie vrtulníku poblíž hranice s Jemenem. Podle některých ale jeho smrt nebyla důsledkem nešťastné nehody, nýbrž byl zabit na rozkaz

²⁸⁸ O' DONNEL, N. Saudi Arabia's Heir to the Throne Talks to 60 minutes. *CBS NEWS*. 19. 3. 2018.

²⁸⁹ CAO, S. How Saudi Arabia's 33 -Year -Old Crown Prince MBS Rose to Power: Visual Explainer. *Observer*. 21. 1. 2019.

²⁹⁰ Elite Saudis arrested in anti graft- sweep to face trial. *The Straits Times*. 7. 11.2017.

²⁹¹ Saudi Arabia princes detained , ministers dismissed. *Al Jazeera English*.5.11.2017.

²⁹² BOSILKOVSKI, I. Saudi Billionaire Prince Al Waleed Reportedly One of At Least Dozen Arrested for Corruption. *Forbes*. 4. 11.2017.

²⁹³ Saudi Arabia princes detained, ministers dismissed. *Al Jazeera English*.5.11.2017.

²⁹⁴ Face of: Ibrahím Al-Assaf, Saudi foreign minister. *Arab News*. 28. 12. 2018.

²⁹⁵ Saudi Arabia princes detained, ministers dismissed. *Al Jazeera English*.5.11.2017.

²⁹⁶ NAKHOUL,S; MC DOWALL, A.; KALLIN, S. A house divided: How Saudi Crown Prince purged royal family rivals. *Reuters*. 10. 11. 2017.

Muhammada Bin Salmána.²⁹⁷ Podle informací britského deníku Daily Mail byla budova hotelu, ve kterém přebývali zadrženi princové a významné osoby z vládních a obchodních kruhů, zvenku hlídána saúdskými armádními složkami, ale uvnitř operovali příslušníci soukromé bezpečnostní agentury Blackwater, kteří byli do země přepraveni z Abú Dhabí a zadržené prominenty uvnitř jejich dočasného útočiště vyslyšali a podrobovali mučení. Tyto žoldáky si měl vyžádat sám Muhammad bin Salmán, který údajně nechtěl, aby tak vysoce postavené členy saúdské společnosti, jako jsou příslušníci královské rodiny a elity z řad podnikatelských kruhů, hlídal a vyslyšal personál saúdskoarabského původu, který by jim vzhledem k jejich postavení prokazoval patřičný respekt.²⁹⁸ Některých výsledků se měl korunní princ osobně účastnit a klást zadrženým otázky. Při těchto výsleších údajně vůbec nevyvíjel na vyslychané osoby nátlak, ani se k nim nechoval nikterak hrubě, naopak se k nim choval laskavě a vstřícně. Poté co odešel, převzali vedení výslechu najatí pracovníci agentury Blackwater.²⁹⁹ Podle deníku New York Times muselo být sedmáct lidí zadržovaných v hotelu Ritz Carlton kvůli následkům fyzického mučení hospitalizováno a bývalý generál saúdskoarabské národní gardy Qahtání, který patřil k poradcům prince Turkího, dalšího ze synů bývalého krále Abdalláha, jež byl zadržen, byl umučen k smrti.³⁰⁰ Jiný ze zadržených Amr ad-Dabagh měl být údajně mučen elektrickými šoky.³⁰¹ Podle informací deníku byl i další syn bývalého monarchy princ Miša al uvězněn, poté co si stěžoval na zacházení s generálem Qahtáním. Princ Muhammad bin Salmán údajně vyvíjel nátlak na Abdalláhovu větev královské rodiny, aby vrátila velké sumy peněz z pozůstalosti bývalého monarchy. Král Abdalláh odkázal miliardy dolarů nadaci nesoucí jeho jméno, na financování jejich projektů a také aby spravovala finance určené jeho potomkům. Po jeho smrti v roce 2015 bylo z nadačních prostředků jeho třiceti dětem vyplaceno značné množství peněz. Každý syn údajně obdržel tři sta čtyřicet miliónů dolarů a dcery dostaly každá po dvě stě miliónech dolarů. Správcem této nadace byl ustanoven právě princ Turkí,³⁰² který byl obviněn z korupčního jednání v souvislosti se stavbou metra v Rijádu, kde zastával post guvernéra a zneužití svého postavení v případě veřejných zakázek.³⁰³ Podle zdrojů uvnitř královské rodiny to co Abdalláhovi potomci považují za legální dědictví po svém zesnulém otci, je korunním princem interpretováno jako nelegální obohacení se z prostředků charitativní organizace. Dětem prince Turkího je na krytí jejich životních potřeb údajně přidělen finanční limit dvacet šest tisíc dolarů týdně na osobu. Dětem bývalého monarchy a jejich rodinám je prý

²⁹⁷ CAO, S. How Saudi Arabia's 33-Year-Old Crown Prince MBS Rose to Power: Visual Explainer. *Observer*. 21. 1. 2019.

²⁹⁸ TRIPATHI, N. Detained Saudi Arabia Princes are being tortured by American mercenaries by UK paper claims. *International Business Times*. 23. 11. 2017.

²⁹⁹ PARRY, R; BOSWELL, J. EXCLUSIVE: American mercenaries are torturing Saudi elite rounded up by new crown prince – and billionaire prince Al Waleed was hung upside down just to send a message. *Daily Mail*. 22. 11. 2017.

³⁰⁰ HUBBARD, B; KIRKPATRICK, D; KELLY, K; MAZZETTI, M. Saudis Said to Use Coercion and Abuse to Seize Billions. *THE NEW YORK TIMES*. 11. 3. 2018

³⁰¹ FILKINS, D. A Saudi Prince's Quest to Remake The Middle East. *The New Yorker*. 2. 4. 2018.

³⁰² HUBBARD, B; KIRKPATRICK, D; KELLY, K; MAZZETTI, M. Saudis Said to Use Coercion and Abuse to Seize Billions. *New York Times*. 11.3.2018.

³⁰³ The Saudi Purge : Real Reason Behind Mohammed Bin Salman's Unprecedented Crackdown. *Harretz*. 8. 11. 2017.

zakázáno opustit zemi.³⁰⁴ V případě prince Mitaba bývalého ministra národní gardy, se jeho odstavením Muhammad bin Salmán zbavil nebezpečného rivala, který asi jako jediný měl potenciál se mu mocensky postavit.³⁰⁵ Byl obviněn ze zpronevěry, najímání fiktivních zaměstnanců, přidělování zakázek s ním spojených společností včetně kontraktu na dodání neprůstřelných vest a vysílaček.³⁰⁶ Po jeho zatčení byl zbaven funkce ministra Národní Gardy a do čela této instituce byly jmenovány osoby loajální korunnímu princovi³⁰⁷ Nejprve princ Chálid Bin Ajjáf al-Muqrin³⁰⁸ a poté princ Abdallah bin Bandar.³⁰⁹ Princ Mitab byl propuštěn poté, co souhlasil se zaplacením sumy, jejíž výše byla kolem jedné miliardy dolarů.³¹⁰ Princ Muhammad tak dostal pod svou přímou, či nepřímou kontrolu prostřednictvím sobě oddaných velitelů všechny ozbrojené síly monarchie, které byly v minulosti tradičně pod správou jednotlivých větví královského rodu. Tedy ministerstvo vnitra, ministerstvo obrany i ministerstvo národní gardy. Toto rozdělení vlivu na ozbrojené síly státu bylo ustanoveno králem Abd-al Azízem, aby tak byla vyvážena sféra moci mezi jeho potomky a žádný z nich ji neměl absolutní.³¹¹ Objevily se i informace o tom, že Muhammad bin Salmán chtěl omezit autonomii národní gardy a zařadit ji do korpusu ostatních bezpečnostních složek, proti tomu se ale postavili předáci kmenů, které tvoří tuto bojovou sílu a následně byli zatčeni a přinuceni se podvolit. Poté se ale zformovala delegace z představitelů kmenů Mutajr, Utaiba, Aniza, Baní Auf, Al Buinan, Ghamd, Baníldžizán, a Baní Hilál a stěžovala si králi, který ve sporu svého syna s kmeny tvořícími národní gardu osobně zasáhl a uklidnil situaci. Proti národní gardě vystupuje i generál Muhammad bin Abdal Azíz al-Huwajrini, který stojí v čele státní bezpečnosti. Cílem soustavné kampaně vůči této stále ještě významné vojenské síle je oslabit ji a zničit tak zbytek odkazu krále Abdalláha.³¹² Co se týče zadržení ekonomických saúdskoarabských elit, i zde byla narušena tradiční symbióza mezi vládnoucí rodinou a obchodníky, která předtím platila od založení moderního státu. Obchodní elity země sice tradičně v dobách blahobytu profitovaly z klientelistického systému vládních zakázek, ale v časech ekonomické krize pomáhaly spolufinancovat chod státu. Za vlády krále Fajsala navíc došlo ještě k hlubšímu propojení klientelistických vazeb mezi politickými a ekonomickými elitami země a všechny významné podnikatelské rodiny měly ve vládnoucí rodině své patrony. Princ Muhammad ale tuto tradiční rovnováhu nerespektoval a vytvořil si tím mezi některými významnými obchodníky a těmi členy královské rodiny, které s nimi poutaly letité klientelistické vazby, nepřátele. Již od roku 2015 začali někteří významní saúdští podnikatelé, mezi kterými byli i zadržení Bakr bin Ládin a Sálíh Abdalláh Kámil,

³⁰⁴ HUBBARD, B; KIRCPATRICK, D; KELLY, K; MAZZETI, M. Saudis Said to Use Coercion and Abuse to Seize Bilions. *New York Times*. 11. 3. 2018.

³⁰⁵ JACOBS, P. An unprecedented power grab by Saudi Arabia's crown prince could remake to Middle Eastern kingdom. *BUSINESS INSIDER*. 7. 11. 2017.

³⁰⁶ The Saudi Purge: Real Reason Behind Mohammed Bin Salman's Unprecedented Crackdown. *Harretz*. 8. 12. 2018.

³⁰⁷ SHIHABI, A. Mohammed Bin Salman Is Here to Stay. *Foreign Policy*. 11. 3. 2019.

³⁰⁸ New Saudi ministers sworn in following palace purge. *Al Araby* 6. 11. 2017.

³⁰⁹ Saudi prince Abdullah Bin Bandar: Honored by King Salman's trust. *Al Arabia English*. 28. 12. 2018.

³¹⁰ AZHAR, S. Senior Saudi prince freed in 1\$ billion settlement agreement: Official. *Reuters*. 28. 11. 2017.

³¹¹ JACOBS, P. An unprecedented power grab by Saudi Arabia's crown prince could remake to Middle Eastern Kingdom. *BUSINESS INSIDER*. 7. 11. 2017.

³¹² Arrests of tribal elder fuel conflict between Bin Salman and National Guard. *Middle East Monitor*. 11. 10. 2018.

vyjadřovat veřejně svou nespokojenost s ekonomickým směřováním země pod vedením Muhammada bin Salmána a přesouvat své peníze do zahraničí. Poté co Muhammad bin Salman zkonsolidoval svou mocenskou pozici a dostal pod svou kontrolu Radu pro záležitosti ekonomiky a rozvoje a stanul i v čele Nejvyšší Rady státní těžařské společnosti Aramco, začal s likvidací starých podnikatelských elit. Jedním z jeho hlavních cílů se stala největší stavební společnost v zemi Bin Ládín Group, která se podílela na stavebních projektech v Mekce a Medíně, v kterých patří nemovitosti k nejdražším na světě. Zasáhnout tohoto stavebního giganta, který měl tradičně dobré kontakty v královské rodině, nebylo jednoduché, ale jako záminka posloužil pád jeřábu této společnosti v Mekce v roce 2015,³¹³ který zabil sto sedm lidí a dvě stě třicet osm dalších zranil. Saudi Bin Ládín Group byla následně zakázána činnost na nových projektech a ministerstvu financí bylo nařízeno přezkoumat i projekty, na kterých se společnost již podílela předtím.³¹⁴ Společnost byla odstavena i z již probíhajících projektů, hlavně ve svatých městech, které byly přiděleny jiným firmám spřízněných s Muhammadem bin Salmánem. Vyšetřování pádu jeřábu, nařízeno králem Salmánem prokázalo částečnou zodpovědnost Saudi Bin Ládín Group za tento incident,³¹⁵ protože nebyly z její strany dodrženy bezpečnostní předpisy a společnost musela vyplatit finanční kompenzace zraněným bez trvalých následků, ve výši půl miliónu saúdských rijálů a rodinám těch, kteří v důsledku nehody zemřeli a zraněným s doživotními následky ve výši jednoho miliónu rijálů.³¹⁶ Společnost byla následně převedena pod kontrolu vlády, která v ní má převzít podíl minimálně ve výši třiceti pěti procent. Bylo navíc oznámeno, že Saudi Bin Ládín Group bude zredukována a přejmenována.³¹⁷ V případě Walída Ibrahíma šlo zase princi o ovládnutí jeho mediálního impéria MBC. I když MBC nepatří mezi vysoce výdělečné společnosti, na jejích stanicích se vysílají populární pořady: Arabové mají talent, Hlas a má tak dosah do miliónů domácností po celém Arabském světě, což ji propůjčuje moc ovlivňovat jejich veřejné mínění. Princ projevil zájem koupit MBC již v roce 2015³¹⁸ a zahájil s Walídem Ibrahímem jednání, která ale podle anonymního zdroje vázla na tom, že majitel MBC požadoval více peněz, než byl Muhammad bin Salmán ochoten zaplatit. Walíd Ibrahím byl poté vyzván, aby se dostavil do Rijádu, kde mělo proběhnout další kolo jednání s princem, ale místo toho byl zatčen. Zatčena byla také většina dalších akcionářů a členů správní rady.³¹⁹ Podle informací New York Times bylo Walídu Ibrahímovi ponecháno pouze čtyřicet procent podílu v MBC a změnila se skladba televizního programu. Kvůli turecké podpoře Kataru byly například z vysílání vyřazeny turecké seriály. Toto nařízení přišlo přímo od jednoho

³¹³ BSHEER, R. How Mohammed bin Salman Has Transformed Saudi Arabia The National.21.5.2018.

³¹⁴ ABDELLATI, A; RASHAD, M; ABOUDI, S; MCDOWALL, A; MACLEAN, W; MAC SWAN, A. Saudi suspends Saudi Binladin Group over Mecca crane disaster. *Reuters*. 15.9.2015.

³¹⁵ BSHEER, R. How Mohammed Bin Salman Has Transformed Saudi Arabia. The National.21.5.2018.

³¹⁶ 1m Riyals compensation for Makkah crane crash victims. *Khaleej Times*. 16. 9. 2015.

³¹⁷ ARNOLD, T; RASHAD,M; PAUL, K. Exclusive: Saudi Binladin Group to be slimmed down, renamed: Sources. *Reuters*. 24. 5. 2018.

³¹⁸ HUBBARD, B; KIRCPATRICK, D.; KELLY, K; MAZZETI. M. Saudis Said to Use Coercion and Abuse to Seize Bilions. *New York Times*. 11.3.2018.

³¹⁹ HUBBARD, B. Saudi Arabia Frees Media Mogul, but His Company's Fate Remains Mystery. *New York Times*. 26. 1. 2018.

z blízkých spolupracovníků korunního prince.³²⁰ Podobně i s princem Al Walídem bin Találem chtěl korunní princ uzavřít dohodu o převedení vlastnictví jeho společnosti Kingdom Holding na vládu a poté, co Al Walíd bin Talál odmítl, byl zatčen³²¹ a obviněn z praní špinavých peněz, korupce, a vydírání úředníků.³²² Podle nejruznějších spekulací musel vládě zaplatit sumu šesti miliard dolarů. On sám se k tomu odmítá vyjadřovat, nicméně v rozhovoru pro agenturu Bloomberg, který poskytl po svém propuštění z vazby, uvedl, že uzavřel s vládou dohodu, jejíž obsah je tajný.³²³ Podle osob z princova okolí je i po svém propuštění pod dohledem a ať se v hotelu Ritz Carlton stalo cokoliv, evidentně to pro něj bylo traumatizující. I přestože se během rozhovoru s novináři z agentury Reuters, kterým saúdská vláda povolila vstup do hotelu Ritz Carlton, v době kdy tam přebývali zadržení prominenti, snažil působit uvolněným dojmem, podle mnohých co se s ním znají, ale působilo vystupování viditelně pohublého a zarostlého prince velmi nepřírozně.³²⁴ Zajímavý byl průběh událostí v případě současného saúdského ministra zahraničí Ibrahíma Assafa, který byl nejprve ministrem financí,³²⁵ potom státním ministrem a členem Výboru státní ropné firmy Aramco. Po svém zatčení byl obviněn ze zpronevěry v souvislosti s projektem rozšíření Velké mešity v Mekce, zneužití pravomocí ministra a využití interních informací k výhodnému nákupu pozemků.³²⁶ V jeho případě se ale obvinění nepotvrdilo a byl očištěn.³²⁷ Nedlouho poté byl králem jmenován ministrem zahraničí. Na tomto postu vystřídal Adíla Džubajra, jež byl jmenován státním ministrem pro zahraniční záležitosti.³²⁸ Mocenskou čistku v zemi pochválil americký prezident Donald Trump, který na Twitteru uvedl, že saúdský král a korunní princ vědí, co dělají a má v ně důvěru.³²⁹ Zatýkání bylo podpořeno i Nejvyšší Radou náboženských učenců, kteří se vyjádřili v tom smyslu, že je náboženskou povinností všech muslimů bojovat proti korupci.³³⁰ Podle Muhammada bin Salmána byl zákrok proti korupčníkům naprosto nutný. Zároveň dodal, že cílem protikorupční kampaně bylo nejen dostat peníze zpět do státního rozpočtu, ale hlavně ukázat, že vláda bojuje proti korupci a kdokoli, kdo se dopouští korupce, bude čelit spravedlnosti. Princův blízký poradce Muhammad aš-Šajch uvedl, že korupce každoročně připraví Saúdskou Arábii o pět až deset procent celkové částky státního rozpočtu. Informace o tom, že celá protikorupční kampaň byla jen záminka k tomu, aby se zbavil

³²⁰ HUBBARD, B; KIRCKPATRICK, D; KELLY, K; MAZZETI, M. Saudis Said to Use Coercion and Abuse to Seize Bilions. *New York Times*. 11.3.2018.

³²¹ Billionaire Al Waleed Bin Talal released from detention from Saudi Arabia. *Middle East Eye*. 27. 1. 2018.

³²² The Saudi Purge: The Real Reason Behind Mohamed Bin Salman's Unprecedented Crackdown. *Haaretz*. 8. 11. 2017.

³²³ SCHATZKER, E. Prince Al Waleed Reveals Secret Deal Strucks to Exit Ritz After 83 Days. *Bloomberg*. 20. 3. 2018.

³²⁴ HUBBART, B; KIRCPATRICK, D.; KELLY, K; MAZZETI, M. Saudis Said to Use Coercion and Abuse to Seize Bilions. *New York Times*. 11. 3. 2018.

³²⁵ Face of: Ibrahim Al -Assaf, Saudi foreign minister. *Arab News*. 28. 12.2018.

³²⁶ The Saudi Purge: The Real Reason Behind Mohammed Bin Salman's unprecedented Crackdown. *Haaretz*. 8. 11. 2017.

³²⁷ Face of: Ibrahim Al-Assaf, Saudi foreign minister. *Arab News*. 28. 12. 2018.

³²⁸ AL SHARIF, A.; PAUL, KATIE; KASOLOWSKI, R. Saudi king reshuffles cabinet, appoints new foreign minister. *Reuters*. 27.12.2018.

³²⁹ BAYOUMI, Y; LANDAY, J. Trump praises Saudi purge, voices confidence in king, crown prince. *Reuters*.

7. 11. 2017.

³³⁰ Saudi Prince, Asserting Power, Brings Clerics to Heel. 5.11.2017.

mocenských rivalů, princ označil za naivní.³³¹ Po vlně zatýkání mezi saúdskou elitou, začali údajně bohatí Saúďové přesouvat své peníze ze země³³² a navzdory ujištěním Saúdskoarabské centrální banky znervózňeli i zahraniční investoři a Saúdská burza cenných papírů vykazala záporná čísla. I přesto ale může být protikorupční akce pro dlouhodobý vývoj ekonomiky nakonec prospěšná, protože zkonsoliduje ekonomickou moc do rukou korunního prince, což mu umožní lépe a důrazněji prosadit ekonomické reformy.³³³ Podle oficiální zprávy bylo v důsledku protikorupčního zásahu získáno zpět sto sedm miliard dolarů ve formě nemovitostí, cenných papírů, podílu ve firmách a finanční hotovosti.³³⁴ Zadrženo bylo tři sta osmdesát jedna osob, z nichž dvě stě třicet bylo shledáno nevinými, osmdesát sedm se dohodlo s vládou na vyrovnání,³³⁵ padesát šest je vyšetřováno v souvislosti i s dalšími kauzami, osm osob odmítlo zaplatit vládě vyrovnání i po předložení důkazů jejich viny a bude postaveno před soud.³³⁶

5. Vliv Muhammada bin Salmána na zahraniční politiku země

Zahranční politika Saúdské Arábie byla až donedávna tradičně charakteristická svou rezervovaností a opatrností. Právě tyto vlastnosti, spolu s politickou obratností, jež byla dána vědomím si vlastní zranitelnosti, této zemi v minulosti pomohly přežít nejrůznější politické otřesy, jež se udály v blízkovýchodním regionu. Monarchie vždy hrála roli jakési šedé eminence, jež tahala za nitky za oponou a za kterou špinavou práci vykonávali jiní.³³⁷ Takto si země zajišťovala dlouhodobě svou bezpečnost. Tato koncepce zahraniční politiky vyznačující se opatrným balancováním a pragmatismem spolu s využitím finanční síly, kterou země užívala k podniknutí rafinovaných zákulisních tahů, byla narušena nástupem krále Salmána na trůn. Za jeho vlády se pod vlivem jeho syna zahraniční politika stala daleko více konfrontační. To se projevilo celou řadou konfliktů do kterých se země zapletla.³³⁸ Před silicím vlivem Muhammada bin Salmána na zahraniční politiku království varovala ve své zprávě z roku 2015 i německá tajná služba. Ta uvedla, že jeho impulzivní kroky v této oblasti vedou k destabilizaci regionu.³³⁹ Vliv na Muhammada bin Salmána v oblasti zahraniční politiky má jeho patron Muhammad bin Zájjid. Právě on se spolupodílí

³³¹ O' Donell, N. Saudi Arabia's Heir to the Throne Talks to 60 minutes. *CBS NEWS*. 19. 3. 2018.

³³² The Cost of Saudi Arabia's purge. *Al Jazeera English*. 11. 11. 2017

³³³ TORNÉ, R. Saudi Arabia: Political Instability rises as Crown Prince tightens his grip on power. *Focus Economics*. 27. 11. 2017.

³³⁴ Saudi king presented with final corruption crackdown report \$107 bln recovered. *Al Arabiya English*. 30. 1. 2019.

³³⁵ Source: Saudi anti-corruption committee's charter is closed completely. *Al Arabiya English*. 31. 1. 2019.

³³⁶ Saudi king presented with final corruption crackdown report, \$ 107 bln recovered. *Al Arabiya English*. 30. 1. 2019.

³³⁷ KISSINGER, H. 2014, s. 146.

³³⁸ KABALAN, M. Why Saudi Arabia's policy is failing. *Al Jazeera English*. 21.11.2018.

³³⁹ HUGGLER, J. Saudi Arabia destabilizing Arab world. German intelligence warns. *The Telegraph*. 2.12.2015.

na mnoha činech jeho saúdského chráněnce, včetně intervence v Jemenu a blokády Kataru.³⁴⁰

5.1. Válka v Jemenu

Krátce Po jmenování Muhammad Bin Salmána ministrem obrany, bylo v březnu 2015 oznámeno zahájení operace Rozhodující bouře. Saúdská Arábie při této příležitosti zmobilizovala podél své hranice s Jemenem sto padesát tisíc vojáků.³⁴¹ Spolu s mobilizací pozemních sil bylo k leteckým úderům připraveno sto bojových letounů a pohotovost vyhlásilo také námořnictvo. Operace se s výjimkou Ománu zúčastnily i všechny země Zálivu. Spojené Arabské Emiráty poskytly třicet bojových letounů, Kuvajt a Bahrajn poskytly každý po patnácti a Katar deset. Celkově se na operaci podílelo kromě Saúdské Arábie dalších devět zemí, včetně Spojených Států, které poskytly logistickou a zpravodajskou podporu.³⁴² Cílem této operace mělo být podle vyjádření prince Muhammada pro britské novináře deníku *The Economist* eliminovat palebnou sílu Huthíjů, ve formě řízených střel, které se nacházely zhruba třicet kilometrů od hranic s královstvím. To, co Saúdy znepokojilo ještě více, bylo, že se Húthíové zmocnili bojových letounů, kterými mohli ohrožovat království. Princ navíc upozornil, že operace byla schválena Radou Bezpečnosti Organizace Spojených Národů. Během rozhovoru zároveň odmítl svou nálepku architekta války v Jemenu a označil rozhodnutí o Saúdskoarabské vojenské intervenci v Jemenu za kolektivní a sebe pouze za jejího vykonavatele z pozice své vládní funkce ministra obrany.³⁴³ Podle interních zdrojů ale neproběhla mezi ozbrojenými složkami monarchie ohledně intervence do sousední země žádná vzájemná koordinace a tehdejší ministr Národní Gardy princ Mít'ab o ni nebyl dokonce ani informován a v době počátku vojenské kampaně dlel v zahraničí. Nadšeným podporovatelem nebyl ani tehdejší korunní princ Nájif. Byl to právě princ Muhammad bin Salmán, který se od začátku profiloval jako zastávce a veřejná tvář vojenské kampaně. To se projevovalo jeho častými inspekcemi armádních sil, při kterých se nechával rád fotografovat s vojáky a setkával se s armádními veliteli, od kterých se dával informovat o průběhu operace. Kampaně také posloužila na domácí půdě k posílení vědomí saúdskoarabské národní identity. Princ Muhammad bin Salmán tím demonstroval své odhodlání hájit zájmy monarchie za použití

³⁴⁰ Law, B. How Abu Dhabi Is Playing Saudi Arabia. *Fair Observer*. 17.9.2018.

³⁴¹ KNIGHTS, M. Asisiting The Arab Military Intervention in Yemen. *The Washington Institut for Near EAST Policy*. 27. 3. 2015.

³⁴² AL -SHIBEEH, D. Your Guide to operation Decisive Storm. *Al Arabiya English*. 26. 3. 2015.

³⁴³ Transcript: Interview with Muhammad bin Salman. *The Economists*. 6.1.2017.

jejich vlastních zdrojů a hrát větší roli v oblasti Blízkého Východu při konfrontaci s iránským vlivem.³⁴⁴ Saúdskoarabské sdělovací prostředky vojenský zásah prezentují jako úspěšný a někteří Saúdští občané ho vnímají jako hráz iránskému vměšování se do záležitostí Arabských zemí prostřednictvím jeho zástupných sil.³⁴⁵ Podobně se vyjádřil i bývalý velvyslanec Saúdské Arábie v USA princ Chálid bin Salmán, který uvedl, že království nepřipustí vznik jemenské verze Hizballáhu na své jižní hranici, který by představoval pro království trvalé nebezpečí a upozornil na propojení mezi Íránem, Húthíi a Hizballáhem.³⁴⁶ Vláda se snaží vyhnout otevřené prezentaci konfliktu v Jemenu jako sektářského souboje mezi Sunnity a Šíity, proto byl například zatčen klerik, který na Twitteru otevřeně schvaloval vraždění Húthiů členy Al Kajdy. Navzdory tomu je evidentní, že část Saúdskoarabské veřejnosti konflikt v Jemenu takto vnímá. O tom svědčí například i komentář jednoho vojenského experta, který ve své analýze pro místní tisk popsal saúdské údery v Jemenu jako nutné k tomu, aby se zabránilo snaze Íránu přeměnit jemenskou hlavní metropoli Sanáa v čistě šíitské město.³⁴⁷ Vojenskému zásahu v sousední zemi vyjádřili podporu také významní náboženští učenci jako například imám Velké mešity v Mekce šajch Abdurrahmán as-Sudajs, který prohlásil, že operace Rozhodující úder je v souladu s Islámským právem a Saúdská Arábie, jako země v které leží dvě nejposvátnější místa Islámu, má morální povinnost zachránit Jemen od Húthiů, které označil za teroristy, kteří uzurpovali moc legitimní vládě a jednájí v zájmu zahraniční mocnosti, která chce prosadit svou hegemonii nad celým regionem a tedy proti zájmům Jemenského lidu. Podotkl také, že události v Jemenu se bezprostředně týkají také bezpečnosti uvnitř království samotného, protože síly, které za nimi stojí, mají v úmyslu dosáhnout i Mekky a Medíny.³⁴⁸ Toto vyjádření naprosto konvenuje s pohledem prince Muhammada bin Salmána na tuto záležitost. Podle něj chce Írán ovládnout nejposvátnější místa Islámu Mekku a Medínu, která se nachází v Saúdské Arábii v rámci příprav na příchod *imáma* Mahdího a iránská podpora Húthiů je jedním z prostředků, jak toho docílit.³⁴⁹ Pouhé dva týdny od zahájení intervence do Jemenu vyzval saúdskoarabský nejvyšší muftí k zavedení povinné vojenské služby a apeloval při tom na saúdskoarabskou mládež, aby si uvědomila, že žije ve stabilní a bezpečné zemi a proto musí být připravena

³⁴⁴ HUBBARD, B; MAZZETI, M. Rise of Saudi Prince Mohammed bin Salman shatters decades of royal tradition. *New York Times*. 15.10.2016.

³⁴⁵ MC DOWELL, A. Yemen strike boost saudi nationalism and sectarianism. *Reuters*. 10. 4. 2015.

³⁴⁶ AL SHERBINI, R. We will not allow another Hizbollah in Yemen Saudi diplomat says. *Gulf News*. 17. 8. 2018.

³⁴⁷ MC DOWELL, A. Yemen strike boost saudi nationalism and sectarianism. *Reuters*. 10. 4. 2015.

³⁴⁸ Yemen operation in line with Shariyah rules- Al Sudais. *Saudi Gazzete*. 17. 4. 2015.

³⁴⁹ Watch& Read Muhammed Bin Salman´s full interview. *Al Arabia English*. 4. 5. 2017.

její stabilitu a bezpečí také hájit.³⁵⁰ Dále vyzval saúdskoarabské podnikatele a státní zaměstnance, aby podpořili vojáky na jižní hranici země, jejichž úlohu označil za posvátné poslání.³⁵¹ Podle něj by proto bohatí saúdští podnikatelé a banky měli založit speciální finanční fond na pomoc rodinám vojáků.³⁵² Vojenská operace Rozhodující bouře byla za měsíc ukončena s tím, že již dosáhla svého cíle, tedy neutralizovat palebnou sílu nepřítele a bylo oznámeno zahájení návazné operace s názvem Navrácení naděje,³⁵³ která si podle oznámení saúdskoarabské státní televize kladla za cíl nalezení politického řešení konfliktu. Nicméně tehdejší mluvčí koaličních sil generál °Assírí dodal, že navzdory úspěchu předchozí operace budou koaliční síly i nadále pokračovat v boji proti húthíským ozbrojencům. I přestože Saúdská Arábie označila operaci Rozhodující bouře za úspěch, postup húthíských sil se nepodařilo zastavit.³⁵⁴ Koaličním silám se ale později díky jejich převaze podařilo postupně vytlačit nepřítele z jižního Jemenu. Húthíové ale stále kontrolovali sever země včetně hlavního města a podnikali raketové útoky na Saúdské území.³⁵⁵ V důsledku toho byli evakuováni saúdskoarabské civilisté žijící v sídlech podél hranice s Jemenem, aby se vytvořilo nárazníkové pásmo.³⁵⁶ Během čtyř let trvání konfliktu, bylo na Saúdskou Arábii podle vyjádření odpovědných představitelů vypáleno sedmdesát tisíc střel.³⁵⁷ Objevily se i pochyby o účinnosti systému protivzdušné obrany Patriot, jež Saúdská Arábie používá k obraně svého území před húthíským raketovými útoky a který ji dodaly Spojené Státy. Spekulace o jeho selhání se objevily po tom, co v listopadu 2017 Húthíové vypálili střely na Saúdskoarabské hlavní město Rijád.³⁵⁸ Jedna z nich byla cílena na Mezinárodní letiště Krále Chálida. Jednalo se o vůbec první útok na Saúdskoarabské hlavní město od začátku konfliktu.³⁵⁹ I když Saúdskoarabská státní média oznámila, že protivzdušná obrana království střely sestřelila a také americký prezident Trump veřejně pochválil účinnost systému Patriot a úspěšné sestřelení označil za vítězství jak Saúdské Arábie, tak Spojených Států, které ji tento systém poskytly. Podle zpráv

³⁵⁰ Saudi Grand Mufti calls for compulsory military service. *Al Arabiya English*. 11. 4. 2015.

³⁵¹ Saudi Mufti calls for donation for soldiers on yemeni border. *Middle East Monitor*.

³⁵² ABOUDI, S. Saudi Arabia's top cleric urges businessmen to help troops. *Reuters*. 4. 8. 2016.

³⁵³ Yemen conflict: Saudi Arabia ends air campaign. *BBC*

³⁵⁴ MOFTAHA, L. Saudi Arabia Ends Military Campaign in Yemen, Announces Start of Operation Restoring Hope for Political Transition. *International Business Time*. 21. 4. 2015.

³⁵⁵ HATTEM, M; FATTAH, Z. Yemen's Houthi Attack Supply Line of Saudi – Led Coalition. *Bloomberg*. 18. 6. 2018.

³⁵⁶ Saudis tackle border spillover for yemen war. *Middle East Eye*. 8. 10. 2017.

³⁵⁷ RIEDEL, B. Four year on, Yemen war remains Saudi Arabia's Albatross. *Al Monitor*. 21. 3. 2019.

³⁵⁸ DANIELLS, J. Raytheon's Patriot defence system likely failed to stop Saudi missile attack: Report. *CNBC*.

4. 12. 2017.

³⁵⁹ RIEDEL, B. What you need to know about latest Houthi attack on Riyadh. *The Brookings Institution*. 27. 3. 2018.

amerického deníku New York Times ale o úspěšném sestřelení raket pochybuje řada vojenských analytiků a dokonce i někteří američtí vládní představitelé. List informoval, že na základě odborné analýzy veřejně dostupných informací došel tým vojenských expertů, který se incidentem zabýval k závěru, jež zpochybňuje oficiální verzi události. Podle něj se raketa, jež mířila na Mezinárodní letiště krále Chálida, dokázala vyhnout sestřelení, přestože na ní Saúdskoarabská protivzdušná obrana vypálila pět střel. Podle vyjádření expertů ji systém Patriot nezachytil, nebo přinejlepším zasáhl pouze trup rakety, zatímco nosná hlavice, jež se oddělila, mířila vstříc svému cíli a skoro jej zasáhla. Podle amerických činitelů, které New York Times oslovil, se raketa poté co přeletěla protivzdušnou obranou, zhroutila těsně před dosažením cíle, pravděpodobně v důsledku velkého tlaku, jenž způsobil její zhroucení ještě za letu. To podle názoru řady vojenských analytiků ukazuje, že povstalečtí Húthióvé mají kapacity k tomu, aby ohrožovali důležitou infrastrukturu v sousední zemi. Saúdská Arábie a Spojené Státy následně přišly s obviněním, podle kterého tyto nové zbraně Húthiúm dodal Írán.³⁶⁰ V odpověď na tento incident zahájila Saúdská Arábie vzdušnou a námořní i pozemní blokádu Jemenu s odůvodněním, že je nutné zabránit Íránu v dalších zbrojních dodávkách.³⁶¹ Další raketový útok na saúdskou metropoli přišel v prosinci a cílil na královský palác Jammáma, který je hlavním sídlem královského dvora a v kterém v inkriminované době zrovna členové saúdského kabinetu, včetně krále Salmána a korunního prince Muhammada, měli projednávat státní rozpočet. Podle oznámení, jež Húthióvé uveřejnili prostřednictvím své televize Al Másira byl tento útok odpovědí na saúdskou agresi vůči jemenskému lidu. Zpravodajský kanál saúdské státní televize uvedl, že raketa byla zneškodněna.³⁶² O jisté nespokojenosti krále a především korunního prince s tímto vývojem situace svědčí i změny ve vedení saúdskoarabské armády, které se dotkly nejvyššího velení. Kromě náčelníka generálního štábu 'Abd ar-rahmána Sáliha al-Bunjána³⁶³ byli odvoláni také velitelé pozemních sil a protivzdušné obrany. I když toto nařízení bylo oficiálně vydáno králem, změny inicioval princ Muhammad.³⁶⁴ Podle neveřejných plánů má údajně do konce roku 2019 v saúdské armádě proběhnout masivní čistka, při které má být vyměněno osm set důstojníků. Ti mají být nahrazeni mladšími kádry, kteří jsou osobně oddáni Muhammadu

³⁶⁰ FISHER, M; SCHMITT, E; CARLSEN, A; BROWNE, M. Did American Missile Defence Fail in Saudi Arabia? *New York Times*. 4. 12. 2017.

³⁶¹ White House Condemns Yemen Rebel Missile Attack on Saudi Arabia. *Voice of America*. 21. 12. 2017.

³⁶² Yemen rebel missile fired at Riyadh bears hallmark of Iran. *BBC News*. 20. 12. 2017.

³⁶³ Saudi Arabia restructures military hierarchy with Yemen war in mind. *The Arab Weekly*. 4. 3. 2018.

³⁶⁴ DOMM, P. Saudi king shakes up military leadership: names new generation to security economic, roles. *CNBC*. 26. 2. 2018.

bin Salmánovi. Tímto krokem si princ chce zabezpečit udržení své mocenské pozice. Výměny starých kádrů důstojnického sboru za osoby loajální korunnímu princovi lze v budoucnu očekávat i v dalších ozbrojených složkách, jež se pravděpodobně již nebudou těšit takové samostatnosti, jak tomu bývalo v minulosti, ale budou unifikovány v rámci plánovaného Velitelství pro vedení společných operací, které bude mít stejnou strukturu jako Rada pro záležitosti ekonomiky a rozvoje.³⁶⁵ Konflikt v Jemenu slouží princovi Muhammadovi také jako prostředek k částečnému odpoutání pozornosti náboženského establishmentu od domácích reforem a přesměrování jeho ideologického zápalu přes hranice země. V oblasti Al Mahra na Jihu Jemenu u hranic s Ománem bylo Saúdy vybudováno náboženské misionářské centrum, které zde má šířit Wahhábovskou nauku.³⁶⁶ Navzdory rostoucímu počtu obětí z řad civilistů, které jsou v případě náletů saúdských vzdušných sil oproti ostatním koaličním silám dvojnásobné a dalším kontroverzím, které saúdkoarabskou vojenskou intervencí provázejí, je pro mnohé překvapující, že v zemi s tak složitými podmínkami jako je Jemen dokázaly saúdské síly, navzdory absenci bojových zkušeností, udržet tempo vojenských operací.³⁶⁷ I když Saúdská Arábie vždy tradičně patřila mezi největší nákupčí zbraní na světě, tyto nákupy standardně sloužily hlavně jako prostředek k udržení dobrých vztahů s dodavatelskými zeměmi, bez ohledu na jejich efektivitu a praktickou využitelnost.³⁶⁸ Vojenský zásah v Jemenu pro Saúdskou Arábii představuje velkou ekonomickou zátěž, nemluvě o škodách, jež způsobilo ostřelování jejího území. Ačkoliv se může zdát, že se i nadále těší podpoře saúdkoarabské veřejnosti, s prodlužující se dobou jeho trvání a pokračujícími finančními náklady s ním spojených, navíc bez dosažení jasných vítězství, může klesnout i kredit a popularita korunního prince v očích veřejnosti. To může podlomit jeho postavení, které se dosud zdá neotřesitelné a znevěrohodnit ekonomické a sociální reformy, které jsou s jeho osobou přímo spojovány.³⁶⁹ Muhammad bin Salman během rozhovoru pro saúdkoarabskou televizi uvedl, že s pomocí koaličních sil se legitimní jemenské vládě podařilo během krátké doby dobýt zhruba pětadesát procent jemenského území a že Saúdská Arábie má kapacity k tomu, aby obsadila i zbytek Jemenu, jež je stále pod kontrolou Húthiů v řádu několika dní, ale že toto řešení by si vyžádalo velké ztráty na životech v řadách

³⁶⁵ SAIYGH, Y. How Muhammed bin Salman built security network around him. *Middle East Eye*. 26. 10. 2018.

³⁶⁶ RIEDEL, B. Saudi Arabia uses aggression abroad to calm clerics at home. *Al Monitor*. 26. 1. 2018.

³⁶⁷ MC DOWALL, A; STEWART, P; ROHDE, D. Yemen's guerilla war tests military ambitions of big-spending Saudis. *Reuters*. 19. 4. 2016.

³⁶⁸ BERÁNEK, O. 2007, s. 79.

³⁶⁹ KINNINMONT, J. Vision 2030 and Saudi Arabia's Social Contract Austerity and Transformation. S. 24. *CHATHAM HOUSE*.

saúdskoarabských vojáků i jemenských civilistů. Dále řekl, že přestože se jeho země snažila válce vyhnout, využitím všech dostupných diplomatických prostředků, nakonec neměla zbyti.³⁷⁰ To, že ne všichni v Saúdské Arábii souhlasí s kurzem nastoleným králem Salmánem a jeho synem svědčí i vyjádření prince Ahmada, v diskuzi s lidmi, kteří protestovali proti roli Saúdské Arábie v konfliktu před jeho rezidencí v Londýně a provolávali heslo pryč s rodem Ál Sa'úd. Princ Ahmad prohlásil, že za rozpoutání konfliktu v Jemenu není zodpovědná královská rodina jako celek, ale jednotlivci, konkrétně král Salmán a korunní princ Muhammad. Po tomto výroku se na stránkách Saúdskoarabské Tiskové Agentury objevilo údajné princovo prohlášení, které tvrdí, že jeho slova byla špatně interpretována. Podle portálu Middle East Eye ale princ Ahmad toto prohlášení nikdy neučinil a stojí si za svým původním výrokiem.³⁷¹ Objevily se také zprávy, že princ Muhammad bin Salmán by se chtěl z Jemenu stáhnout a ukončit konflikt.³⁷² Podle vyjádření jednoho saúdskoarabského analytika ale království, v porovnání například s tehdejší vojenským angažmá Spojených států ve Vietnamu, nemá vzhledem ke své geografické blízkosti Jemenu jinou alternativu než dosáhnout vítězství.³⁷³

5.2. Blokáda Kataru

5. června 2017 přerušila Saúdská Arábie spolu se Spojenými Arabskými Emiráty, Bahrajnem a Egyptem své styky s Katarom a obvinili emirát z podpory terorismu. Následně byli z těchto zemí vypovězeni Katarští občané, kterým byla dána čtrnáctidenní lhůta na opuštění těchto zemí. Zároveň tyto země, s výjimkou Egypta, nařídili i svým státním příslušníkům, aby opustili Katar.³⁷⁴ Toto nařízení se podle vyjádření Katarské lidskoprávní komise dotklo hlavně smíšených rodin, jejichž počet se odhaduje na šest a půl tisíce, proto byly v Bahrajnu Emirátech a Saúdské Arábii zřízeny krizové informační linky, které měly osobám z těchto rodin pomoci řešit situaci.³⁷⁵ Také katarští vojáci, kteří bojovali v Jemenu na straně Saúdy vedené koalice, byli odvoláni zpět.³⁷⁶ Následně byla uzavřena jediná pozemní hranice Kataru, kterou sdílí se Saúdskou Arábií a také byl

³⁷⁰ WATCH& Read: Muhammad Bin Salman's full interview. *Al Arabiya English*. 3.5.2017.

³⁷¹ Saudi kings brother considered exile after Yemen war criticism. *Al Jazeera English*. 9. 9. 2018.

³⁷² SWISHER, C; HEARST, D. Exclusive: Saudi crown prince wants out of Yemen war, email leak reveals. *Middle East Eye*. 14. 8. 2017.

³⁷³ HOUSE ELLIOT, K. Saudi Arabia in Transition From Defence to Offence, But How to Score? S. 30. Belfer Center.

³⁷⁴ Qatar crisis: What you need to know. *BBC NEWS*. 19. 7. 2017.

³⁷⁵ Dr. FREER, C. Social effect of the Qatar crisis. *Gulf State Analytics*. 10. 10. 2017.

³⁷⁶ Qatari forces deployed in Yemen return home. *MIDDLE EAST MONITOR*. 8. 6. 2017.

uzavřen vzdušný a námořní prostor mezi Katarem a trojicí sousedních zemí.³⁷⁷ Saúdská Arábie také oznámila, že jakékoli vyjádření sympatií, či podpory vůči Kataru bude potrestáno až pěti lety vězení a pokutou až do výše tří miliónů saúdských rijalů.³⁷⁸ Jako podpora Kataru bylo saúdskými úřady vyhodnoceno i vyjádření saúdskoarabského klerika Salmána al-^cAwdy na Twitteru, kde má čtrnáct milionů sledujících, ve kterém žádal Boha, aby usmířil saúdské a katarské představitele pro dobro jejich národů. Následně byl zatčen.³⁷⁹ Saúdskoarabská prokuratura jej pak obvinila i z dalších přečinů. Celkově ho obžaloba viní z třiceti sedmi trestných činů včetně vyvolávání nepokojů a štvání proti vládě a požaduje pro něj trest smrti.³⁸⁰ Prvních sto dní blokády bylo pro Katar ve znamení pádu akciového trhu, který ztratil patnáct procent své hodnoty. Nicméně katarská vláda oznámila, že použije třicet osm miliard dolarů z finančních rezerv, aby pomohla své ekonomice vyrovnat se s jejími důsledky.³⁸¹ Uzavření pozemních hranic představovalo pro Katar také velký problém, jelikož čtyřicet procent dodávek potravin procházelo právě touto cestou. Naštěstí se Katařanům podařilo tento výpadek pokrýt potravinovými dodávkami z Íránu a Turecka. Írán také nabídl Katarským aeroliniím k dispozici jeho vzdušný prostor.³⁸² 22. června bylo Kataru předloženo ultimátum skládající se z třinácti požadavků. Osm nejdůležitějších znělo: omezit vztahy s Íránem a uzavřít jeho diplomatická zastoupení, přerušit styky s teroristickými organizacemi a vydat jejich členy, uzavřít tureckou vojenskou základnu, přestat financovat organizace považované v USA, SAE, Saúdské Arábii a Egyptě za teroristické, uzavřít televizní stanici Al Džazíra, odškodnit ty, jež byli poškozeni katarskou zahraniční politikou, přestat se vměšovat do záležitostí sousedních zemí, začít s ostatními zeměmi těsněji spolupracovat v oblastech ekonomiky, politiky, sociálních a bezpečnostních záležitostí.³⁸³ Katar tyto požadavky odmítl jako nesplnitelné.³⁸⁴ Zatímco blokující státy obviňují Katar z podpory extrémismu a destabilizace regionu, podle katarského emíra Tamíma Ál Tháního se Saúdská Arábie a její emirátský spojenec snaží o stejnou věc jako v roce 1996,³⁸⁵ svrhnout jeho větev vládnoucí

³⁷⁷ Qatar crisis: What you need to know, *BBC NEWS*, 19. 7. 2017.

³⁷⁸ Saudi Arabia to Imprison Citizen up to Five Years for Sympathizing with Qatar. *Sputnik*. 7. 6. 2017.

³⁷⁹ SMITH LUCINDA, H. Cleric who tweeted for peace with Qatar arrested by Saudi police. *The Times*. 11. 9. 2017.

³⁸⁰ Saudi Arabia seeks death penalty for preacher Awda – activists, family. *Reuters*. 4. 9. 2018.

³⁸¹ Qatar uses \$38 billion to support economy during gulf crisis. *BBC News*. 14. 7. 2017.

³⁸² AROUZI, A. Iran Sees Opening in Saudi- Qatar Feud, Offers Food, Airspace to Qatar. *NBC News*. 6. 6. 2017.

³⁸³ Qatar crisis : What you need to know. *BBC News*. 19. 7. 2017.

³⁸⁴ SANDERS, L. What is the Qatar crisis?. *DW*. 21. 7. 2017.

³⁸⁵ ROSE, CH. Qatar's Emir Stands Defiant in Face of Blockade. *CBS News*. 29. 10. 2017.

rodiny a nahradit ji osobami z rodu Ál Thání, kteří budou podřízeni jejich zájmům.³⁸⁶ O tom svědčí i prostor, který saúdská média věnovala dvěma opozičním členům katarského vládnoucího rodu šajchovi Sultánovi bin Suhaímovi Ál Thánímu, jež žije ve Francii ale má v království obchodní zájmy a šajchovi Abdulláhovi bin °Alí Ál Thánímu, který žije v Saúdské Arábii. Království ve svém sporu se sousední zemí hraje také kmenovou kartu, ve které se spoléhá na kmen Murra, hlavně na jeden z jeho klanů Ghafrain, který se v roce 1996 zúčastnil neúspěšného pokusu o převrat, následkem čehož bylo pět až šest tisíc jeho příslušníků zbaveno katarského občanství a také kmen Banú Hádžir z kmenového svazu Qahtán. Oba tyto kmene žijí v Saúdské Arábii i v Kataru. Saúdskoarabská televize zveřejnila záběry projevu šejka Sultána bin Suhaima k příslušníkům kmene Banú Hádžir, ve kterém vyzval k převratu v jeho rodném Kataru a žádal prince Muhammada bin Salmána, aby uchránil emirát od korupce a extrémismu. Saúdská Arábie poskytla také azyl šajchu Tálibu bin Lahm bin Šurajmovi hlavě klanu Ghafrain, poté co byl spolu s padesátipěti členy své rodiny zbaven katarské státní příslušnosti.³⁸⁷ Představitelé kmene Murra byli přijati princem Muhammadem bin Salmánem v Džiddě. Tohoto setkání se zúčastnil i další z vůdců kmene šajch Sultán al-Murri, který uvedl, že Katar se snaží ve prospěch Katařanů íránského původu a šíitů.³⁸⁸ Podle informací investigativního zpravodajského serveru Intercept plánovali Saúdská Arábie a Spojené Arabské Emiráty Katar vojensky obsadit. Tyto plány ale byly prý zmařeny bývalým americkým ministrem zahraničí Rexem Tillersonem, což údajně rozhněvalo korunního prince Abú Dhabí Muhammada bin Zajída, který měl následně lobovat za jeho odvolání.³⁸⁹ Mezitím poslalo své síly do Kataru Turecko, jehož prezident Erdogan je katarský spojenec a které v zemi již mělo svou vojenskou základnu. Podle smlouvy z roku 2015 Turci obstarávají výcvik katarských ozbrojených sil.³⁹⁰ Blokáda Kataru také ukázala dysfunkčnost Rady pro spolupráci zemí zálivu, jejíž další členové Omán a Kuvajt se postavili k aktivitám Saúdské Arábie, Emirátů a Bahrajnu vůči Kataru rezervovaně a nabídli svou mediaci konfliktu.³⁹¹ O vzájemném sblížení Saúdské Arábie a Spojených Arabských Emirátů svědčí i vytvoření Výboru pro vzájemnou spolupráci, který má za cíl prohloubit jejich kooperaci v ekonomické, vojenské a sociální oblasti.³⁹² Bylo již například oznámeno, že se obě země

³⁸⁶ BAKEER, A. Why Saudi Arabia's attempts to topple Qatar's emir will fail. *The New Arab*. 7. 9. 2017.

³⁸⁷ Tribal Chief flees to Saudi Arabia after Qatar strips 55 of citizenship. *The National*. 14. 9. 2017.

³⁸⁸ DORSEY, M. J. Saudi-UAE Push to Mobilize Tribes Against Qatar's Emir. *HUFFPOST*. 18. 11. 2017.

³⁸⁹ Rex Tillerson stopped Saudi and UAE from attacking Qatar. *Al Jazeera English*. 1. 8. 2018.

³⁹⁰ Turkey sends more troops to Qatar. *Al Jazeera English*. 26. 12. 2017.

³⁹¹ CAFIERO, G. What will 2019 have in store for dysfunctional GCC. *Al Monitor*. 13. 12. 2018.

³⁹² The Latest: UAE, Saudis form new group separates from GCC. *Gulf Insider*. 5. 12. 2017.

chystají zavést společnou digitální měnu jménem Abír.³⁹³ Jestli se k avizovanému seskupení připojí i Bahrajn zatím není jisté, nicméně se zdá, že zmíněné země zformují organizaci, která převezme úlohu paralyzované Rady pro spolupráci zemí zálivu.³⁹⁴ Podle mnohých byl Muhammad bin Salmán k blokadě Kataru přesvědčen právě Muhammadem bin Zajidem, který je znám svým nesmlouvavým postojem vůči Muslimskému bratrstvu, z jehož podpory Katar oba obviňují.³⁹⁵ V rozhovoru pro deník Atlantis saúdský princ označil právě Muslimské bratrstvo spolu s Íránem za součást trojúhelníku zla na dnešním Blízkém Východě.³⁹⁶ Katarská ekonomika i přes sankce ovšem vykázala větší růst než Saúdská Arábie i Spojené Arabské Emiráty a zdá se, že se jí podařilo vstřebat prvotní šok a dlouhodobě zůstane výrazně nezasazena.³⁹⁷ V dlouhodobém měřítku se zatím blokáda Kataru jeví jako záležitost, na které pravděpodobně nebude profitovat ani jedna strana konfliktu.³⁹⁸

5.3. Diplomatická roztržka s Kanadou

Diplomatická roztržka mezi Kanadou a Saúdskou Arábií začala po prohlášení kanadského ministerstva zahraničí uveřejněného na jeho Twitterovém účtu, ve kterém apelovalo na Saúdskou Arábii, aby propustila uvězněné lidsko-právní aktivistky Násimu as-Sadu a Samar Badawí,³⁹⁹ která je sestrou uvězněného saúdského lidsko-právního aktivisty Ráífa Badawího, jehož ženě a dětem Kanada poskytla azyl a udělila občanství.⁴⁰⁰ Následovala hněvivá reakce Saúdskoarabského ministerstva zahraničí, jež tuto výzvu označilo za nepřijatelné vměšování a odvolalo z Kanady svého velvyslance. Poté byl z království vyhoštěn i jeho kanadský protějšek.⁴⁰¹ Ale nezůstalo jen u toho, 7. srpna bylo zhruba sedmi tisícům saúdskoarabským studentům, kteří v severoamerické zemi studovali na saúdskoarabské vládní náklady, nařízeno, aby ji do konce měsíce

³⁹³ CARVALHO, S. Update 1- UAE, Saudi working for digital currency for cross border deal. *Reuters*. 13. 12. 2017.

³⁹⁴ WINTOUR, P. UAE announces new alliance that could reshape Gulf relation. *The Guardian*. 5. 12. 2017.

³⁹⁵ FILKINS, D. A Saudi Prince's Quest to Remake to Middle East. *New Yorker*. 2. 4. 2018.

³⁹⁶ GOLDBERG, J. Iran's supreme leader makes Hitler look good. *Atlantic*. 2. 4. 2018.

³⁹⁷ CALCUTTAWALA, Z. Despite Sanctions Qatar Outpaces Saudi Arabia Economic Growth. *Oil Price*. 21. 8.

³⁹⁸ Qatar says division GCC become lose-lose situation for the region. *Al Monitor*. 21. 3. 2019.

³⁹⁹ MEREDITH, S. All you need to know about the escalating diplomatic row between Saudi and Canada. *CNBS* 8. 8. 2018.

⁴⁰⁰ WILLIAMS, J. The Saudi Arabia- Canada fight explained in under 600 words. *VOX*. 8. 8. 2018.

⁴⁰¹

opustili.⁴⁰² Také saudští pacienti, kteří se v Kanadě léčili, byli převezeni do jiných zemí. Ušetřeny nezůstaly ani ekonomické vztahy. Saúdská Arábie pozastavila s Kanadou všechny vzájemné obchodní a investiční dohody, začala rozprodávat svá kanadská aktiva a pozastaveny byly i lety mezi oběma zeměmi.⁴⁰³ Kanadská vláda ale ze své pozice přesto neustoupila.⁴⁰⁴ Vzájemné vztahy obou zemí, jež se již ocitly téměř na bodu mrazu, byly ještě zhoršeny kanadským poskytnutím azylu další Saúdce, jejíž otec zastává v Saúdské Arábii post guvernéra města as-Sulajmí v provincii Háil,⁴⁰⁵ osmnáctileté Raháf al-Qunún, jež uprchla před svou rodinou.⁴⁰⁶ Kanada ale není první západní zemí, s kterou se Saúdské království dostalo do sporu. V listopadu 2017 se terčem saúdské nelibosti stalo Německo po komentářích dnes již bývalého ministra zahraničí Sigmara Gabriela, který vyjádřil znepokojení nad riskantním jednáním některých blízkovýchodních zemí, jež vytváří v regionu napětí. Což bylo interpretováno jako kritika jestřábí saúdskoarabské zahraniční politiky, která navíc přišla poté, co Německo oznámilo dočasné zastavení svého vývozu zbraní do Saúdské Arábie, kvůli kontroverzím spojených se saúdskoarabským angažmá v Jemenu. To vyvolalo hněv Rijádu. Saúdský velvyslanec v Berlíně byl odvolán domů a německým firmám bylo zakázáno účastnit se zakázek v lukrativním Saúdskoarabském sektoru zdravotní péče. Důsledkem čehož poklesl německý export do království v první polovině roku 2018 o 5%. To znepokojilo firmy jako Siemens nebo Healthineers, jež začali tlačit na německou vládu, aby co nejrychleji vztahy zlepšila. Nový německý ministr zahraničí Haiko Maas proto vyvinul diplomatickou aktivitu s cílem vztahy urovnat. Toho bylo nakonec dosaženo a Německo poté opět obnovilo své zbrojní dodávky a saúdskoarabský velvyslanec se vrátil na ambasádu v Berlíně. Urovnání sporu bylo německým i saúdským ministrem zahraničí označeno za vítězství diplomacie.⁴⁰⁷ Muhammad bin Salmán během rozhovoru pro Bloomberg uvedl, že v případě země javorového listu byly neomluvitelně porušeny diplomatických principy a jediný způsob jak docílit urovnání mezi oběma zeměmi, je uznání chyby a omluva z její strany.⁴⁰⁸ To, že je saúdský korunní princ citlivý na kritiku vnitřních poměrů v zemi a kanadské počínání se ho

⁴⁰²BAKER, S. Thousand of Saudi Arabian students have to leave Canada, because their governments are fighting, so they're frantically selling their furniture and cars. *BUSINESS INSIDER*. 26. 8. 2018.

⁴⁰³WILLIAMS, J. The Saudi- Canada fight explained in under 600 words. *VOX*. 8. 8. 2018.

⁴⁰⁴MEREDITH, S. All you need to know about the escalating diplomatic row between Saudi and Canada. *CNBS*. 8. 8. 2018.

⁴⁰⁵Rahaf al- Qunun: Saudi women pleads for asylum. *BBC News*. 8. 1. 2019.

⁴⁰⁶Rahaf al-Qunun Saudi teen granted asylum in Canada. *BBC News*. 11. 1. 2019.

⁴⁰⁷BAYOUMI,I; IRISH, J.; BARKIN, N. Germany and Saudi Arabia turn page on diplomatic dispute. *Reuters*. 25.9.2018.

⁴⁰⁸FLANDERS,S; NEREIM, V; ABU-NASR,D; RAZZOUK,N; SHAHINE,A; HAMMADE, R. Saudi Crown Prince Discusses Trump, Aramco, Arrests: Transcript. *Bloomberg*. 5. 10.2 018.

dotklo, lze i vyčíst mezi řádky z jeho prohlášení, jenž vydal v saúdskoarabský národní den v roce 2018, kde mimo jiné uvádí, že žádná země nemá právo útočit na suverenitu Saúdské monarchie.⁴⁰⁹

5.4. Vztahy s USA v éře Donalda Trumpa

Navzdory tomu, že bývalý americký prezident Barack Obama popsal Muhammada bin Salmána jako velmi erudovaného, chytrého a uvážlivějšího než by odpovídalo jeho věku,⁴¹⁰ vztahy mezi americkou administrativou a saúdským královským dvorem nebyly během jeho úřadování v Bílém domě právě nejlepší nejen kvůli dohodě s Íránem ohledně jeho jaderného programu, ale také kvůli Obamově kritice saúdských zákroků vůči šíitské minoritě a zatýkání disidentů. O tom svědčí i událost, jež se podle svědků stala během jednoho setkání, kdy si americký prezident stěžoval králi Salmánovi na to, že je pro něj před americkou veřejností čím dál těžší obhajovat americké spojení se Saúdskou Arábií kvůli popravám v zemi, Muhammad bin Salmán náhle vstal, přistoupil k Obamovi a řekl prezidentovi USA, že nechápe saúdskoarabský soudní systém a nabídl se, že jej do něj zasvěť.⁴¹¹ Navzdory kontroverzním výrokům Donalda Trumpa ještě jako prezidentského kandidáta, který během volební kampaně prohlásil, že bez vojenské ochrany USA by Saúdská Arábie jako stát dlouho nevydržela, nebo že jako prezident přestane nakupovat saúdskou ropu, dokud země nepošle své jednotky do Sýrie bojovat proti Islámskému státu,⁴¹² se právě Saúdská Arábie stala cílem jeho první oficiální zahraniční cesty po jeho zvolení hlavou státu.⁴¹³ Během této návštěvy byly uzavřeny dohody ve výši sto deseti miliard dolarů ve prospěch amerických firem.⁴¹⁴ Saúdská Arábie také ocenila Trumpovo rozhodnutí ukončit jadernou dohodu s Íránem a obnovit sankce vůči němu.⁴¹⁵ Muhammad bin Salmán má blízkého spojence v zeti Donalda Trumpa, Jaredu Kushnerovi, jenž je zároveň prezidentovým poradcem pro oblast Blízkého Východu. Právě Jared Kushner stál za rozhodnutím zvolit za cíl první zahraniční cesty Saúdskou Arábii.⁴¹⁶ Oba muži spolu prý pravidelně komunikují přes aplikaci What's App a oslovují se křestními jmény. Za rozhodnutím navštívit království ale stála řada jednání v zákulisí. Podle zpráv deníku New

⁴⁰⁹ Saudi crown prince: No one will be allowed attack our sovereignty. *Al Arabiya English*. 23. 9. 2018.

⁴¹⁰ WALDMAN, P. The \$ 2 Trillion Project to Get Saudi Arabia's Economy Off Oil. *Bloomberg*. 21. 4. 2016.

⁴¹¹ FILKINS, D. A Saudi Prince's Quest to Remake the Middle East. *The New Yorker*.

⁴¹² Trump would consider halting U. S. Oil purchases from Saudis: NYT. *Reuters*. 26. 3. 2016.

⁴¹³ BERANEK, O. Svět podle korunního prince: Pokus o saudizaci světového řádu. *Deník N* 16. 1. 2019.

⁴¹⁴ FREEMAN, B; HARTUNG, D, WILLIAM. How the Saudis Wooed Donald Trump. *The Nation*.

⁴¹⁵ Saudi Arabia welcomes US withdrawal from Iran nuclear deal. *Arab News*. 9. 5. 2018.

⁴¹⁶ BAZZI, M. The heart of the US-Saudi relationship lies in the Kushner-Prince friendship. *The Guardian*. 10. 3. 2019.

York Times navštívila delegace složená z princových poradců USA již v měsíci, kdy byl Donald Trump zvolen hlavou státu a identifikovala právě jeho zetě, jako osobu přes kterou lze navázat kontakty s již zvoleným prezidentem. Saúdská strana nabídla Kushnerovi seznam návrhů, jež měly pomoci prezidentu Trumpovi získat přízeň Američanů. Například účast a pomoc své země při realizaci Mírového plánu mezi Palestinci a Izraelem, kterému Kushner přikládal velký význam, dále nákupy amerických zbraní v hodnotě padesáti miliard dolarů, investice do infrastruktury USA ze strany Států Zálivu během čtyř let Trumpova volebního období za sto miliard dolarů, zvýšení saúdských investic v zemi na dvě stě miliard dolarů. Dále zřízení vojenské aliance Arabských zemí připravené k akci pod americkou záštitou, nebo ustanovení společného centra pro boj proti extrémismu. Některé z těchto návrhů, například část saúdských investic do zbrojních nákupů a infrastruktury v USA nebo otevření saúdské části protiextrémistického centra, byly slavnostně uvedeny ve známost během Trumpovy návštěvy Rijádu. Za Muhammada bin Salmána se přimluvil i jeho blízký spojenec Muhammad bin Zájid. Později, ještě před návštěvou Saúdské Arábie, se s Trumpem v Bílém domě setkal i sám Muhammad bin Salman, který byl Jaredem Kuserem představen prezidentovi a pozván na formální oběd. Při tomto setkání bylo zpečetěno staronové spojení Saúdské monarchie a Spojených států. To se následně projevilo v Trumpově podpoře Saúdské intervence v Jemenu a blokadě Kataru.⁴¹⁷ Kushner se s princem údajně sešel týden před zahájením protikorupční čistky a informoval ho o členech královské rodiny, kteří mu neprojevují loajalitu.⁴¹⁸ I po vraždě Džamála Chášukdžího byl Trumpův zeť v kontaktu se svým saúdským spojencem a radil mu, jak v této věci postupovat.⁴¹⁹ Právě vražda novináře saúdského původu na saúdskoarabském konzulátu v Istanbulu měla na vztah části amerických politiků vůči saúdskému korunnímu princovi fatální dopad⁴²⁰. Například senátor Lindsey Graham, jenž v březnu 2016 popsal jejich setkání v Rijádu jako úžasné a o princovi samotném prohlásil, že skvěle chápe americkou mentalitu,⁴²¹ jej po vraždě nazval toxickým a rezolutně řekl, že musí být zbaven moci.⁴²² Pod vlivem této události Kongres zastavil americkou podporu

⁴¹⁷ KIRCPATRICK, D. D; HUBBARD, B; LANDLER, M; MAZZETI, M. The Wooing of Jared Kushner. How The Saudis Got a Friend in the White House. *New York Times*. 8.12.2018.

⁴¹⁸ PERPER, S. Saudi Arabia's crown prince reportedly bragged about having Jared Kushner in his pocket after being told classified information meant for Trump. *Business Insider*. 21. 3. 2018.

⁴¹⁹ CRILLY, R. Jared Kushner maintained private contacts with Saudi Crown Prince after Khashoggi murder. *The Telegraph*. 9. 12. 2018.

⁴²⁰ Us senators introduce resolution blaming MBS for Khashoggi murder. *Al Jazeera English*. 5.12.2018.

⁴²¹ WALDMAN, P. The \$2 Trillion Project to Get Saudi Arabia's Economy Off Oil. *Bloomberg*. 21. 4. 2016.

⁴²² HIGGINS, T. Lindsey Graham says Saudi Crown Prince Mohammed bin Salmán has got to go calls for royal power shuffle. *CNBC*. 16. 10. 2018.

koalici pod vedením Saúdské Arábie ve válce v Jemenu.⁴²³ Přesto se zdá, že Muhammad bin Salmán i nadále zůstává pro Donalda Trumpa akceptovatelným partnerem.⁴²⁴

5.5. Vztahy s Íránem

Od nástupu krále Salmána k moci se Saúdskoarabské vztahy s Íránem výrazně zhoršily.⁴²⁵ Obě země spolu vedou řadu zástupných konfliktů, mimo jiné v Sýrii a Jemenu, kde podporují opačné strany.⁴²⁶ Již tak napjatá atmosféra mezi nimi se ještě zhoršila, když byl v Saúdské Arábii popraven šíitský duchovní Šajch Nimr-an Nimr. Íránský nejvyšší vůdce Ajjatolláh ^cAlí Chámeneí na to reagoval prohlášením, že království zasáhne za tento akt boží trest,⁴²⁷ a rozlícený dav zapálil a vyraboval saúdskou ambasádu v Teheránu. Saúdská Arábie a její spojenci odpověděli vyhoštěním íránských diplomatů.⁴²⁸ Írán na oplátku obvinil Saúdy ze záměrného útoku na jeho ambasádu v Jemenu, která utrpěla zásah během bombardování metropole saúdským letectvem.⁴²⁹ Princ Muhammad bin Salmán k popravě šíitského duchovního uvedl, že soudní proces byl naprosto transparentní a že saúdský systém práva nedělá rozdíl mezi šíity a sunnity, takže následný trest neměl s konfesní příslušností odsouzeného klerika nic společného.⁴³⁰ Přesto saúdské bezpečnostní složky zasáhly proti rodišti Nimra-an Nimra al Awámíji v Qátifu, kde sídlí mnoho protivládních šíitských aktivistů. Zásah měl mít původ v odporu místních obyvatel proti zdemolování awámíjské historické čtvrti Musawara.⁴³¹ Saúdská média ale označovala Musawaru za centrum teroristů. Televize al-^cArabíja po dobytí této čtvrti zveřejnila záběry výrobní výbušnin, kde se měly rovněž vyrábět rakety a různé druhy střeliva.⁴³² Navzdory tomu Muhammad bin Salmán odmítl tvrzení o diskriminaci šíitů v jeho zemi s odkazem na to, že Saúdská Arábie nemá výhrady vůči šíitské větvi Islámu, ale vůči ideologii íránského vedení, jehož nejvyššího představitele označil za nebezpečnější variantu Hitlera. Dodal, že Hitler se zaměřil pouze na Evropu, kdežto íránské plány jsou celosvětové. Saúdská Arábie

⁴²³ PRAMUK, J. Senate votes to end US support for Saudi- led Yemen conflict despite Trump's veto threat. *CNBC*. 13.3.2019.

⁴²⁴ COLLINS, K; GAOUETTE, N. Trump signals US won't punish Saudi crown prince over Khashoggi killing. *CNN*. 10. 10. 2018.

⁴²⁵ RIDEL, B. Saudi Arabia uses aggression abroad to calm clerics at home. *Al Monitor* 26.1.2018.

⁴²⁶ TUREČEK, B ,2016, s,186.

⁴²⁷ Iran leader sees divine vengeance for saudi cleric execution. *Reuters*. 3. 1. 2016.

⁴²⁸ HUBBARD, B. Iranian Protesters Ransacks Saudi Embassy After Execution of Shiite Cleric. *NEW YORK TIMES*. 2. 1. 2016.

⁴²⁹ Iran accuses Saudi warplanes of attacking its embassy in Yemen. *Reuters*. 8. 2. 2016.

⁴³⁰ Transcript : Interview with Muhammad bin Salman. *The Economists*. 6. 1. 2016.

⁴³¹ BSHEER, R. How Muhammed bin Salmán Has Transformed Saudi Arabia. *The Nation*. 21. 5. 2018.

⁴³² Exclusive: How Saudi forces found Awamiya after ousting terror elements. *Al Arabiya English*. 9. 8. 2017.

se ale dle prince nedopustí stejné chyby, které se dopustili v tehdejší Evropě ti, jež Hitlera podcenili.⁴³³ Následník trůnu také prohlásil, že Saúdská Arábie je daleko bohatší než Írán a íránská armáda není tak silná jak se tváří a pokud se Írán dostane k jaderným zbraním, jeho země si je opatří také.⁴³⁴ S vedením Íránu se dle něj nedá vůbec komunikovat, protože nemá jiný cíl, než pokračovat v expanzi, kterou podniká v očekávání příchodu Máhdího, a je ochotno tomuto cíli obětovat všechno, včetně prosperity vlastního lidu. Připomněl období Rafsandžáního vlády, kdy se vztahy mezi oběma zeměmi zlepšily, ale se zvolením Ahmadínedžáda došlo zase k jejich zhoršení a obnovení íránského expanzionismu. Tím Írán zklamal důvěru Saúdské Arábie, a ta nehodlá připustit, aby se podobná věc stala znovu.⁴³⁵ Íránský nejvyšší vůdce již předtím označil Saúdy za hlupáky, kteří jsou Američany využíváni jako zdroj peněz.⁴³⁶ Přesto, že jsou oba státy nesmiřitelní rivalové, ani jeden si evidentně nepřeje přímý konflikt, který by ještě více destabilizoval Blízký Východ, a proto zůstanou u současné studené války.⁴³⁷

⁴³³ GOLDBERG, J. Saudi Crown Prince: Iran's Supreme Leader Makes Hitler Look Good. *The Atlantic*. 2. 4. 2018.

⁴³⁴ O'DONEL, N. Saudi Arabia's Heir to the Throne Talks to 60 minutes. *CBS News*. 19. 3. 2018.

⁴³⁵ Watch & Read Full Interview to Muhammad bin Salman.. *Al Arabiya English*. 4.5.2018.

⁴³⁶ Iran's Supreme Leader calls the Saudi Leaders Idiots. *Dw*. 28. 5. 2017.

⁴³⁷ ELLYATH, H. Could Saudi Arabia and Iran really go to war?. *CNBC*. 22. 11. 2017.

6. Závěr

Od nástupu prince Muhammada bin Salmána k moci se v zemi odehrála spousta změn. Jeho příznivci v něm vidí smělého vizionáře, jenž velmi konzervativní zemi konečně přivede do moderního světa. Jeho odpůrci zase bezohledného člověka, se sklonem k riskování, které uvádí Saúdskou Arábii do nebezpečí. Například v případě zásahu v sousedním Jemenu, jež je podle nich odsouzen k neúspěchu. Příznivci v jeho prospěch argumentují výhodou princova mládí, které mu umožňuje lépe pochopit potřeby většiny saúdské populace, jež mu je věkově blízká a navíc mu potenciálně umožní vládnout bez přerušování dlouhá léta a dohlédnout tak na plnění reformních plánů na modernizaci země a diverzifikaci ekonomiky. Odpůrci poukazují na jeho nezkušenost a nebezpečí spojené s monopolizací moci pouze do jeho rukou. To se dle jejich mínění odrazilo ve snaze o izolaci Kataru, jelikož konečná bilance této snahy je pro království kontraproduktivní, protože Katar se v jejím důsledku sblížil s Iránem.⁴³⁸ Princův obraz reformátora, jenž si dlouho a pečlivě budoval, byl přinejmenším na Západě poškozen vraždou Džamála Chášukdžího.⁴³⁹ To se projevilo také na zájmu západních investorů o investování v Saúdské Arábii, z nichž mnozí odmítli přijet na již druhou princem pořádanou investiční konferenci a někteří dokonce pozastavili své aktivity v zemi. Například Richard Branson přerušil vyjednávání se Saúdskoarabským investičním fondem o miliardové investici do jeho společnosti Virgin Space Ventures.⁴⁴⁰ Také společnost Siemens oznámila, že odkládá dohodu o plánovaném projektu v království v hodnotě dvaceti miliard dolarů.⁴⁴¹ Měsíc po této události se do země vrátil z Londýna princ Ahmad poté, co obdržel záruky své bezpečnosti, který je mnohými viděn jako osoba, jež se může postavit Muhammadu bin Salmánovi a obnovit tradiční konsenzus v královské rodině.⁴⁴² Podle některých analytiků je ale princova mocenská pozice již příliš silná na to, aby s ní bylo výrazněji otřeseno.⁴⁴³ Nicméně princ Chálid bin Farhán v rozhovoru pro deník Chálidž prohlásil, že uvnitř královské rodiny je skupina, která chce Muhammada bin Salmána svrhnout. Podle jeho tvrzení ještě před svým odletem na summit zemí G20 korunní princ preventivně přesunul

⁴³⁸ CARY, G. Quicktake Muhammed Bin Salman. *Bloomberg*. 23. 11. 2018.

⁴³⁹ HARVEY, A. Jamal Khashoggi:journalist's suspected murder undercuts Saudi Prince's reformer image. *ABC News*. 13. 10. 2018.

⁴⁴⁰ HUBBARD, B. Khashoggi killing Overshadows Saudi's Grand Economic Ambition. *New York Times*. 25. 10. 2018.

⁴⁴¹ NAIR, D; NARAYANAN, A; SACHGAU, O. Siemens Is Delaying Signing \$ 20 Billion Saudi Power Deal. *Bloomberg*. 23.10.2018.

⁴⁴² King Salman's brother returns to Riyadh amid Khashoggi's crisis. *Al Jazeera English*.

⁴⁴³ SULLIVAN, K; DE YONG, K; MEKHENET, S; FAHIM, K. Saudi Crown Prince Mohammed Bin Salman Is Chief of the Tribe in a Cowed House of Saud. *Washington Post*. 30. 10. 2018.

některé vojenské jednotky do Rijádu v obavě, že by v době jeho nepřítomnosti došlo k převratu.⁴⁴⁴ Za této situace je klíčovým hráčem král Salmán, jež byl svým synem upozaděn, ale jeho význam v důsledku okolností zase vzrostl. Král se údajně obává důsledků vraždy novináře na obraz království ve světě, a proto vyvíjí aktivitu, aby zachránil pověst Saúdské Arábie u jejich spojenců.⁴⁴⁵ Zdroje z jeho okolí uvádí, že monarcha odmítá uvěřit zprávám o účasti svého syna na vraždě a považuje celou událost za komplot.⁴⁴⁶ Nicméně britský Guardian přišel s informací, že vztah mezi Salmánem a jeho synem není tak idylický, jak by se mohlo zdát. Podle zpráv deníku byla během královny návštěvy Egypta na poslední chvíli obměněna jeho ochranka, z obavy o monarchovu bezpečnost. Salmána také znepokojilo to, že během jeho nepřítomnosti v zemi, princ Muhammad vydal dekret o odvolání svého bratra Chálida z postu velvyslance v USA a na jeho místo dosadil princeznu Rímu bint Bandar, aniž by to s ním jako s vládcem země projednal. Spekulace ještě přiživil fakt, že korunní princ nepřivítal svého otce při návratu do země, jak je běžně zvykem.⁴⁴⁷ V důsledku toho měl být snad zbaven části pravomocí, jež údajně přešly do rukou králova poradce Musá'ida al-^cAjbána.⁴⁴⁸ Každopádně postavení Muhammada bin Salmána v budoucnu bude kromě vůle jeho otce záviset také na úspěchu jeho dosavadních tahů.⁴⁴⁹ Pokud se ukáží jako neúspěšné, nebo nedostatečné, může se Saúdská Arábie vydat na stejně sestupnou dráhu jako Španělsko v šestnáctém století, jehož populace neměla dostatečné pracovní návyky a byla závislá na přísunu zlata ze zámořských kolonií. Stejně jako je dnes saúdská populace zvyklá na distribuci příjmů z ropy. Podobně jako v případě tehdejšího Španělska i v dnešní Saúdské Arábii se závislost na nerostném bohatství, generujícím skoro bezpracně příjmy, projevuje na produktivitě práce a pracovní morálce obyvatelstva. Navíc je zde paralela i v případě zabředávání do vyčerpávajících regionálních konfliktů. V případě Španělska to byly války proti Nizozemsku a posléze protestantské Anglii, jež ukázaly neschopnost španělských katolíků vojensky se prosadit, navzdory převaze. Sunnitská Saúdská Arábie zase soupeří po celém regionu o vliv s šíitským Íránem včetně Jemenu, kde se přímo vojensky angažuje. Španělská monarchie se nakonec stala obětí svého nakládání s nerostným bohatstvím a

⁴⁴⁴ MALM, S. Crown Prince Muhammad bin Salman moves military troops to Riyadh to protect him from possible COUP as exile prince wans of plan to topple him. *Daily Mail*. 30. 11. 2018.

⁴⁴⁵ RIDEL, B. King Salman is back in saddle. *Al Monitor*. 8. 4. 2019.

⁴⁴⁶ Exclusive: After Khashoggi murder some Saudi royals turn against king's favorite son. Reuters.

⁴⁴⁷ KIRCHGAESNER,S; HOPKINS, N. Rumours grow of rift between saudi king and crown prince. The Guardian.

⁴⁴⁸ KIRCHGAESNER,S; HOPKINS, N. Saudi crown prince allegedly striped of some authority. The Guardian.18.3.2019

⁴⁴⁹ AHMED SHAHEED, A. Saudi Arabia Lifts Ban on Women Driving. Huffpost. 26. 9. 2017.

upadla do chudoby. V budoucnu může stejně dopadnout i ta saúdská.⁴⁵⁰ Naopak pokud budou princovy reformy úspěšné, můžeme Muhammada bin Salmána považovat za zakladatele Čtvrtého saúdského státu, jehož fundamenty budou od předchozích tří státních útvarů naprosto odlišné.⁴⁵¹ Během své návštěvy v USA byl při rozhovoru pro pořad 60 Minutes následník trůnu tázán, co ho naučil jeho otec. Princ odpověděl, že král, který je známý svou zálibou v historii vždy dbal na to, aby jeho děti hodně četly se zdůvodněním, že když si přečtou historii tisíce let, získají také zkušenosti tisíce let. Až budoucnost ukáže, jak moc si jeho syn, jež doma i v zahraničí rozehrál řadu mocenských partií, vzal tuto radu svého otce k srdci.⁴⁵²

⁴⁵⁰ LAZARE, D. Will the Saudi Kingdom Collapse under the resource course? *The American Conservative*. 3. 4. 2018.

⁴⁵¹ HOUSE ELLIOT, K. Saudi Arabia in Transition From Defence to Offense, But How to Score? BELFER CENTER. S, 11.

⁴⁵² O'Donnell, N. Saudi Arabia's Heir To The Throne Talks to 60 minutes. *CBS News*. 19. 3. 2018.

7. Seznam použité literatury a zdrojů

7.1.Literatura

AL- RASHEED, Madawi.Introduction:The Dilemmas of aNew Era. In: AL-RASHEED, Madawi,(Editor). *SALMAN'S LEGACY: THE DILEMMAS OF A NEW ERA IN SAUDI ARABIA*, Oxford University Press, 2018, s.1-28. ISBN: 9781849049658.

AL-RASHEED, Madawi. *Circles of Power: Royals and Society in Saudi Arabia*. In: AARTS, Paul; GERD,Nonneman(ed.). *Saudi Arabia in the Balance: Political Economy, Society, Foreign Affairs*. New York University Press, 2007, s 185-213. ISBN: 0814707181.

AL-RASHEED, Madawi.Mystique of Monarchy: The Magic of Royal Succession in Saudi Arabia.In: AL-RASHEED, Madawi(ed.). *SALMAN'S LEGACY: THE DILEMMAS OF NEW ERA IN SAUDI ARABIA*. Oxford University Press, 2018, s 45-71. ISBN: 9781849049658.

BERÁNEK, Ondřej. (2007):*Saúdská Arábie mezi tradicemi a moderností*, Volvox Globátor, ISBN: 978-80-7422-4263.

COMMINS, David.(2009): *The Wahhabi Mission and Saudi Arabia*, I.B.Tauris, ISBN: 0857731351.

DARLOW, Michael; BRAY, Barbara.(2010): *Ibn Saud: The Desert Warrior and his Legacy*, Quartet, ISBN: 0704371812.

GOMBÁR, Eduard.(2004): *Kmeny a klany v arabské politice*. Karolinum, ISBN: 80-246-08952.

HENRY,M,Clement.; SPRINGBORG, Robert.(2001): *Globalization and Politics of Development in The Middle East*, Cambridge University Press, ISBN: 0521626315.

HIRO,Dillip.(2019): *Cold War in The Islamic World: Saudi Arabia, Iran and Struggle for Supremacy*, Oxford University Press, ISBN: 0190050330.

KECHICHIAN, Joseph.(2001): *Succession in Saudi Arabia*, Springer, ISBN: 0312299621.

KISSINGER, Henry.(2016): *Uspořádání světa: Státní zájmy, konflikty a mocenská rovnováha*, Prostor, ISBN: 978-80-7260-335-0.

MENDEL, Miloš. (2016): *Dějiny Saúdské Arábie*, NLN- Nakladatelství Lidové noviny.
ISBN:978- 80-7422-499-7.

NADAV, Sami.(2015): *Of Sand or Soil: Genealogy and Tribal Belonging to Saudi Arabia*,
Princeton University Press, ISBN: 9780691164441.

PARTRICK, Neil.Domestic Factors and Foreign Policy. In: PARTRICK, Neil.(ed.). *Saudi Arabia Foreign Policy: Conflict and Cooperation*. I.B.Tauris,2018, s 3-15.
ISBN:978178788312721.

PETERSON, J, E.(2013). *Saudi Arabia and the Ilusion of Security*, Routledge,
ISBN:113605152X.

SAOLI, Adham.(2012): *The Arab State: Dilemmas of Late Formation*,Routledge,
ISBN:0415602955.

SHARAF, Sabri.(2001): *The House of Saud in Commerce: A Study of Royal Entrepreneurship in Saudi Arabia*, I.S. Publication, ISBN: 8190125400.

STENSLIE, Stig.(2012): *Regime Stability in Saudi Arabia: The Challenge of Sucession*,
Routledge, ISBN:1136511571.

TUREČEK, Břetislav.(2016): *Blízký Východ nad propastí: Cesta od orientálních diktatur ke svobodě a zase zpátky*, Euromedia Group, a.s.- knižní klub, ISBN:978-80-242-558-3.

VIDEN, Anna. *Wahhábismus, tribalismus a rentiérství, přetrvávající principy Saúdského státu?* In: ČERNÝ, Karel;TUREČEK, Břetislav (kol.) *Význam kmenové společnosti v 21. Století*. Nakladatelství NLN- Nakladatelství Lidové noviny, 2015, s. 88-112. ISBN: 978-80-7422-423-3.

7.2. Internetové zdroje

12 criteria for saudi women to join army as a soldiers. In *Saudi Gazette*. [online]. February 26 2018 [cit. 14.3.2019]. Dostupný z: <http://saudigazette.com.sa/article/529295/SAUDI-ARABIA/12-criteria-for-Saudi-women-to-join-army-as-soldiers>

1m Riyals compensation for Makkah crane crash victims. In *Khalej Times*. [online]. September 16 2015. [cit. 6.4.2019]. Dostupný z: <https://www.khaleejtimes.com/region/saudi-arabia/1m-riyals-compensation-for-makkah-crane-crash-victims>

87.2 per cent of saudi families have drivers. In *Arab News*. [online]. October 22 2014 [cit.11.4.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/saudi-arabia/news/648251>

ABU-NASR, Donna; ALMASHABI, Deema. Why Saudi Arabia Is Suddenly Allowing Lot More Fun. In *Bloomberg*. [online]. January 5 2017. [cit. 20.4.2019]. Dostupný z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-01-05/as-shock-therapy-hits-home-saudis-get-to-have-a-little-fun>

Addiction and intrigue: inside the Saudi palace coup. In *Reuters*. [online]. July 19 2017. [cit.5.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-palace-coup/addiction-and-intrigue-inside-the-saudi-palace-coup-idUSKBN1A41IS>

ADMON, Y. The Public Debate in Saudi Arabia on Women Driving. In *The MIDDLE EAST MEDIA RESEARCH INSTITUTE*. [online]. November 13 2007 [cit.23.3.2019]. Dostupný z: <https://www.memri.org/reports/public-debate-saudi-arabia-women-driving>

AFP. Saudis tackle border spillover from Yemen War. In *Middle East Eye*. [online]. October 8 2017. [cit. 22.3. 2019]. Dostupný z: <https://www.middleeasteye.net/news/saudis-tackle-border-spillover-yemen-war>

AL KHEREIJI, Mohammed. Saudi women no longer required prior permission to launch own business. In *The Arab Weekly*. [online]. February 25 2018. [cit. 18.4. 2019]. Dostupný z: <https://theArabweekly.com/saudi-women-no-longer-required-prior-permission-launch-own-businesses>

AL KHEREIJI, Mohammed. Saudis amplify to efforts to make vision 2030 a reality. In *The Arab Weekly*. [online]. December 15 2017. [cit.10.4.2019.] Dostupný z: <https://theArabweekly.com/saudis-amplify-efforts-make-vision-2030-reality>

AL- WASMI, Naser. Saudi Arabia's National Guard: Protectors of the royal family and Islam's holiest sites. In *The National*. [online]. November 8 2017. [cit.15.3.2019.]. Dostupný z: <https://www.thenational.ae/world/gcc/saudi-arabia-s-national-guard-protectors-of-the-royal-family-and-islam-s-holiest-sites-1.674170>

- AL-FAWAZ, Nadia. New curricula in Saudi schools to include philosophy, critical thinking. In *Al Arabiya English*. [online]. 6 December 2018. [cit. 20.4.2019]. Dostupný z: <http://english.alarabiya.net/en/News/gulf/2018/12/06/New-curriculum-in-Saudi-schools-to-include-philosophy-critical-thinking-.html>
- AL-GHALAYNI, M, K, Basil. Mining rich seam for the Saudi economy. In *Arab News*. [online]. February 16 2019. [cit. 22.3.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/1453296>
- AL-HARBI, Mohammed. Meet Wazna: Saudi elderly woman who drives a truck. In *Al Arabiya English*. [online]. October 18 2016 [cit. 15.4. 2019]. Dostupný z: <http://english.alarabiya.net/en/variety/2016/10/18/Meet-Wazna-Saudi-woman-who-drives-in-the-desert.html>
- AL-HARTHI FAHAD, Muhammad. Is Vision 2030 realistic? In *Arab News*. [online]. May 3 2016 [cit. 1.4.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/news/saudi-vision-2030-realistic>
- ALKHALISI, Zahraa; QUEST, Richard. Saudi Arabia will issue its first tourist visas in 2018. In *CNN Money*. [online]. November 22 2017. [cit. 17.3.2019]. Dostupný z: <https://money.cnn.com/2017/11/22/news/economy/saudi-arabia-tourist-visa/index.html>
- AL-RASHEED, Abdulrahman. Saudi Arabia's big debate on cinemas concerts. In *Arab News* [online]. January 16 2017. [cit. 10.4.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/1039556/columns>
- AL-SHERBINI, Ramadan. We Will not allow another Hezbollah, in Yemen Saudi diplomat say. In *Gulf News* [online]. August 17 2018 [cit. 25.3.2019] Dostupný z: <https://gulfnews.com/world/gulf/yemen/we-will-not-allow-another-hezbollah-in-yemen-saudi-diplomat-says-1.2267349>
- AL-SHIBEEB, Deena. Your guide to Operation Decisive Storm. In *Al Arabiya English*. [online]. March 26 2015. [cit. 15.3.2019]. Dostupný z: <http://english.alarabiya.net/en/perspective/features/2015/03/26/Allies-back-Saudi-led-Decisive-Storm-op-in-Yemen-with-fighter-jets-.html>
- AL-SULAMI, Mohammed. General Authority for Entertainment acknowledges Comic Con violation in Jeddah. In *Arab News*. [online]. February 24 2017. [cit. 11.3 2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/1058726/saudi>
- ANDERSON, Robert. Four new job roles opened for Saudi women. In *Gulf Business*. [online]. April 21 2016. [cit. 29.3.2019]. Dostupný z: <https://gulfbusiness.com/four-new-job-roles-opened-saudi-women/>
- ANDERSON, Robert. Saudi scale back reform plan. In *Gulf Business*. [online]. 7 September 2017. [cit. 1.4.2019]. Dostupný z: <https://gulfbusiness.com/saudi-scale-back-reform-plan/>

ARNOLD, Tom; RASHAD, Marwa; PAUL, Katie. Exclusive: Saudi Binladin Group to be slimmed down, renamed : sources. In Reuters.[online]. May 24 2018.[cit. 2.4.2019.] Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-construction-restructuring-excl/exclusive-saudi-binladin-group-to-be-slimmed-down-renamed-sources-idUSKCN1IP23F>

AROUI, Ali. Iran Sees Opening in Saudi-Qatar Feud, Offers Food , Airspace to Qatar. In *NBC NEWS*. [online]. June 6 2017. [cit. 14.3.2019]. Dostupný z: <https://www.nbcnews.com/news/world/iran-sees-opening-saudi-qatar-feud-offers-food-airspace-qatar-n768891>

Arrest of tribal elder fuel conflict between Bin Salman and National Guard. In *MIDDLE EAST MONITOR*. [ONLINE]. October 11 2018. [cit. 10.3.2019]. Dostupný z: <https://www.middleeastmonitor.com/20181011-arrests-of-tribal-elder-fuel-conflict-between-bin-salman-and-national-guard/>

ASMA, Alsharif; PAUL, Katie; KASOLOWSKI, Raisa. Saudi king reshuffles cabinet, appoints new foreign minister. In *Reuters*. [online]. December 27 2018. [cit. 27.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/saudi-politics/saudi-king-reshuffles-cabinet-appoints-new-foreign-minister-idUSC6N1Y001F>

At A Riyadh gold souk Saudization spells salesmen scarcity. In *Middle East Eye*. [online]. 21 March 2018. [cit. 15.3.2019]. Dostupný z: <https://www.middleeasteye.net/news/riyadh-gold-souk-saudisation-spells-salesmen-scarcity>

AZHAR, Saeed. Senior Saudi prince freed in \$1 billion settlement agreement. In *Reuters*. [online]. November 28 2017. [cit. 24.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-arrests-miteb/senior-saudi-prince-freed-in-1-billion-settlement-agreement-official-idUSKBN1DS23O>

BAKER, Sinead. Thousand of Saudi Arabian students have to leave Canada because their governments are fighting, so they're frantically selling their furniture and cars. In *BUSINESS INSIDER*. [online]. August 26 2018. [cit. 20.4.2019]. Dostupné z: <https://www.businessinsider.com/saudi-students-sell-cars-furniture-forced-to-leave-canada-feud-2018-8>

BALLARD, Barclay. Saudi Arabia's \$ 500 bn mega-city aims to boost economic diversification. In *World Finance*. [online]. October 25 2017. [cit. 2.4.2019]. Dostupný z: <https://www.worldfinance.com/infrastructure-investment/saudi-arabias-500bn-mega-city-aims-to-boost-economic-diversification>

BAYOUMI, Yara; IRISH, John; BARKIN, Noah. Germany, Saudi Arabia turn page on diplomatic dispute. In *Reuters*. [online]. September 25 2018. [cit. 4.4.2019]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-un-assembly-germany-saudi/germany-saudi-arabia-agree-to-turn-page-on-diplomatic-dispute-idUSKCN1M52WX>

BAYOUMI, Yara; LANDAY, Jonathan Trump praises Saudi purge, voices confidence with King, Crown Prince. In *Reuters* [online]. November 7 2017. [cit. 6.3.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-arrests-trump/trump-praises-saudi-purge-voices-confidence-in-king-crown-prince-idUSKBN1D62XM>

BAZZI, Mohammad. The heart of the US- Saudi relationship lies in the Kushner- prince friendship. In *The Guardian*. [online]. March 2019. [cit. 18.3.2019] Dostupný z: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/mar/10/us-saudi-arabia-trump-kushner-mohammed-bin-salman>

BERÁNEK, Ondřej. Svět podle korunního prince : Pokus o saúdizaci světového řádu. In: *Deník N*. [online]. Leden 16 2019. [cit. 21.3.2019]. Dostupné z: <https://denikn.cz/51264/svet-podle-korunniho-prince-pokus-o-saudizaci-svetoveho-radu/>

Bilionaire Alwaleed bin Talal released from detention in Saudi Arabia. In *Middle East Eye*. [online]. [cit. 28.4.2019]. Dostupný z: <https://www.middleeasteye.net/fr/news/billionaire-al-waleed-bin-talal-released-detention-saudi-arabia-sources-764942131>

BOSILKOVSKI, Igor. Saudi Billionaire Prince Reportedly One Of At Least Of Dozen Arrested For Corruption. In *Forbes*. [online]. November 4 2017. [cit. 19.3. 2019]. Dostupný z: <https://www.forbes.com/sites/igorbosilkovski/2017/11/04/saudi-billionaire-prince-alwaleed-bin-talal-reportedly-arrested-for-corruption/>

BRIDGE, Sam. Twitter reacts positively of lifting saudi driving ban. In *Arabian Business*. [online]. 5 July 2018. [cit. 26.4. 2019] . Dostupný z: <https://www.arabianbusiness.com/media/400140-twitter-reacts-positively-to-lifting-of-saudi-women-driving-ban>

BRUTON, Brinley; LEBEDEVA, Natasha. Mohammed Bin Salman, Saudi Arabian Prince, Pushes Rapid Change. In *NBC NEWS*. [online]. November 30 2016. [cit. 20.3. 2019]. Dostupný z: <https://www.nbcnews.com/news/world/mohammed-bin-salman-saudi-arabian-prince-pushes-rapid-change-n687536>

BSHEER, Rosie. How Mohammed bin Salman has Transformed Saudi Arabia. In *The Nation*. [online]. May 21 2018. [cit. 15.3.2019]. Dostupný z: <https://www.thenation.com/article/how-mohammed-bin-salman-has-transformed-saudi-arabia/>

CAFFIERO, Giorgio. What will 2019 have instore for dysfunctional GCC? In *Al Monitor*. [online]. December 13 2018 [cit. 5.3.2019]. Dostupné z: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/12/gcc-gulf-saudi-arabia-summit-qatar-egypt.html>

CAO, Sisi. How Saudi Arabia's 33 Year-Old Prince MBS Rose to Power: A Visual Explainer. In *OBSERVER*. [online]. January 21 2019. [cit. 25.4. 2019]. Dostupný z: <https://observer.com/2019/01/how-saudi-arabia-crown-prince-mbs-rose-to-power/>

CAREY, GLAN; NEREIM, Vivian. Saudi King Cuts Once Untouchable Wage Bill to Save Money. In *Bloomberg*. [online]. September 26 2016. [cit. 20.3.2019.]. Dostupný z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2016-09-26/saudi-arabia-cancels-bonus-payment-for-state-employees-spa-says>

CAREY, Glen; NEREIM, Vivian; CANON, Christopher. Sun Sea Robots : Saudi Arabia's Sci-fi Citi in The Desert. In *Bloomberg*. [online]. October 26 2017. [cit. 24.3.2019]. Dostupný z: <https://www.bloomberg.com/graphics/2017-neom-saudi-mega-city/>

CARVALHO, Stanley. Update 1- UAE, Saudi working on digital currency for cross-border deal. In *Reuters*. [online] December 13 2017. [cit. 8.3.2019.] Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/emirates-saudi-currency/update-1-uae-saudi-working-on-digital-currency-for-cross-border-deals-idUSL8N1OD2LP>

CAVALLIERE, Victoria. Richard Branson temporarily suspend ties with Saudi government. In *CNN*. [online]. October 12 2018. [cit. 4.4. 2019]. Dostupný z: <https://www.cnn.com/2018/10/11/business/branson-saudi-khashoggi/index.html>

CLINCH, Matt; GAMBLE, Handle. Saudi Arabia unveils 15-years plan to transform its economy. In *CNBC* [online]. April 25 2016. [cit. 16.3.2019]. Dostupný z: <https://www.cnbc.com/2016/04/25/saudi-arabias-government-officially-unveils-long-term-economic-plan.html>

CULTTAWALA, Zainab. Despite Sanctions Qatar Outpaces Saudi Arabia in Economy Growth. In *Oil Price*. [online]. August 21 2017. [cit. 4.3.2019.] Dostupné z: <https://oilprice.com/Geopolitics/International/Despite-Sanctions-Qatar-Outpaces-Saudi-Arabia-In-Economic-Growth.html>

DANIELS, Jeff. Raytheon's Patriot defence system likely failed to stop: Saudi missile attack.: Report. In *CNBC*. [online]. December 4 2017. [cit. 28.3.2019]. Dostupný z: <https://www.cnbc.com/2017/12/04/patriot-defense-system-likely-failed-in-saudi-ballistic-missile-attack.html>

DEULGAONKAR, Parag. A failed Aramco IPO could jeopardise all KSA reforms: report. In *Arabian Business*. [online]. May 4 2017. [cit. 10.4.2019]. Dostupný z: <https://www.arabianbusiness.com/a-failed-aramco-ipo-would-jeopardise-all-ksa-reforms-report-672919.html>

DICKINSON, Elizabeth. Saudi Arabia Is Betting its Future on Desert Megacity. In *Foreign Policy*. [online]. November 3 2017. [cit. 21.3.2019]. Dostupný z: <https://foreignpolicy.com/2017/11/03/saudi-arabia-is-betting-its-future-on-a-desert-megacity-neom-qaddiya-vision-2030/>

DICHRISTOPHER, Tom. Saudi Arabia and Soft Bank are creating world's biggest solar generation project. In *CNBC*. [online]. March 31 2018. [cit. 29.3.2019]. Dostupný z: <https://www.cnbc.com/2018/03/27/softbank-and-saudi-arabia-announce-new-solar-power-generation-project.html>

DOMM, Patti. Saudi king shakes up military leadership; names new generation to economic, security roles. In *CNBC*. [online]. February 26 2018. [cit 4.3.2019]. Dostupný z: <https://www.cnbc.com/2018/02/26/saudi-king-shakes-up-military-leadership.html>

DORSEY, M, James. Saudi- UAE Push to Mobilize Tribes Against Qatari Emir. In *HUFFPOST*. [online]. November 18 2017. [cit.28.3.2019]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/saudi-uae-push-to-mobilize-tribes-against-qatari-emir_b_5a1105eae4b0e30a958507c3

Dr. BASSNAWI, Mohammad. We must put an end to fake Saudization. In *Saudi Gazette*. [online]. December 22 2017. [cit.5.3.2019]. Dostupný z: <https://saudigazette.com.sa/article/524623/Opinion/OP-ED/We-must-put-an-end-to-fake-Saudization>

Dr. FREER, Courtney. In *Gulf State Analytics*. [online]. October 10 2017 [cit.3.3.2019.] Dostupný z: <https://gulfstateanalytics.com/social-effects-qatar-crisis/>

E.L. The Economist explains why oil price is failing. In *The Economist*. [online]. December 8 2014. [cit.7.3.2019.]. Dostupný z: <https://www.economist.com/the-economist-explains/2014/12/08/why-the-oil-price-is-falling>

EL MAWY, Reda. Saudi Arabia's missing princes. In *BBC News*. [online]. August 15 2017. [cit.3.3.2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.com/news/magazine-40926963>

EL-GAMAL, Rania; LAWLER, Alex. Hong Kong, London, New York shortlisted for Aramco IPO: Sources. In *Reuters*. [online]. January 11 2018. [cit. 6.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-aramco-ipo/hong-kong-london-new-york-shortlisted-for-aramco-ipo-sources-idUSKBN1F024D>

Elite Saudis arrested in anti-graft sweep to face trial. In *The Straits Times*. [online]. November 7 2017. [cit. 22.4.2019]. Dostupný z: <https://www.straitstimes.com/world/middle-east/elite-saudis-arrested-in-anti-graft-sweep-to-face-trial>

ELMENSHAWY, Mohammed. JASTA: A still a thorn in the side of US-Saudi relations. In *Al Jazeera English*. [online]. 26 March 2018. [cit. 25.3.2019]. Dostupný z: <https://www.aljazeera.com/indepth/opinion/jasta-thorn-side-saudi-relations-180326073806388.html>

Exclusive: Saudi king tipped the scale against Aramco IPO plans. In *Reuters*. [online]. August 27 2018. [cit.22.3.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-aramco-ipo-king-exclusive/exclusive-saudi-king-tipped-the-scale-against-aramco-ipo-plans-idUSKCN1LC1MX>

Face of: Ibrahim -Al Assaf, Saudi foreign minister. In *Arab News*. [online]. December 28 2018. [cit. 24.4.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/1426821/saudi-arabia>

- FILKINS, Dexter. A Saudi Prince's Quest To Remake The Middle East. In *New Yorker*. [online]. April 2 2018. [cit.1.4.2019]. Dostupný z: <https://www.newyorker.com/magazine/2018/04/09/a-saudi-princes-quest-to-remake-the-middle-east>
- FITCH, Asa. Saudi King Faces Economic Challenges as Reign Begins. In *Wall Street Journal*. [online]. January 23 2015. [cit.1.4.2019]. Dostupný z: <https://www.wsj.com/articles/saudi-king-faces-economic-challenges-as-reign-begins-1422029888>
- FLANDERS, Stephanie; NEREIM, Vivian; ABU-NASR, Donna; RAZZOUK, Nayla; SHAHINE, Alaa; HAMADE, Riad. In *Bloomberg*. [online]. 5 October 2018. [cit. 20.3.2019]. Dostupný z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-10-05/saudi-crown-prince-discusses-trump-aramco-arrests-transcript>
- FRANCE-PRESSE, Agence. Saudi Arabia to allow cinemas in kingdom after 35- year ban. In *The Telegraph*. [online]. December 11 2017. [cit. 4.4.2019]. Dostupný z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2017/12/11/saudi-arabia-allow-cinemas-kingdom-35-year-ban/>
- FRANCE-PRESSE, Agence. Saudi prince Mohammed bin Salman is now de facto ruler of the kingdom. In *Public Radio International*. [online]. June 21 2017. [cit. 29.2.2019]. Dostupný z: <https://www.pri.org/stories/2017-06-21/saudi-prince-mohammed-bin-salman-now-de-facto-ruler-kingdom>
- Full text of Saudi Arabia's Vision 2030. In *Al Arabiya English*. [online]. April 26 2016. [cit.4.4.2019]. Dostupný z: <https://english.alarabiya.net/en/perspective/features/2016/04/26/Full-text-of-Saudi-Arabia-s-Vision-2030.html>
- Full Transcript of Mohammed bin Salman's Al Arabiya Interview. In *Al Arabiya English*. [online]. April 25 2016. [cit.1.4.2019]. Dostupný z: <http://english.alarabiya.net/en/media/inside-the-newsroom/2016/04/25/Full-Transcript-of-Prince-Mohammed-bin-Salman-s-Al-Arabiya-interview.html>
- GOLDBERG, Jeffrey. Saudi crown prince: Iran's Supreme Leader Makes Hitler look good. In *Atlantic*. [online]. April 2 2018. [cit.5.3.2019]. Dostupné z: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2018/04/mohammed-bin-salman-iran-israel/557036/>
- GRAHAM-HARRISON, Ema. Saudi's impatient, workaholic prince with a very thin skin. In *The Guardian*. [online]. 13 October 2018. [cit. 8.4.2019.] Dostupný z: <https://www.theguardian.com/world/2018/oct/13/mohammad-bin-salman-saudi-arabia-profile-crown-prince>

GROSSMAN-RUIZ, Sarah. New Coke Ad About Daudi Women Driving Has People Feeling All Kinds of Ways. In *HUFFPOST* [online]. November 6 2017[cit.13.4.2019]. Dostupný z: https://www.huffpost.com/entry/coca-cola-ad-saudi-arabia-women-driving_n_5a00ba29e4b0c9653001a227

HABTOR, Abdul Hadi. Saudi-Ukrainian Partnership Produces Electronic Warfare Aircraft. In *ASARQ AL-AWSAT*. [online]. December 16 2016.[cit. 4.3.2019].Dostupný z: <https://eng-archive.aawsat.com/abdul-hadi-habtoor/business/saudi-ukrainian-partnership-produces-electronic-warfare-aircraft>

HAMDAN, Lubna. Neom Airport planned for Saudi Arabia's 500 Billion mega-city. In *Arabian Business*. [online]. August 16 2018. [cit 20.4. 2019]. Dostupný z: <https://www.arabianbusiness.com/politics-economics/402902-neom-airport-planned-for-saudi-arabias-500-billion-mega-city>

HATEM. Mohammed; FATTAH, Zainab. Yemen's Houthis Attack Supply Line Of Saudi – Led Coalition. In . *Bloomberg*. [online]. June 18 2018.[cit.24.4.2019]. Dostupný z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-06-18/yemen-houthis-launch-attack-on-saudi-led-coalition-s-supply-line>

HAZAIMEH, Hani. Saudi Arabia launches national defence company. In *Arab News*. [online]. May 18 2017.[cit. 5.3.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/1101071/saudi-arabia>

HENDERSON, Simon. Saudi Arabia Hits the Brakes on Reforms. In *The Atlantic*. [online]. May 22 2018.[cit.5.4.2019]. Dostupný z: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2018/05/saudi-arabia-hits-the-brakes-on-reforms/560870/>

HUBBARD, BEN. Saudi Arabia Frees Media Mogul, but His Company's Fate Remains a Mystery. In *New York Times*. [online]. January 26 2018.[cit. 10.4.2019.] Dostupý z: <https://www.nytimes.com/2018/01/26/world/middleeast/saudi-abc-corruption-crackdown.html>

HUBBART, Ben. Saudi Prince Asserting Power, Brings Cleric to Heel. In *New York Times*. [online]. November 5 2017. [cit. 25.3. 2019]. Dostupný z: <https://www.nytimes.com/2017/11/05/world/middleeast/saudi-arabia-wahhabism-salafism-mohammed-bin-salman.html>

HUBBART, Ben.;SCHMIT, Erik; MAZZETI, Mark. Deposed Saudi Prince Is Said to Be Confined to Palace. In *New York Times*. [online]. June 28 2017.[cit. 1.3.2019]. Dostupný z: <https://www.nytimes.com/2017/06/28/world/middleeast/deposed-saudi-prince-mohammed-bin-nayef.html>

HUBBART, Ben; DAVID.D, Kircpatrick; KELLY, Kate; MAZZETI, Mark. Saudis Said to use Coercion and Abuse to Seize Bilions. In *New York Times*. [online].March 11 2018. [cit 17.4.2019]. Dostupný z:

<https://www.nytimes.com/2018/03/11/world/middleeast/saudi-arabia-corruption-mohammed-bin-salman.html>

HUBBART, Ben; MAZZETI, Mark. Rise of Saudi Prince Shatters Decades of Royal Tradition. In *New York Times*. [online]. October 15 2016. [cit. 29.3.2019]. Dostupný z :

<https://www.nytimes.com/2016/10/16/world/rise-of-saudi-prince-shatters-decades-of-royal-tradition.html>

HUBBART, Ben; MAZZETI, Mark; SCHMITH, Erik. Saudi King´s Son Plotted Effort to Oust His Rival. In *New York Times*. [online]. July 17 2018. [cit. 4.4.2019]. Dostupný z:

<https://www.nytimes.com/2017/07/18/world/middleeast/saudi-arabia-mohammed-bin-nayef-mohammed-bin-salman.html>

HUGGLER, Justin. Saudi Arabia destabilizing Arab German intelgence Warns.In *The Telegraph*. [online]. December 2 2015.[cit.20.4.2019]. Dostupný z:

<https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/saudi-arabia/12029546/Saudi-Arabia-destabilising-Arab-world-German-intelligence-warns.html>

Industrial city in Ras Al-Khair points to the kingdom´s economic future.In *Saudi Gazzete*. [online].November 26 2016.[cit.15.4.2019]. Dostupný z:

<http://saudigazette.com.sa/article/168026>

JACOBS, Peter.An unprecedented power grab by Saudi Arabia´s crown prince could remake the Middle Eastern kingdom.In *Business Insider*. [online]. November 7 2017. [cit.6.4.2019].Dostupný z:

<https://www.businessinsider.sg/saudi-arabia-mohammed-bin-salman-power-grab-2017-11/>

JAWAD, Haifa. Saudi decree allowing women to drive cars is about politics, not religion. In *The Conversation* [online]. September 28 2017. [cit.14.4.2019]. Dostupný z:

<http://theconversation.com/saudi-decree-allowing-women-to-drive-cars-is-about-politics-not-religion-84809>

KALIN, Stephan. Saudi Arabia to offer visitor visa for sporting events and concerts.In *Independent*. [online]. September 26 2018.[cit.1.4.2019]. Dostupný z:

<https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/saudi-arabia-visa-vision-2030-concerts-events-mohammed-bin-salman-a8556571.html>

KALIN, Stephan. Saudi bid to protect pre-Islamic sites upends religious dictates.In *Reuters*. [online]. July 9 2018. [cit.13.4.2019]. Dostupný z:

<https://www.reuters.com/article/us-saudi-tourism/saudi-bid-to-protect-pre-islamic-sites-upends-religious-dictates-idUSKBN1JZ1PH>

KALIN, Stephen; RASHAD, Marwa. UPDATE-1 Saudi forex reserves rising, capital outflows due to investment- c. bank. In *Reuters*. [online]. September 16 2018. [cit. 5.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/saudi-cenbank-reserves/update-1-saudi-forex-reserves-rising-capital-outflows-due-to-investment-c-bank-idUSL8N1W209S>

KALIN, Stephen. National celebrations open Saudi sport stadium for women for first time. In *Reuters* [online]. September 23 2017. [cit. 9.4. 2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-nationalday-women/national-celebrations-open-saudi-sports-stadium-to-women-for-first-time-idUSKCN1BY0KY>

KALLIN, Stephan; RASHAD, Marwa. Saudi Arabia launches multi-billion dollar entertainment resort. In *Reuters*. [online]. April 28 2018. [cit. 2.4.2019]. Dostupný z: <https://uk.reuters.com/article/uk-saudi-qiddiya-ceo/saudi-arabia-launches-multi-billion-dollar-entertainment-resort-idUKKBN1HZ0XK>

KALLIN, Stephen; RASHAD, Marwa; EL-SHERIF, Mohamed; SIMAO, Paul; BELL, Alistair. Brother of Saudi crown prince named deputy defence minister. In *Reuters*. [online]. February 23 2019. [cit. 22.4.2019.] Dostupný z: <https://uk.reuters.com/article/uk-saudi-decrees/brother-of-saudi-crown-prince-named-deputy-defence-minister-idUKKCN1QC0UN>

KANE, Frank. Will Aramco sale save Saudi Arabia? In *The Telegraph*. [online]. August 6 2017. [cit. 6.4.2019]. Dostupný z: <https://www.telegraph.co.uk/business/2017/08/05/will-aramco-sale-save-kingdom/>

Khashoggi on life under MBS: No body dares to speak. In *Al Jazeera English*. [online]. October 20 2018. [cit. 20.3.2019]. Dostupný z: <https://www.aljazeera.com/indepth/features/khashoggi-life-mbs-dares-speak-181010065141849.html>

King Salman's brother returns to Riyadh amid Khashoggi crisis. In *Al Arabiya English*. [online]. October 31 2018. [cit. 7.3.2019]. Dostupný z: <https://www.aljazeera.com/news/2018/10/king-salman-brother-returns-riyadh-khashoggi-crisis-181031094006547.html>

KINNINMONT, JANE. Saudi Arabia: Why is going to the cinema suddenly OK? In *BBC NEWS*. [online]. April 17 2018. [cit. 11.4.2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-43738718>

Klaus Kleinfeld named adviser to Saudi crown prince, NEOM appoints new CEO. In *Arab News*. [online]. July 3 2018. [cit. 12.4.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/1332281/saudi-arabia>

KNIGHTS, Michael. Assisting the Arab Military Intervention in Yemen. In *THE WASHINGTON INSTITUTE*. [ONLINE]. March 27 2015. [cit.21.3.2019.] Dostupný z: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/assisting-the-arab-military-intervention-in-yemen>

KRANE, Jim. Saudi Aramco IPO pits investors against Saudi Citizen. In *The Washington Post*. [online]. August 9 2017. [cit.15.4.2019]. Dostupný z: <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2017/08/09/saudi-aramco-ipo-pits-foreign-investors-against-saudi-citizens/>

LA MONICA, R, Paul. Warning: Oil drops below \$ 50. In *CNN Money*. [online]. January 5 2015. [cit.4.4.2019.]. Dostupný z: <https://money.cnn.com/2015/01/05/investing/oil-below-50/index.html>

LAW, Bill. How Abu Dhabi is playing Saudi Arabia. In *Fair Observer*. [online]. September 17 2018. [cit.18.4.2019]. Dostupný z: <https://www.fairobserver.com/region/middle-east-north-africa/uae-saudi-arabia-yemen-war-gcc-qatar-crisis-middle-east-news-analysis-10432/>

LAW, Bill. The most dangerous man in the world? In *Independent*. [online]. January 8 2016. [cit. 9.3.2019.]. Dostupný z: <https://www.independent.co.uk/voices/the-most-dangerous-man-in-the-world-a6803191.html>

Male guardianship in Saudi should apply only to marriage- cleric. In *Gulf Business*. [online]. September 11 2016. [cit. 26.3. 2019]. Dostupný z: <https://gulfbusiness.com/male-guardianship-saudi-apply-marriage-cleric/>

MARTIN, Patrick. Why Saudi king spurned half- brother and restored the Sudairi Seven royal lineage. In *The Globe and Mail*. [online]. April 29 2015. [cit.1.4.219]. Dostupný z: <https://www.theglobeandmail.com/news/world/saudi-arabias-royal-overhaul-signals-riyadhs-assertive-foreign-policy/article24178168/>

MAX, Fisher; SCHMITT, Erik; CARLSEN, Aundrey; BROWNE, Malachy. Did American Missile Defence Fail in Saudi Arabia? In *New York Times*. [online]. December 4 2017. [cit. 24.3.2019]. Dostupný z: <https://www.nytimes.com/interactive/2017/12/04/world/middleeast/saudi-missile-defense.html>

MBS: My strange experience of teaching the Saudi crown prince. In *BBC News*. [online]. December 12 2018. [cit.20.3.2019.] Dostupný z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-46437631>

MC DOWALL, Angus. Saudi tribalism lingers for kingdom's settled Bedouin. In *Reuters*. [online]. January 25 2012. [cit.26.2.2019.] Dostupný z: www:

<https://uk.reuters.com/article/uk-saudi-bedouin/saudi-tribalism-lingers-for-kingdoms-settled-bedouin-idUKTRE80O19Y20120125>

MCDOWALL, Angus. Yemen strikes boost Saudi nationalism and sectarianism. In *Reuters* [online]. April 10 2015. [cit.26.4.2019]. Dostupný z:

<https://www.reuters.com/article/yemen-security-saudi-nationalism-idUSL6N0WX4U720150410>

MCDOWALL, Angus; STEWART, Phil; ROHDE, David. Special Report: Yemen's guerrilla tests military ambition of big-spending Saudis. In *Reuters*. [online]. April 20 2016. [cit 22.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-military-specialreport/special-report-yemens-guerrilla-war-tests-military-ambitions-of-big-spending-saudis-idUSKCN0XG2WM>

MEREDITH, Sam. All you need to know about escalating diplomatic row between Saudi Arabia and Canada. In *CNBC*. [online]. August 2018. [cit. 28.4.2019]. Dostupné z:

<https://www.cnbc.com/2018/08/08/saudi-arabia-vs-canada-all-you-need-to-know-about-the-diplomatic-row.html>

MOFTAH, Lora. Saudi Arabia Ends Military Campaign in Yemen, Announces Start Of Operation Restoring Hope For Political Transition. In *International Business Times*. [online]. April 21 2015. [cit.18.4.2019]. Dostupný z:

<https://www.ibtimes.com/saudi-arabia-ends-military-campaign-yemen-announces-start-operation-restoring-hope-1891145>

NAAR, Ismaeel. Historic day as Saudi women get behind the wheel to drive. In *Al Arabiya English*. [online]. June 24 2018. [cit. 3.4.2019]. Dostupný z:

<http://english.alarabiya.net/en/News/gulf/2018/06/24/-SaudiWomenDriving-officially-comes-into-effect-across-the-kingdom.html>

NAGRAJ, Aarti. Saudis to begin construction at \$500 Bn NEOM development in 2019. In *Gulf Business*. [online]. January 16 2019. [cit.9.3.2019]. Dostupný z:

<https://gulfbusiness.com/saudi-to-begin-construction-at-500bn-neom-development-in-2019/>

NAKHOUL, Samia.; KALIN, Stephen. New Saudi mega-city is prince's desert dream. In *Reuters*. [online]. October 27 2017. [cit 25.3. 2019]. Dostupný z:

<https://www.reuters.com/article/us-saudi-economy-vision-analysis/new-saudi-mega-city-is-princes-desert-dream-idUSKBN1CW2G6>

NAKHOUL, Samia; MCDOWALL, Angus; KALIN, Stephen. A house divided: How Saudi Crown Prince purged royal family rivals. In *Reuters*. [online]. November 10 2017. [cit. 26.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-arrests-crownprince-insight/a-house-divided-how-saudi-crown-prince-purged-royal-family-rivals-idUSKBN1DA23M>

NEREIM, Vivian. Saudi Arabia Quietly Revises Prince's Transformation Plan. In *Bloomberg*. [online]. 1 November 2018. [cit. 3.4.2019]. Dostupný z: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-11-01/saudi-arabia-quietly-revises-crown-prince-s-transformation-plan>

NOFAL, Ismail; PAUL, Katie; BOLTON, Andrew. Saudi gamers get together at kingdom's first- ever Comic Con. In *Reuters*. [online]. February 19 2017 [cit. 1.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-entertainment-comic-con-idUSKBN15Y0KF>

Now, Saudi women can work as a flight attendants. In *Khaleej Times*. [online]. March 9 2019. [cit. 21.4.2019]. Dostupný z: <https://www.khaleejtimes.com/region/saudi-arabia/another-historic-announcement-for-saudi-women>

Number of expat drivers in households drop 7%. In *Saudi Gazzete*. [online]. April 1 2019. [cit. 28.4.2019]. Dostupný z: <http://saudigazette.com.sa/article/562457/SAUDI-ARABIA/Number-of-expat-drivers-in-households-drops-7>

O'DONNELL, Nora. SAUDI ARABIA'S HEIR TO THE THRONE TALKS TO 60 MINUTES. In *CBS NEWS* [online]. March 19 2018. [cit. 21.4.2019]. Dostupný z: <https://www.cbsnews.com/news/saudi-crown-prince-talks-to-60-minutes/>

O'TOOLE, Gavin. Can Saudi Arabia's economic reforms succeed? In *Al Jazeera English*. [online]. 26 November 2017. [cit. 29.3.2019]. Dostupný z: <https://www.aljazeera.com/news/2017/11/saudi-arabia-economic-reforms-succeed-171125070840859.html>

Oil price falls below \$35 a barrel to fresh 11- year low. In *BBC NEWS*. [online]. January 6 2016. [cit. 3.3.2019.]. Dostupný z: <https://www.bbc.com/news/business-35243442>

PARRY, Ryan; BOSWELL, Josh. Exclusive: American mercenaries are torturing Saudi elite rounded up by new crown prince- and billionaire prince Al-Waleed was hung upside down just to send a message. In *Daily Mail* [online]. November 22 2017. [cit. 5.3.2019]. Dostupný z: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-5108651/American-mercenaries-torturing-Saudi-princes.html>

Passive resistance from Saudi bureaucrats blocking crown prince's reform plans: Report. In *Middle East Eye*. [online]. 5 February 2019. [cit. 1.4.2019]. Dostupný z: <https://www.middleeasteye.net/news/passive-resistance-saudi-bureaucrats-blocking-crown-princes-reform-plans-report>

PAUL, Katie. Comics and music shows draw rebuke from clerics. In *Reuters*. [online]. February 26 2017. [cit.15.3.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/uk-saudi-entertainment-comic-con-idUSKBN16228T>

PIERPOINT, George. Saudi women troll men telling them 'You won't drive. In *BBC NEWS*. [online]. May 16 2018. [cit 19.4.2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-44138344>

Prince Alwaleed says women driving ban hurts saudi economy. In *BBC NEWS*. [online]. November 30 2016.[cit. 17.4. 2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.com/news/business-38157565>

Profile: Crown prince Mohammed bin Salman. In *Al Jazeera English*. [online] June 21 2017.[cit5.3.2019]. Dostupný z: <https://www.aljazeera.com/indepth/features/2017/06/profile-saudi-crown-prince-mohammed-bin-salman-170621130040539.html>

PUKAS, Anna; FLANAGAN. Ben. Saudi Arabia to start first phase of NEOM project. In *Arab News*. [online]. January 16 2019. [cit.1.4.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/1436436/business-economy>

Qatar crisis: What you need to know. In *BBC NEWS*. [online]. July 19 2017. [cit.12.3.2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-40173757>

Qatar says divisions within GCC have become lose-lose situation for the region. In *Al Monitor*. [online]. March 26 2019. [cit. 5.3. 2019]. Dostupné z: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/03/qatar-divisions-gcc-lose-lose-situation-region.html>

Qatar uses \$38 bn to supports economy during Gulf crisis. In *BBC NEWS* [online]. September 14 2017. [cit.9.4.2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-41267815>

Qatari forces deployed in Yemen. return home. In *MIDDLE EAST MONITOR*. [online]. June 8 2017. [cit4.4.2019]. Dostupný z: <https://www.middleeastmonitor.com/20170608-qatari-forces-deployed-in-yemen-return-home/>

Rahaf Al Qunun : Saudi teen granted asylum in Canada. In *BBC NEWS*. [online]. January 11 2019. [cit. 5.4.2019]. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/news/world-asia-46844431>

Rahaf al Qunun: Saudi woman pleads for asylum. In *BBC News* [online]. 8 January 2019. [cit. 16.3.2019] . Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-46790542>

Rex Tillerson stopped Saudi and UAE from attacking Qatar. In *Al Jazeera English*. [online]. August 1 2018. [cit. 6.3.2019]. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2018/08/rex-tillerson-stopped-saudi-uae-attacking-qatar-180801125651449.html>

RIEDEL, Bruce. Fou year on, Yemen war remains Saudi Arabia's albatross. In *Al Monitor*. [online]. March 21 2019. [cit.12.3.2019]. Dostupný z: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/03/saudi-arabia-four-years-yemen-war-houthis.html>

RIEDEL, Bruce. Saudi Arabia uses aggression abroad to calm clerics at home. In *Al Monitor*. [online]. January 26 2018. Dostupný z: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2018/01/saudi-arabia-foreign-policy-salman-wahhabi-core.html>

RIEDEL, BRUCE. What you need to know about the latest Houthi attack on Riyadh. In *The Brooking Institution*. [online]. March 27 2018. [cit. 30.3.2019.] Dostupný z: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2018/03/27/what-you-need-to-know-about-the-latest-houthi-attack-on-riyadh/>

ROBERTS, Rachel. Saudi women to be allowed into sport stadium next year- but they must sit in the family section. In *The Independent*. [online]. November 12 2017. [cit. 16.4. 2019]. Dostupný z: <https://www.independent.co.uk/news/world/saudi-arabia-women-able-to-enter-sports-stadiums-reform-guardianship-system-a8050281.html>

ROSE, Charlie. QATAR'S EMIR STANDS DEFIANT IN FACE OF BLOCKADE. In *CBS NEWS*. [online]. October 29 2017. [cit,5.4.2019]. Dostupné z: <https://www.cbsnews.com/news/qatars-emir-stands-defiant-in-face-of-blockade/>

SAIYGH, Yezid. How Muhammed bin Salman built a security network around him. In *Middle East Eye*. [online]. October 26 2018. [cit. 11.3.2019]. Dostupný z: <https://www.middleeasteye.net/opinion/how-mohammed-bin-salman-built-security-network-around-him>

SAKOUTI, Ahmed. Women motorist's car set on fire in front of her house in Jeddah. In *Saudi Gazzete*. [online]. December 17 2018. [cit23.3.2019]. Dostupný z: <http://saudigazette.com.sa/article/550450>

SANDERD, Lewis. What is the Qatar crisis? In *DW* [online]. July 21 2017. [cit 25.4. 2019.] Dostupné z: <https://www.dw.com/en/what-is-the-qatar-crisis/a-39795408>

Saudi Arabia allows women to join military. In *BBC NEWS*. [online] February 26 2018. [cit. 12.3.2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-43197048>

Saudi Arabia driving ban on women to be lifted. In *BBC NEWS*. [online] September 27 2017. [cit. 25.3.2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-41408195>

Saudi Arabia launches first locally assembled Hawk jet training aircraft. In *Arab News*. [online]. April 1 2019. [cit.10.4.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/1475686/saudi-arabia>

Saudi Arabia Lays the Foundation of Defence Industry of Its Own. In *Stratfor*. [online]. November 9 2018. [cit. 6.4.2019]. Dostupný z: <https://worldview.stratfor.com/article/saudi-arabia-defense-industry-weapons-imports-vision2030>

Saudi Arabia names new interior minister. In *Arab News*. [online] June 21 2017. [cit.5.4.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/1118321/saudi-arabia>

Saudi Arabia Plans Massive Red Sea Tourist Resort -Where Women May Wear What They Want. In *HAARETZ*. [online]. August 2 2017. [cit. 22.3.2019]. Dostupný z: <https://www.haaretz.com/middle-east-news/saudi-arabia-plans-massive-red-sea-tourist-resort-1.5438386>

Saudi Arabia princes detained, ministers dismissed. In *Al Jazeera English*. [online]. November 5 2017. [cit. 21.4.2019]. Dostupný z: <https://www.aljazeera.com/news/2017/11/saudi-ministers-national-guard-economy-dismissed-171104190619900.html>

Saudi Arabia pushes back launch of entertainment city. In *Arab News*. [online]. April 24 2018. [cit. 8.3.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/1290726/saudi-arabia>

Saudi Arabia restructures military hierarchy with Yemen war in mind. In *The Arab Weekly*. [online]. March 4 2018. [cit. 5.4.2019]. Dostupný z: <https://the arabweekly.com/saudi-arabia-restructures-military-hierarchy-yemeni-war-mind>

Saudi Arabia seeks death penalty for preacher Awdah- activists, family. In *Reuters*. [online]. September 4 2018. [cit. 1.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-arrests/saudi-arabia-seeks-death-penalty-for-preacher-awdah-activists-family-idUSKCN1LK1PE>

Saudi Arabia strips religious police of arresting power. In *Al Jazeera English*. [online]. April 14 2016. [cit.5.4. 2019]. Dostupný z: <https://www.aljazeera.com/news/2016/04/saudi-arabia-strips-religious-police-arresting-power-160413141418824.html>

Saudi Arabia's first cinema to open on April 18. In *Arabian Business*. [online]. April 5 2018. [cit. 5.3.2019]. Dostupný z: <https://www.arabianbusiness.com/393490-saudi-arabias-first-cinema-to-open-on-april-18>

Saudi Arabia's King Salman reverses public sector pay cuts. In *BBC NEWS*. [online]. April 23 2017. [cit. 1.4.2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-39683592>

Saudi Arabian Crown prince: No One will be allowed attack our sovereignty. In *Al Arabiya English*. [online]. September 23 2018 [cit.].30.4.2019]. Dostupné z: <http://english.alarabiya.net/en/News/gulf/2018/09/23/Saudi-Crown-Prince-No-one-will-be-allowed-to-attack-our-sovereignty.html>

- Saudi Crown prince Mohammed bin Salman power behind the throne. In *BBC News*. [online]. October 22 2018. [cit. 29.3.2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-40354415>
- Saudi Grand Mufti calls for compulsory military service. In *Al Arabiya English*. [online]. April 11 2015. [cit. 20.3.2019]. Dostupný z: <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2015/04/11/Saudi-Grand-Mufti-calls-for-compulsory-military-service.html>
- Saudi King Fires Utilities Minister Amid Outrage Over Price Hikes. In *Voice of America*. [online]. April 24 2016. [cit. 6.4.2019]. Dostupný z: <https://www.voanews.com/a/saudi-king-fires-utilities-minister-amid-outrage-over-price-hikes/3300293.html>
- Saudi king names son as Deputy Crown prince. In *Al Arabiya English*. [online]. April 29 2015. [cit. 5.3.2019]. Dostupný z: <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2015/04/29/Saudi-King-appoints-son-as-Deputy-Crown-Prince-.html>
- Saudi king presented with final corruption crackdown report, \$107 bln recovered. In *Al Arabiya English*. [online]. January 30 2019. [cit. 29.4.2019]. Dostupný z: <http://english.alarabiya.net/en/News/gulf/2019/01/30/Saudi-king-presented-with-final-corruption-crackdown-report-107-bln-recovered.html>
- Saudi king's brother considers exile after Yemen war criticism. In *Al Jazeera English*. [online]. September 9 2018. [cit. 27.4.2019]. Dostupný z: <https://www.aljazeera.com/news/2018/09/saudi-king-brother-considers-exile-yemen-war-criticism-180909062258728.html>
- Saudi Mufti calls for donation for soldiers on Yemen border. In *MIDDLE EAST MONITOR*. [online]. August 5 2016. [cit. 26.3.2019]. Dostupný z: <https://www.middleeastmonitor.com/20160805-erdogan-daesh-seized-us-weapons-sent-to-kurds/>
- Saudi prince Abdullah bin Bandar: Honored King Salman's trust. In *Al Arabiya*. [online]. December 28 2018. [cit. 12.3.2019]. Dostupný z: <http://english.alarabiya.net/en/News/gulf/2018/12/28/Saudi-Prince-Abdullah-bin-Bandar-Honored-by-King-Salman-s-trust.html>
- Saudi Prince Al-Waleed Bin Talal: The Arab Spring Is Arab Destruction No Regime Is Immune To It ; MB Smell spreads in Saudi Arabia.; Iran Cannot Be Trusted. In *THE MIDDLE EAST MEDIA RESEARCH INSTITUTE*. [online]. April 25 2013 [cit. 25.3.2019]. Dostupný z: <https://www.memri.org/reports/saudi-prince-al-waleed-bin-talal-arab-spring-arab-destruction-no-regime-immune-it-mb-smell>
- Saudi suspends Saudi Bin Laden Group over Mecca crane disaster. In *Reuters*. [online]. September 15 2015. [cit. 5.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-haj-binladen-idUSKCN0RF20C20150915>

Saudi women allowed into stadium for first time to watch soccer. In *CBS NEWS*[online]. January 12 2018. [cit 29.3. 2019]. Dostupný z: <https://www.cbsnews.com/news/saudi-women-allowed-to-enter-stadiums-for-first-time-to-watch-soccer/>

Saudi women can now start a business without male guardian's permission. In *Gulf Business*. [online]. February 18 2018. [cit. 12.4. 2019]. Dostupný z: <https://gulfbusiness.com/saudi-women-now-start-business-without-male-guardians-permission/>

Saudi women to enter football stadium for first time. In *Arabian Business*. [online] January 12 2018.[cit. 4.4.2019]. Dostupný z: <https://www.arabianbusiness.com/sport/387395-saudi-women-to-enter-football-stadium-for-the-first-time>

Saudization spells salesmen scarcity at souq. In *Gulf News*. [online]. 21 March 2018.[cit. 15.3.2019]. Dostupný z: <https://gulfnews.com/world/gulf/saudi/saudisation-spells-salesmen-scarcity-at-souq-1.2192199>

SHAMSEDDINE, Reem; KALIN, Stephen. Saudi man arrested after threatening women drivers. In *Reuters*[online]. September 29 2017[cit 25.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-women-driving-arrest/saudi-man-arrested-after-threatening-women-drivers-idUSKCN1C41UQ>

SHANEE, B. The Lifting Of The Saudi Ban On Women Driving As Reflected in Cartoon. In *THE MIDDLE EAST MEDIA RESEARCH INSTITUTE*. [online]. October 10 2017 [cit. 22.4.2019]. Dostupný z: <https://www.memri.org/reports/lifting-saudi-ban-women-driving-reflected-cartoons>

SHARMAN, Jon. Saudi Arabia religion chief says legalising cinemas risk mixing of sexes and rotten influence. In *Independent*. [online]. January 15 2017.[cit. 3.3.2019]. Dostupný z: <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/saudi-arabia-vision-2030-cinema-concerts-rotten-influence-mixing-sexes-religion-islam-a7528001.html>

Sheikh al- Manea: The basis for the decision allowing women to drive explained. In *Al Arabiya English*. [online]. September 27 2017.[cit. 15.4.2019]. Dostupný z: <http://english.alarabiya.net/en/features/2017/09/27/Sheikh-Al-Manea-On-explaining-the-basis-for-the-decision-allowing-women-to-drive.html>

SHIHABI, Ali Mohammed Bin Salman is here to stay. In *Foreign Policy*. [online]. March 2 2019.[cit. 25.4. 2019]. Dostupný z: <https://foreignpolicy.com/2019/03/11/mohammed-bin-salman-is-here-to-stay/>

SHILOH, Nachum. Vision 2030 : One vision, many views. In *Moshe Dayan Center for Middle Eastern and African Studies*. [online]. May 31 2016.[cit. 16.3.2019]. Dostupný z: <https://dayan.org/content/saudi-vision-2030-one-vision-many-views>

SCHATZKER, Erik. Prince Alwaleed Reveals Secret Deal Struck to Exit Ritz After 83 Days. In *Bloomberg*. [online]. March 20 2018. [cit.22.4.2019]. Dostupný z: <https://www.bloomberg.com/news/features/2018-03-20/alwaleed-reveals-secret-deal-struck-to-exit-ritz-after-83-days>

SMITH LUCINDA, Hannah. Cleric who tweeted for peace with Qatar arrested by Saudi police. In *The Times*. [online]. September 11 2017. [cit.6.3.2019]. Dostupný z: <https://www.thetimes.co.uk/article/cleric-who-tweeted-for-peace-with-qatar-arrested-by-saudi-police-39n5k728h>

SMITH NITCH, Mathew. Inside the incredible journey of millennial Saudi Prince Mohammed bin Salman's to power. In *Business Insider*. [online]. April 26 2016. [cit.1.3.2019]. Dostupný z: <https://www.businessinsider.com/charting-the-rise-of-the-saudi-arabia-prince-mohammad-bin-salman>

Some companies refuse to hire niqab-wearing women: NSHR. In *Saudi Gazette*. [online]. December 25 2018. [cit.25.3.2019]. Dostupný z: <http://live.saudigazette.com.sa/article/551035/SAUDI-ARABIA/Some-companies-refuse-to-hire-niqab-wearing-women-NSHR>

Source: Saudi anti-corruption committee's charter is closed completely. In *Al Arabiya English*. [online]. January 31 2019. [cit. 26.3.2019]. Dostupné z: <http://english.alarabiya.net/en/News/gulf/2019/01/31/Source-Saudi-anti-corruption-committee-s-chapter-is-closed-completely.html>

STANCATI, Margerita; AL OMRAN, Ahmed. Saudi Arabia Approves Economic Reform Program. In *Wall Street Journal*. [online]. April 25 2016. [cit.25.3.2019]. Dostupný z: <https://www.wsj.com/articles/saudi-arabia-approves-economic-reform-program-1461588979>

SUBHI, Mohammed. Thousands of illiterate Saudis working in government sector. In *Al Bawaba*. [online]. 11 August 2016. [cit. 19.3.2019]. Dostupný z: <https://www.albawaba.com/business/thousands-illiterate-saudis-working-government-sector-871628>

SWISHER, Clayton; HEARST , David. EXCLUSIVE: Saudi crown prince wants out of yemen war, email leak reveals. In *Middle East Eye*. [online]. August 14 2017. [cit.6.4.2019]. Dostupný z: <https://www.middleeasteye.net/news/exclusive-saudi-crown-prince-wants-out-yemen-war-email-leak-reveals>

TASHKANDI, Hala. Waad Al -Shammal: Saudi Arabia launches new city to boost mining capacity. In *Arab News*. [online]. November 23 2018. [cit.11.3.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/1408951/saudi-arabia>

The cost of Saudi Arabia's purge. In *Al Jazeera English*. [online]. November 11 2017. [cit. 20.3.2019]. Dostupný z:

<https://www.aljazeera.com/programmes/countingthecost/2017/11/cost-saudi-arabia-purge-171111081712564.html>

The Latest: UAE Saudis, form new group ,separate from GCC. In *Gulf Insider*. [online]. December 5 2017.[cit. 2.4.2019]. Dostupné z: <https://www.gulf-insider.com/latest-uae-saudis-form-new-group-separate-gcc/>

The Saudi Purge: Real Reason Behind Mohammed Bin Salman's Unprecedented Crackdown. In HAARETZ[ONLINE].November 8 2017. [cit. 9.4.2019]. Dostupný z: <https://www.haaretz.com/middle-east-news/the-saudi-purge-explained-1.5463426>

TORNÉ, Richard. Saudi Arabia Political instability rises as Crown Prince tightens his grip on power. In *Focus Economics*[online]. November 27 2017.[cit. 29.4.2019]. Dostupné z: <https://www.focus-economics.com/countries/saudi-arabia/news/politics/political-instability-rises-as-crown-prince-tightens-his-grip>

TOUMI, Habib. 130% spike in Saudi Women joining workforce.; 11.1 milion expats in private sector. In *Gulf News*. [online]. July 4 2017.[cit. 1.3.2019]. Dostupný z: <https://gulfnews.com/world/gulf/saudi/130-spike-in-saudi-women-joining-workforce-111-million-expats-in-private-sector-1.2052841>

TOUMI, Habib. UA'E VOX Cinemas continues expansion in Saudi Arabia. In *Gulf News*. [online]. January 30 2019.[cit. 22.4. 2019]. Dostupný z: <https://gulfnews.com/business/uaes-vox-cinemas-continues-expansion-in-saudi-arabia-1.61763991>

Transcript: Interview with Muhammad bin Salman. In *The Economist*. [online]. January 6 2016.[cit. 5.3.2019]. Dostupný z: <https://www.economist.com/middle-east-and-africa/2016/01/06/transcript-interview-with-muhammad-bin-salman>

Tribal Chief flees to Saudi Arabia after Qatar strips 55 of citizenship. In *The National*. [online]. September 14 2017.[cit. 1.4.2019]. Dostupné z: <https://www.thenational.ae/world/tribal-chief-flees-to-saudi-arabia-after-qatar-strips-55-of-citizenship-1.628360>

TRIPATHI, Namrata. Detained Saudi Arabia princes are being tortured by American mercenaries, Uk paper claims. In *International Business Times INDIA*. [online]. November 23 2017. [cit. 13.4.2019]. Dostupný z: <https://www.ibtimes.co.in/detained-saudi-arabia-princes-are-being-tortured-by-american-mercenaries-uk-paper-claims-750561>

Trump would consider halting US oil Purchases from Saudis : NYT. In *Reuters*. [online]. March 26 2016,[cit. 2.4.2019]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-usa-election-trump-idUSKCN0WS0NG>

Turkey sends more troops to Qatar. In Al Jazeera English. [online] December 27 2017. Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2017/12/171227051912500.html>

TURNER, Ryan. Diversification Remains Elusive as Economic Crisis Persists. In *FAIR OBSERVER*. [online]. August 19 2016.[cit.6.3.2019]. Dostupný z: https://www.fairobserver.com/region/middle_east_north_africa/saudi-arabia-diversification-remains-elusive-economic-crisis-persists-23294/

USHER, SEBASTIAN. Saudi Arabia inks deal with France to set up opera and orchestra. In *BBC NEWS*. [online]. April 9 2018.[cit.28.3.2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-43703236>

VAN DEN BERG, Willem. Fun in the Kingdom: Tourism and entertainment in Saudi Arabia. In *Al Arabiya English*. [online]. September 20 2016.[cit 11.3.2019]. Dostupný z: <http://english.alarabiya.net/en/business/aviation-and-transport/2016/09/20/Fun-in-the-Kingdom-Tourism-and-entertainment-in-Saudi-Arabia.html>

VAN DEN BEUKEL, Jilles. Saudi Arabia needs realism- not a 2030 Vision. In *Energy Post*. [online]. May 19 2016. [cit. 4.4 2019]. Dostupný z: <http://energypost.eu/saudi-arabia-needs-realism-2030-vision/>

WALDMAN, Peter .The \$ 2 Trillion Project to Get Saudi Arabia 's Economy Off Oil. In *Bloomberg*. [online]. April 21 2016. [cit.5.3.2019.]. Dostupný z: <https://www.bloomberg.com/news/features/2016-04-21/the-2-trillion-project-to-get-saudi-arabia-s-economy-off-oil>

Watch& Read Mohammed Bin Salman 's full interview. In *Al Arabiya English*. [online]. May 3 2017.[cit. 5.3.2019]. Dostupný z: <http://english.alarabiya.net/en/features/2017/05/03/Read-the-full-transcript-of-Mohammed-Bin-Salman-s-interview.html>

White House Condemns Yemen Rebel Missile Attack on Saudi Arabia. In *Voice of America*. [online]. December 21 2017. [cit. 11.3.2019]. Dostupný z: <https://www.voanews.com/a/white-house-condemns-houthi-missile-launch-against-saudi-arabia/4173891.html>

WILIAMS, Jenifer. The Saudi- Canada fight explained, in under 600 words. In *VOX*. [online]. August 8 2018.[cit.28.4.2019]. Dostupné z: <https://www.vox.com/world/2018/8/6/17656864/saudi-arabia-canada-ambassador-persona-non-grata-samar-badawi>

WINTOUR, Patrick. UAE announces new Saudi alliance that could reshape new relation. In *The Guardian*. [online]. December 5 2017.[cit1.4.2019]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/dec/05/uae-saudi-arabia-alliance-gulf-relations-gcc>

HOUSE, Karen. Saudi Arabia in Transition. Belfer Centre For Science And International Affairs. July 2017. Dostupný z: <https://www.belfercenter.org/publication/saudi-arabia-transition>

Yemen operation in line with Shariah rules- Al Sudays. In *Saudi Gazzete*. [online]. April 17 2015. [cit. 29.4.2019]. Dostupný z: <http://saudigazette.com.sa/article/119975>

Yemen rebel missile fired at Riyadh bears hallmarks of Iran. In *BBC NEWS*. [online] December 20 2017. [cit. 1.4.2019]. Dostupný z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-42421289>

Young Saudis' thumbs up: Deputy crown prince has done us proud. In *Arab News*. [online]. June 24 2016. [cit. 20.3.2019]. Dostupný z: <http://www.arabnews.com/node/944246/saudi-arabia>

CAREY, Glen. Mohammed bin Salman Quicktake. In Bloomberg. [online]. November 23 2017. [cit 3.4.2019]. Dostupný z: <https://www.bloomberg.com/quicktake/mohammed-bin-salman>

PRAMUK, Jacob. Senate votes to end Us support for Saudi-led Yemen conflict despite Trump's Veto Threat. In CNBC [online]. March 13 2019. [cit 1.5. 2019.] Dostupný z: <https://www.cnbc.com/2019/03/13/senate-votes-to-end-us-support-for-saudi-led-yemen-conflict.html>

Saudi prince Mohammed bin Salman is Chief of tribe in covered house of Saud. In *Washington Post*. [online] October 3 2018. [cit. 5.4.2019]. Dostupný z: https://www.washingtonpost.com/world/national-security/crown-prince-mohammed-bin-salman-is-chief-of-the-tribe-in-a-cowed-house-of-saud/2018/10/30/f6fa4b68-d946-11e8-aeb7-ddcad4a0a54e_story.html

KIRCHGAESNER, Stephanie. Saudi crown prince allegedly stripped some authority. In *The Guardian*. [online]. March 18 2019. [cit. 4.4.2019]. Dostupný z: <https://www.theguardian.com/world/2019/mar/18/saudi-crown-prince-allegedly-stripped-of-some-authority>

ELLYATH, Holly . Could Saudi Arabia and Iran really go to war? In the *CNBC* [online]. November 22 2017. [cit. 29.4.2019]. Dostupný z: <https://www.cnbc.com/2017/11/22/could-saudi-arabia-and-iran-really-go-to-war.html>

FREEMAN, Ben; HARTUNG, William. How Saudis wooed Donald Trump. In *The Nation*. [online]. May 10 2018. [cit. 3.4.2018]. Dostupný z: <https://www.thenation.com/article/how-the-saudis-wooed-donald-trump/>

Iran leaders sees divine vengeance for Saudi cleric execution In Reuters. [online]. January 3 2016. [cit. 5.4.2019]. Dostupný z: <https://www.reuters.com/article/us-saudi-security-iran-khamenei-idUSKBN0UH04Q20160103>

HUBBARD, Ben. Iranian Protesters Ransack Saudi Embassy After Execution of Cleric. In *New York Times*. [online]. January 2 2016. [cit. 22.3.2019]. Dostupný z: <https://www.nytimes.com/2016/01/03/world/middleeast/saudi-arabia-executes-47-sheikh-nimr-shiite-cleric.html>

Iran's Supreme leader calls the Saudi leaders idiot. In *DW*. [online]. May 28 2017. [cit. 1.4.2019]. Dostupný z: <https://www.dw.com/en/irans-supreme-leader-calls-the-saudi-leaders-idiots/a-39013367>

RIEDEL, Bruce. King Salman is back in saddle. In *Al Monitor*. [online]. April 8 2019. [cit. 5.3.2019]. Dostupný z: <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/04/saudi-arabia-king-salman-back-saddle.html>

LAZARE, Daniel. Will the Saudi Kingdom collapse under resource curse? In *The American Conservative*. [online]. April 3 2018. [cit. 1.4.2019]. Dostupný z: <https://www.theamericanconservative.com/articles/will-the-saudi-kingdom-collapse-under-the-resource-curse/>

Abstract

The diploma thesis aims to Muhammad bin Salman's influence on current Saudi Arabia. Especially in social and economic areas Where Muhammad bin Salman begins a lot of challenges and reforms. And also It focus on his influence of foreign policy of Saudi Arabia that has change since his rise to power to much more assertive. It manifests in war in yemen or blockade of Qatar. The used method is analyse of his methods that leads to change in economy social and economic sphere And whether It is able to preparing Saudi Arabia to post oil future.